JERZY KLESZCZ

SPORTOVNÍ FOTOGRAF

Katarzyna Pawlikowska

Institut tvůrčí fotografie
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Slezska univerzita v Opavě
TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
Opava 2026

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

JERZY KLESZCZ

SPORTOVNÍ FOTOGRAF

KATARZYNA PAWLIKOWSKA

OBOR: TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

VEDOUCÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE: MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.

OPONENT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE: MgA. Mgr Michał Szalast

OPAVA 2026

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2025/2026

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Katarzyna Pawlikowska

UČO: 61612

Program: Tvůrčí fotografie

Téma práce: Jerzy Kleszcz – sportovní fotograf

Téma práce anglicky: Jerzy Kleszcz – sports photographer

Zadání: Monografická studie o Jerzym Kleszczu, vynikajícímu polskému současnému sportovnímu fotografovi. Tato práce se zaměřuje na osobnost, život a dílo polského fotografa a fotoreportéra Jerzyho Kleszcze, o kterém dosud nebyla publikována žádná ucelená práce. Představuje jeho životní cestu, zkoumá zdroje jeho inspirace a analyzuje jeho přístup k vlastní tvorbě.

Literatura:
Dzierżyńskiej-Mielczarek, J., Rynek prasowy w Polsce w latach 1990–2010, [w:] „Studia Medioznawcze" 2012 r, nr 2.
Godlewski, P., Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego", 2011. Ligocki, A., Fotografia i sztuka, Warszawa, 1962.
Łatoś, H., 1000 słów o fotografii, Warszawa, 1982.
Płażewski, I., Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii, Warszawa, 1982.

Vedoucí práce: MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.

Datum zadání práce: 21. 3. 2026

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT

Tato práce se zaměřuje na osobnost, život a tvorbu polského fotografa a fotoreportéra Jerzyho Kleszcze, o němž dosud nebyla publikována žádná obsáhlejší studie. Představuje jeho životní cestu, zkoumá zdroje jeho inspirace a analyzuje jeho přístup k vlastní tvorbě. Většina textů obsažených v práci vznikla při setkáních a společných rozhovorech s fotografem, neboť v publikovaných materiálech lze na toto téma nalézt jen velmi málo informací. Text byl doplněn ukázkami z autorova fotografického archivu i z archivu internetového. Cílem této práce je vytvořit obsáhlou monografii popisující jak známé, tak méně známé fotografie tohoto vynikajícího umělce 21. století, stejně jako průběh jeho umělecké dráhy.

ABSTRACT

This work focuses on the personality, life, and work of the Polish photographer and photojournalist Jerzy Kleszcz, about whom no comprehensive work has yet been published. It presents his life's journey, explores his sources of inspiration, and analyzes his approach to his work. Much of the text was written during meetings and collaborative interviews with the photographer, as very little information on this topic can be found in published materials. The text is supplemented with excerpts from the author's photographic archive and online archives. The aim of this work is to create a comprehensive monograph that describes both well-known and lesser-known photographs by this outstanding 21st-century artist, as well as the course of his artistic journey.

KLÍČOVÁ SLOVA

Jerzy Kleszcz, polská fotografie, emoce, vztahy, sport, fotožurnalistika, sportovní fotografie, kreativní proces, Adam Małysz, skoky na lyžích, olympijské hry, soutěže, Institut tvůrčí fotografie.

KEY WORDS

Jerzy Kleszcz, Polish photography, emotions, relationships, sports, photojournalism, sports photography, creative process, Adam Małysz, ski jumping, Olympics, competitions, The Institute of Creative Photography

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila jsem pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

V Opavě, 8. 5. 2026 Katarzyna Pawlikowska

© Katarzyna Pawlikowska | ITF FPF Slezské univerzity v Opavě

PODĚKOVÁNÍ

Především bych chtěla poděkovat Jerzymu Kleszczovi za jeho laskavost, otevřenost a čas, který mi věnoval. Díky jeho výjimečné osobnosti a možnosti nahlédnout do jeho života a tvorby bylo pro mě psaní této práce čirou radostí.

Mé poděkování patří rovněž vedoucímu této práce MgA. Arkadiuszy Golovi Ph.D. za jeho odborné vedení a cenné připomínky týkající se mé práce, jakož i všem vyučujícím Institutu tvůrčí fotografie v Opavě za rozšiřování obzorů, předané vědomosti a neobyčejnou inspiraci v průběhu studia.

Obsah

ABSTRAKT **5**

KLÍČOVÁ SLOVA **5**

PROHLÁŠENÍ **7**

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM **7**

PODĚKOVÁNÍ **9**

ÚVOD **14**

KAPITOLA I

SPORTOVNÍ FOTOGRAFIE V POLSKÉM TISKU **23**

1.1 Co je sportovní fotografie? 23

1.2 První fotografie zachycující sport 25

1.3 Rozvoj tiskové fotografie v Polsku 27

KAPITOLA II

JERZY KLESZCZ – DĚTSTVÍ A MLÁDÍ **39**

2.1 První setkání s fotografickým přístrojem 40

2.2 Školní léta 43

2.3 Skauting 45

2.4 Práce ve Skautském středisku Katovického okruhu v Chorzowě 48

KAPITOLA III

STUDIUM NA POLYTECHNICE V CZĘSTOCHOWĚ **53**

3.1 Objev studentské žurnalistiky 53

KAPITOLA IV

ZMĚNY **59**

4.1 Srpen 1980 – zrození „Solidarity“ 59

4.2 Fotoreportér v době přelomu 62

4.3 Rozvoj novinářské reportáže ... 63
4.4 Děkanské volno ... 64
4.5 Stáž v „Trybunie Robotniczej“ ... 64
4.6 Stanné právo ... 65
4.7 ROMO na koleji ... 66
4.8 Nucené prázdniny a návrat na školu ... 67
4.9 Konec žurnalistiky a studií ... 69

KAPITOLA V

PROFESIONÁLNÍ FOTOREPORTÉR ... 73

5.1 Stálé místo ve „Wiadomościach Zagłębia“ ... 73
5.2 První profesionální vybavení ... 76
5.3 Poznání redakčního týmu ... 77
5.4 První reportérské úkoly ... 77
5.5 Další zakázky ... 79

KAPITOLA VI

SPORT A FOTOGRAFICKÁ AGENTURA (1983–1987) ... 85

6.1 Objev sportovní fotografie Jerzym Kleszczem ... 85
6.2 Počátky v Ústřední fotografické agentuře ... 85
6.3 Spolupráce s „Dziennikiem Zachodnim“ ... 90

KAPITOLA VII

FOTOREPORTÉR „SPORTU“ (1989–1990) ... 95

7.1 Přestup do katovického „Sportu“ ... 95
7.2 Kulatý stůl a volby 4. června 1989 ... 101
7.3 Výprava do Číny a další konflikty ... 104
7.4 Vzpoura redakce ... 104

KAPITOLA VIII

ZAHRANIČNÍ CESTY (1990–1994) **111**

8.1 První zahraniční výjezdy 111

8.2 „Przegląd Sportowy“ 116

KAPITOLA IX

„MALYSZOMANIE“ **119**

KAPITOLA X

ŽIVOT FOTOGRAFA PO NEMOCI **167**

ZÁVĚR **175**

BIBLIOGRAFIE **181**

INTERNETOVÉ STRÁNKY **187**

JMENNÝ REJSTŘÍK **188**

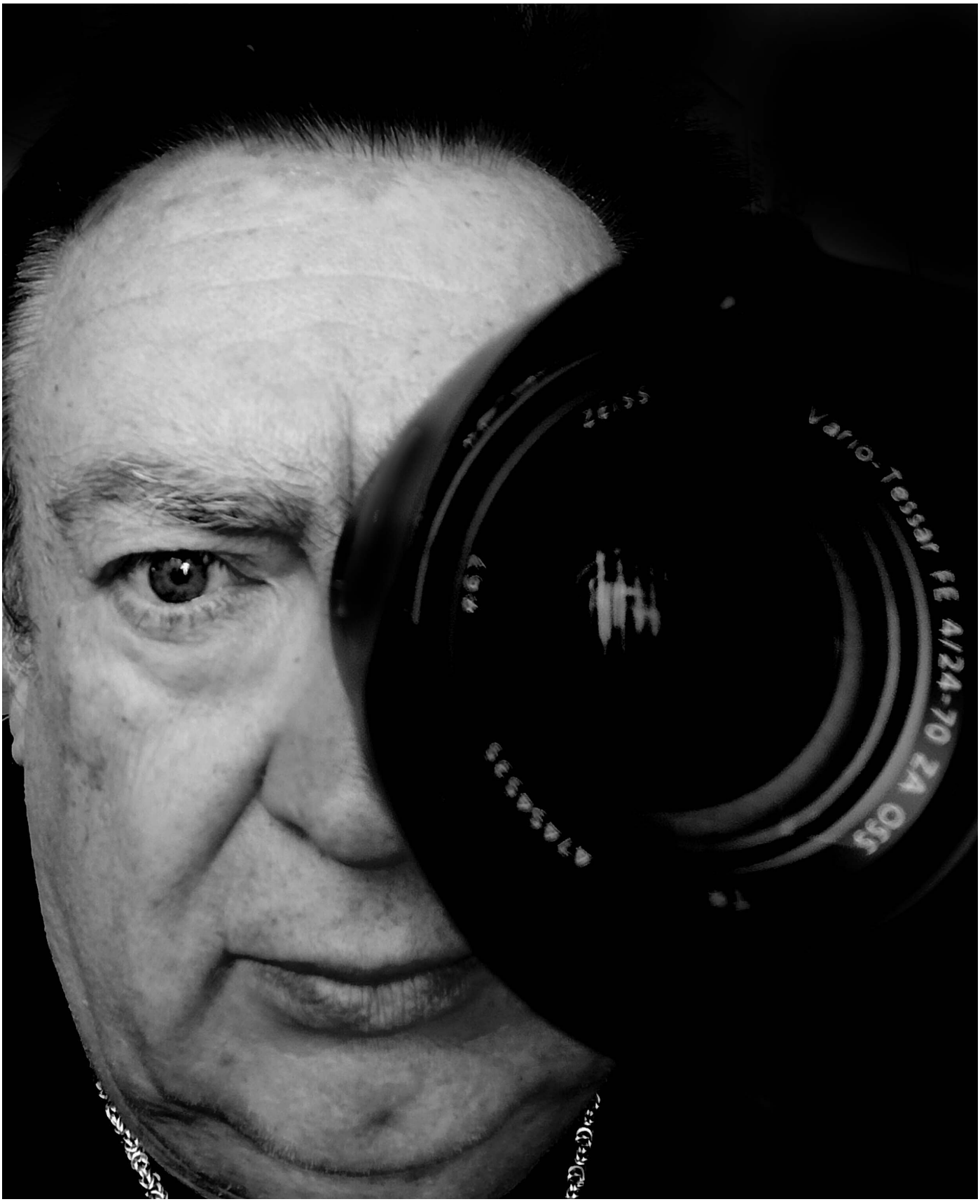

Jerzy Kleszcz

ÚVOD

Tématem této práce je Jerzy Kleszcz – sportovní fotograf. Toto téma jsem navrhla z toho důvodu, že chybí jakákoli obsáhlejší publikace o tomto zasloužilém fotografovi. Ve veřejném prostoru neexistují prakticky žádné informace o jeho soukromém životě, mládí, počátcích práce fotoreportéra ani o jeho prvním kontaktu s fotografickým přístrojem. Cílem této práce je ukázat Jerzyho Kleszcze jako fotoreportéra a sportovního fotografa a odpovědět na otázky, zda je tato práce potřebná, zda je náročná, zda ji může vykonávat každý, a především jak se v ní Kleszcz sám nalezl. Dalším cílem je sestavit životopis tohoto vynikajícího fotografa a ukázat, co ho jeho profesní dráha stála.

Pro potřeby této práce jsem vedla řadu rozhovorů s Jerzym Kleszczem a s osobami, které fotografoval. Analyzovala jsem také jeho soukromý fotografický archiv a archivy na internetu. Práce se skládá z 9 kapitol a podkapitol, jakož i z úvodu a závěru.

Jerzy Kleszcz je fotoreportér, fotograf – zejména sportovní –, novinář, člen Svazu polských uměleckých fotografů, čestný člen Jurassic Photo Team a Sdružení fotoreportérů. Právě díky němu a jeho fotografiím lidé poznali svět skoků na lyžích. Vždy byl v centru dění. Fanoušci mají v paměti Jerzyho Kleszcze jako osobu ověšenou velkými objektivy. Během třiceti let praxe pracoval mimo jiné v redakcích „Przeglądu Sportowego“, „Sportu“ a „Faktu“ a ve fotografických agenturách Newspix, Panorama a Forum. Profesionálně se zúčastnil tří Zimních olympijských her: Salt Lake City (2002), Turín (2006) a Vancouver (2010), pěti Mistrovství světa v nordickém lyžování, více než dvou set závodů Světového poháru ve skocích na lyžích a tisíců zápasů a sportovních soutěží.

Za svou práci a tvorbu získal následující ocenění: Grand Press Photo 2006 v kategorii sport – 1. a 2. místo. Dlouhodobě spolupracuje s největšími světovými fotografickými agenturami.

„Nejlepší snímky jsou ty, které si uchovávají svou sílu a působivost po léta, bez ohledu na to, kolikrát jsou zhlédnuty“ – Anne Geddes[1].

Přesně takové jsou fotografie Jerzyho Kleszcze.

V soukromém životě je Jurek člověk s velkým srdcem a skvělým smyslem pro humor. Sám o sobě říká, že je „povídavý a rád si dělá legraci“, což mu umožňuje vyjít s každým. Osobně se známe už několik let a naše cesty se mnohokrát zkřížily – na fotografickém poli i v soukromém životě, a nyní, kdy o něm píši tuto práci. Je duší společnosti, na všechno najde pohotovou odpověď.

Jerzy Kleszcz se nikdy nezajímal o sport, a přesto je sportovním fotografem. K tomu ho ostatně přinutil sám život. Jak sám říká, sport byl pro něj něčím cizím a primitivním[2]. Jako žák základní školy býval vždy nejmenší a nejslabší. Přesto o něm internetoví uživatelé říkali, že „skokani bez Kleszcze jsou jako Vánoce bez stromečku“. Něco na tom je, neboť Jerzy Kleszcz bývá nazýván osobním fotografem skokana na lyžích Adama Małysze, s nímž byl na třech olympijských hrách, pěti světových mistrovstvích a přibližně dvou stech závodech Světového poháru ve skocích na lyžích. Lze jít ještě dál a konstatovat, že kromě profesních záležitostí je pojí také přátelství.

> *„Vždycky jsem byl ke sportu chladný, nesnášel jsem pseudofanoušky, takže sport, pohyb, emoce, nejrůznější soutěže jsem fotografoval se zápalem.“*[3]

[1] *165 najlepszych cytatów o fotografii od najlepszych fotografów* [online]. ShootDotEdit.com, [cit. 9. 10. 2025]. Dostupné z: https://www.shootdotedit.com.

[2] ONUSZCZUK, A., KLESZCZ, J. *W szafie na ogół jest ciasno* [online]. Skokinarciarskie.pl, [cit. 9. 10. 2025]. Dostupné z: https://www.skokinarciarskie.pl.

[3] BARASIŃSK, M. *Duch sportu* [online]. Radio Katowice, [cit. 17. 10. 2025]. Dostupné z: https://www.radio.katowice.pl/zobacz,29002,Duch-sportu.pl.

Fot. Jerzy Kleszcz. Fanoušci

Fot. Jerzy Kleszcz. 70. Memoriál Janusze Kusocinského, Chorzów, Slezský stadion 18. 5. 2024

KAPITOLA I

SPORTOVNÍ FOTOGRAFIE V POLSKÉM TISKU

1.1 Co je sportovní fotografie?

Sportovní fotografie představuje specifický druh vizuální dokumentace zaměřený na zachycení sportovních disciplín a s nimi spojených událostí. Její záběr sahá daleko za samotný okamžik soupeření – zahrnuje rovněž zákulisí sportovního úsilí. V současnosti se tento obor rozvíjí směrem k produktové, módní a magazínové fotografii a spolupracuje s různými značkami, sportovci a veřejně známými osobnostmi.

Historie tohoto oboru je příběhem proměny od prvních statických vyobrazení sportovců až po dnešní techniky plné dynamiky. Klíčovou roli zde sehrál technologický pokrok, včetně vzniku specializovaných fotoaparátů a sportovních kamer umožňujících zachycení extrémních disciplín. Jak fotografování sportu, tak jeho provozování sdílejí společného jmenovatele – neustálé zdokonalování dovedností.

> *„Na začátku se snažte pracovat co nejjednodušeji, abyste se seznámili s jazykem – pochopili, co znamená fotografovat vybraný sport,“* říká fotograf Pete Thompson.[4]

Sportovní fotografie bezpochyby patří k nejnáročnějším oblastem tohoto odvětví. Postavy před objektivem jsou obvykle v neustálém pohybu, což výrazně komplikuje práci fotografa. Tento obor může být neobyčejně atraktivní – poskytuje příležitost účastnit se sportovních událostí a potenciálně se zapojit do profesionálního sportu, což je sen

[4] Thompson, Pete. *„Na začátku se snažte pracovat co nejjednodušeji, abyste se seznámili s jazykem a pochopili, co znamená fotografovat vybraný sport* [online]. *Fotografia sportowa*, Adobe.com, [cit. 18. 10. 2025]. Dostupné z: https://www.adobe.com/creativecloud/photography.html.

mnoha lidí. Zároveň může být tlak v podobě vysoké konkurence a výzvy zachytit pohybující se objekty zdrcující.

Sportovní fotografie není jen technikou zachycení dynamického pohybu, ale také uměním zaznamenávat emoce provázející soupeření. Aby bylo možné tyto pomíjivé okamžiky účinně zachytit, je nezbytné věnovat pozornost reakcím sportovců a jejich interakcím. Důležité je nejprve pochopit, jaké emoce se mohou v různých momentech soutěže objevit.

Je rovněž třeba mít na paměti, že emoce se neprojevují jen v nejdůležitějších okamžicích. Někdy mohou být stejně silné a přesvědčivé i subtilní výrazy tváře, drobná gesta či interakce s týmem. Proto je klíčové být bdělý a zachycovat tyto momenty, jakmile se objeví.

Sportovní fotografie je výjimečný obor, který spočívá v dokumentování emocí a akcí odehrávajících se při sportovních událostech. Ať už jde o velká fotbalová utkání, atletické nebo automobilové závody, cílem sportovní fotografie je zachytit nejen samotnou akci, ale i atmosféru, která tuto událost provází.

K efektivnímu fotografování sportu nestačí pouze dovednosti v obsluze fotoaparátu. Fotograf musí rovněž porozumět dynamice sportu, což mu umožňuje předvídat klíčové momenty a zachytit je ve správný čas. Například ve fotbale je zásadní sledovat dění na hřišti, aby bylo možné pořídit snímek v okamžiku, kdy hráč střílí gól nebo provede efektní dribling.

Ve sportovní fotografii je důležitá také technika. Používání vhodných nastavení, jako je krátká expoziční doba, umožňuje zachytit pohyb s velkou přesností. Je rovněž vhodné znát různé druhy fotografického vybavení, které mohou být užitečné v závislosti na sportu a podmínkách, za nichž se fotografuje. Teleobjektivy jsou nepostradatelné, když je třeba zachytit detaily z dálky, zatímco širokoúhlé objektivy jsou ideální pro zachycení celé scény.

Svět sportu netvoří jen sportovci, neustálé soupeření a fanoušci, kteří je povzbuzují, ale také ti, kteří stojí stranou – sportovní fotografové. Ti ve svých snímcích spojují krásu sportu s informační hodnotou, přičemž musí zachytit intenzitu a ducha soutěže. Sportovní fotograf vypráví příběh sportovních událostí, zachycuje syrové emoce provázející hru a pomáhá fanouškům navázat vztah se sportovci. Jeho úkolem je také

zprostředkovat divákům doma i v zahraničí podstatu události – jak triumfy, tak porážky sportovců.

Povolání sportovního fotografa je neobyčejně konkurenční oblast. Je však třeba mít na paměti, že většina sportovních fotografů se sportovní fotografií pravděpodobně nikdy nebude zabývat na profesionální úrovni. Ačkoli vstup do světa sportovní fotografie bývá náročný, může se ukázat jako neobyčejně uspokojivý. Dobré sportovní fotografie jsou jako každý jiný proces, který se léty zdokonaluje.[5]

1.2 První fotografie zachycující sport

První vyobrazení sportovců pocházejí z dob zrodu fotografie. Dokumentovala se na nich odvětví jako dostihové závodění, kriket či box, která se tehdy těšila zvláštní oblibě. Přestože první fotografie byly neostré a často statické, zájem o tento druh fotografie soustavně rostl. Technologický pokrok umožnil fotografům experimentovat s kratšími dobami otevření závěrky, čímž vznikly základy pro zachycení pohybu ve sportu.

Jednou z prvních sportovních fotografií byl portrét pana Lainga nebo Lainea, badmintonisty, pořízený fotografy Hillem a Adamsonem v roce 1843. K zachycení obrazu využili kalotypii – papírový negativ vyvolávaný po krátké expozici, techniku vynalezenou Williamem Henrym Foxem Talbotem v roce 1840. Fotografie zobrazuje muže stojícího v širokém rozkroku s badmintonovou raketou v ruce. Je součástí série devíti fotografií, z nichž každá ho ukazuje s raketou ve sportovním oděvu.[6]

[5] *Fotografia sportowa: chwile napięcia i radości [online]*. Fotopaleta.pl, [cit. 2026-03-13]. Dostupné z: https://fotopaleta.pl/fotografia-sportowa-chwile-napiecia-i-radosci.

[6] Ježková, S. *Sport i ciało w ruchu jako obiekt fotograficzny od historii do współczesności* [online]. Sportin-art.en, [zobrazeno 18. 10. 2025]. Dostupné z: https://www.sportin-art.en.

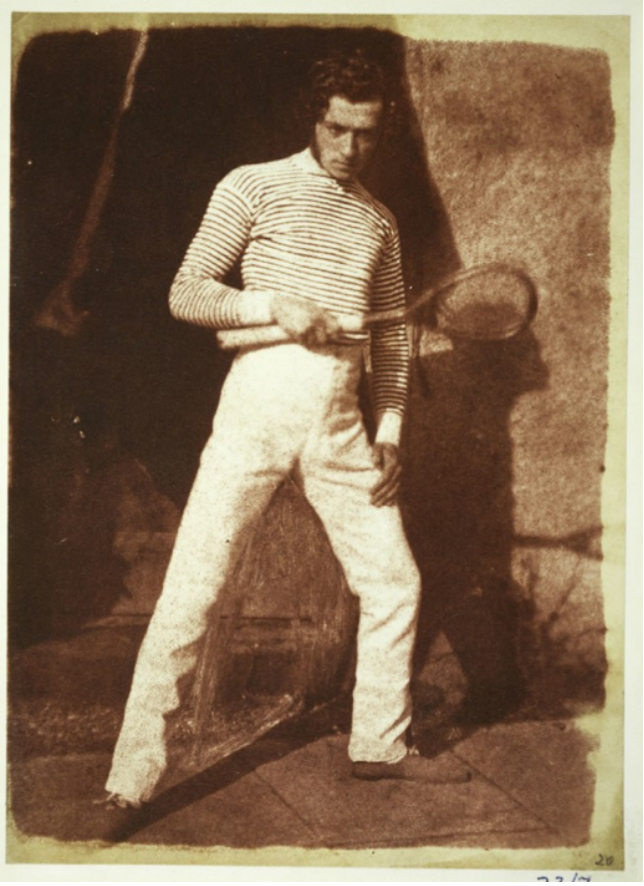

Hill, David a Adamson, Robert – „Pan Laing nebo Laine“, 1843. Zdroj: Artsy [online]. Dostupné z: https://www.artsy.net

Neexistuje jediná, snadno označitelná „první“ polská sportovní fotografie, její počátky však sahají na konec 19. století, kdy fotografie vstoupila do všeobecného užívání a sport (zejména dostihové závodění nebo gymnastika) se stal fotografickým námětem. Za průkopníky fotografie na polském území jsou považováni mimo jiné Piotr Michałowski a Karol Beyer, avšak sportovní snímky, pořizované s dlouhými dobami expozice, se objevily s rozvojem techniky a dokumentovaly soutěže i sportovní život na přelomu století.

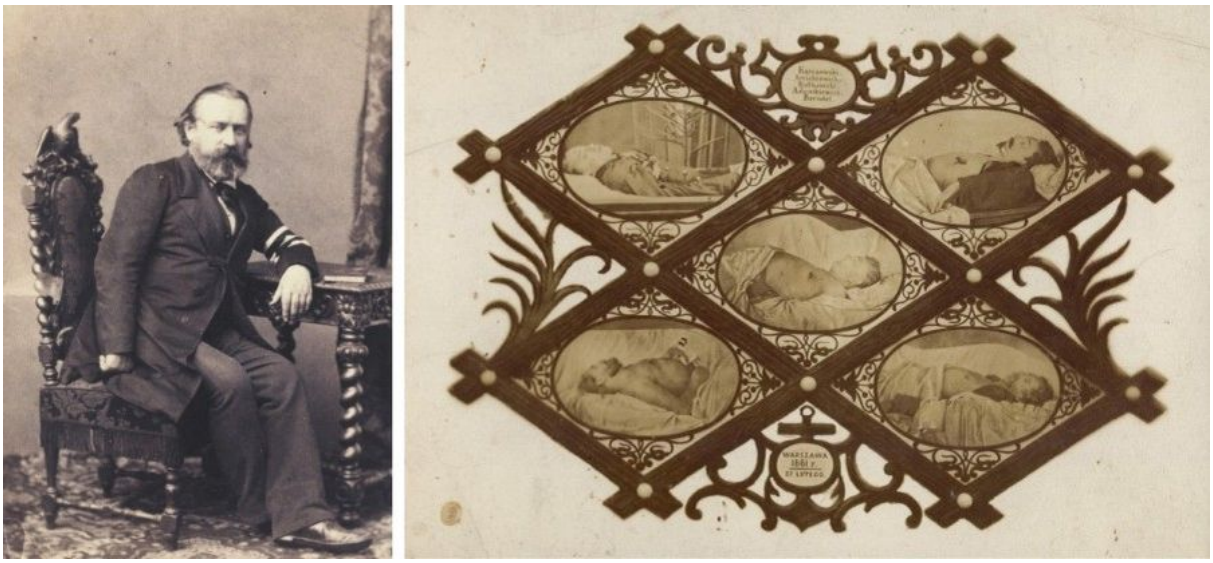

Beyer, Karol – Autoportrét; první polská fotomontáž „Pět padlých“. Zdroj: Wikipedia [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pět_padlých.jpg

1.3 Rozvoj tiskové fotografie v Polsku

Pojem tisková fotografie zavedl William Randolph Hearst. Tvrdil, že tisková fotografie nemůže být ani uměleckým dílem, ani pouhým ozdobným doplňkem textu, nýbrž je především vizuální informací.

> *„Informace je zájem o vše, co se kolem nás zajímavého děje a co obsahuje moment překvapení, nečekanosti,“ psal Hearst.*[7]

Tisková fotografie se v průběhu let vyvíjela a její kritéria se měnila spolu s technologickými a společenskými proměnami.

[7] Dostupné z: https://www.foto4u.pl/blog/artykul/wszystko-czego-nie-wiesz-o-fotografii-prasowej, zobrazeno 23. 3. 2026.

Autor neznámý – Portrét Williama Randolpha Hearsta. Zdroj: Wikipedia [online]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Image:WilliamRandolphHearst.jpeg

Rozvoj tiskové fotografie v Polsku byl postupným procesem, který se zrychlil koncem 19. století díky technologickým inovacím (jako jsou rastrové desky nebo průmyslová výroba), jež umožnily přímý tisk fotografií v periodicích. Dříve se vyvíjela od dob daguerrotypie (1839) přes průkopníky jako Beyer a Brandel až po meziválečné období (30. léta 20. století) s modernistickým přístupem a novou fotografií využívající dynamické záběry a pouliční scény. To změnilo její charakter z piktoriálního na dokumentárnější a reportážní, zejména v ilustrovaných časopisech.[8]

[8] Prażuch, W. *150 lat fotografii polskiej*. Warszawa: Wydawnictwo Arkady, 1991.

Fajans, Maksymilian – Autoportrét, 1861. Zdroj: Muzeum umění v Lodži [online]. Dostupné z: https://zasoby.msl.org.pl

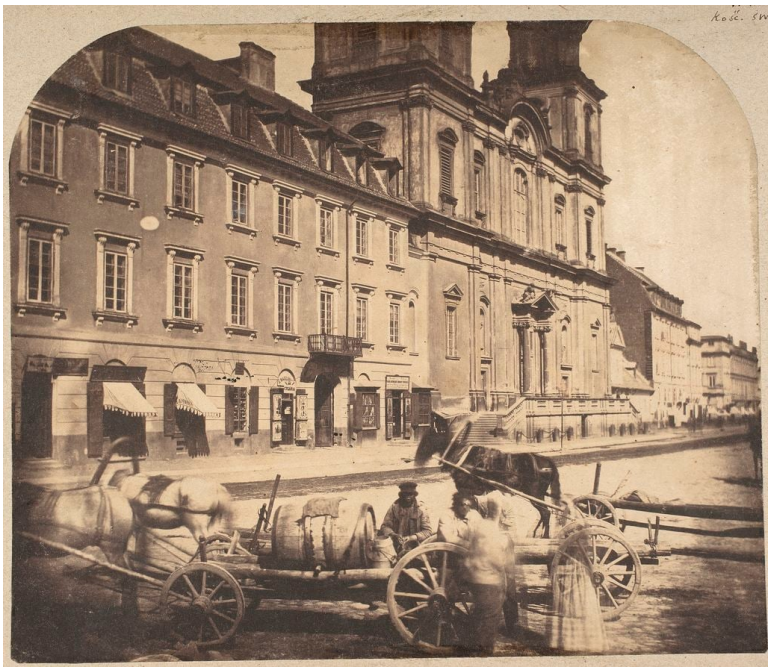

Beyer, Karol – Krakowské předměstí s kostelem sv. Kříže, 1858. Zdroj: Národní muzeum ve Varšavě [online]. Dostupné z: https://culture.pl

Brandel, Konrad – Trh na náměstí Starého Města, asi 1885. Zdroj: Národní muzeum ve Varšavě [online]. Dostupné z: https://www.culture.pl

Fajans, Maksymilian – Nádraží nadvislanské dráhy na stanici Praha, pohled od kolejí, 1877. Zdroj: Lubelské muzeum v Lublinu [online]. Dostupné z: https://www.culture.pl

Polští fotografové dokumentaristé byli rozptýleni po územích patřících třem mocnostem. Fotografovali od německojazyčných oblastí až po východní okraj Asie. Fotografií se začali zabývat téměř ihned po jejím vynálezu. Na publikování snímků v tisku však bylo třeba počkat na technologické změny spojené s jejich reprodukováním. Průkopníkem dokumentárních fotografií byl Karol Beyer, nazývaný fotografem Varšavy. Podle svých námětů bývá označován také za otce polské vědecké a turistické fotografie. Vytvořil rovněž řadu portrétů. Dalším průkopníkem dokumentární fotografie byl Walery Rzewuski – tvůrce angažované politické fotografie. Konec 19. století patřil činnosti Konrada Brandela, který se do dějin reportážní fotografie zapsal jako vynálezce fotorevolveru umožňujícího pořizovat „mžikové snímky“. Fotorevolver umožňoval dynamické, doslova políčkové záběry.

Rzewuski, Walery – Scéna z kluziště, 1870–1873, Krakov. Zdroj: Národní muzeum v Krakově [online]. Dostupné z: https://www.google.pl

Ve Varšavě se ve druhé polovině 19. století objevil „Tygodnik Ilustrowany“. Časopis byl zpočátku zdoben dřevorytnými ilustracemi, avšak brzy se začaly reprodukovat fotografie. Po přibližně 50 letech existence odebíralo tento titul 11 tisíc

předplatitelů. Stálým spolupracovníkem „Tygodnika Ilustrowaného“ byl Łukasz Dobrzański. Dalším čtenáři oblíbeným listem byl „Kurier Warszawski“, v němž se rovněž s rozvojem techniky začaly otiskovat fotografie.

Dobrzański, Łukasz. MuFo – Muzeum fotografie v Krakově [online]. Dostupné z: https://zbiory.mufo.krakow.pl/card/mhf-10328-ii

Za prvního polského tiskového fotografa je považován Konrad Brandel a skutečně moderní fotografii vytvořili Łukasz Dobrzański a Ryszard Okniński. Ve Lvově vycházela „Kronika Fotograficzna“ (1898), později i „Wiadomości Fotograficzne“ (1905). V roce 1910 vznikla první polská varšavská fotografická agentura Mariana Fuksa.

V meziválečném období existovala v Bydgoszczy velká továrna na světlocitlivé materiály ALFA. Pokud jde o tiskovou fotografii, prostředí se výrazně rozdrobilo. Hlavními fotografickými centry byly tehdy Varšava, Poznań a Vilnius a vycházely tituly jako „Fotograf“ nebo „Miesięcznik Fotograficzny“.

Dynamický rozvoj tiskařské techniky umožnil vznik populárního masové a informační reportáže. Objevily se tituly jako „Polski Przegląd Fotograficzny“, „Kamera

Polska“ a „Fotograf Polski“. Vynikajícími umělci té doby byli Jan Bułhak, Tadeusz Cyprian, Marian Dederko, Bolesław Gardulski nebo Jan Neuman.

Během války pracovaly fotografické reportérské služby chaoticky – Němci zakázali fotografické aktivity pod hrozbou přísných trestů. Zde je třeba připomenout Jana Rysia, fotoreportéra „Kuriera Warszawskiego“, a jeho pomocníka Henryka Śmigacze, pozdějšího fotoreportéra varšavského povstání, jimž vděčíme za dokumentaci obrany Varšavy v roce 1939. Na území okupovaného Polska působilo mnoho fotografů v rámci Tiskového informačního úřadu AK, avšak šlo převážně o anonymní lidi dokumentující každodenní život.

Dobře organizované fotografické reportérské služby měly Polské ozbrojené síly na Západě, zejména II. polský sbor, jemuž velel Wiktor Ostrowski. Působil zde nejvýznamnější polský válečný fotoreportér – Tadeusz Szumański. Na Východě pracovali fotoreportéři spjatí s Filmovým oddílem: Stanisław Dąbrowiecki, Jerzy Baranowski nebo Jan Mierzanowski, fotoreportér „Żołnierze Wolności“, který po válce založil Vojenskou fotografickou agenturu.

Po II. světové válce trh ovládly tři výrobny: Varšavské fotochemické závody, Bydgoszczské fotochemické závody a Varšavské foto-optické závody. Toto období polské fotografie lze označit za složité, ačkoli nikoliv bez úspěchů. Propagandistický systém hleděl na fotografii podezíravě, zejména na tu událostní. Tisková fotografie byla podceňována a její role byla spíše druhořadá. Na stránkách tisku probíhal boj mezi fotografií a textem.

Reportéři usilovali o vliv na konečnou podobu materiálu zasílaného do tisku. Fotoreportéři proto pravděpodobně tvořili semknuté prostředí. Při redakcích vznikaly svérázné školy a styly fotoreportáže. Největší význam měly školy tří listů: „Świat“ (1951–1969), „Polska“ a „ITD“ (1961–1990).

Tyto listy se zapojovaly do společenské skutečnosti. Byly svérázným referenčním bodem pro začínající fotografy, ačkoli jejich styl se výrazně lišil. „Świat“ byl svědkem skutečnosti, „ITD“ se snažilo být jejím soudcem. „Świat“ zacházel s fotografií jako s doplňkem celku, v „ITD“ tvořil snímek samostatnou publicistiku, žijící vlastním životem. V roce 1956 přešel týdeník „Świat“ prakticky ze dne na den na maloformátové přístroje. Tento krok následovaly téměř všechny významné redakce.

80. léta 20. století jsou obdobím proměn a přehodnocování. V té době existovaly tři hlavní proudy tiskové fotografie:

- proud pokračování – návrat k zásadám poválečné fotografie,
- proud jinakosti – přesun zájmu na soukromí (v dokumentu) a uvolněné emoce (v avantgardě), inspirovaný rozvojem pouliční fotografie,
- proud změn – odklon od dominantní propagandistické fotografie.[9]

[9] Tuszko, W. *Fotografia*. Narodowe Archiwum Cyfrowe, 2020.

Fot. Jerzy Kleszcz. Polský fanoušek

Fot. Jerzy Kleszcz. Fotbal – Bratislava – 15. 10. 2008 kvalifikace na mistrovství světa

KAPITOLA II

JERZY KLESZCZ – DĚTSTVÍ A MLÁDÍ

Jerzy Kleszcz se narodil v Sosnowci 25. 11. 1958. Vyrůstal v Łazech u Zawiercia, v dělnickém prostředí, v rodině s neobyčejným příběhem. Jeho otec Józef byl vojákem II. polského sboru generála Anderse za druhé světové války. Jako příslušník generace Kolumbů přežil válku v pracovním táboře, kde opravoval železniční koleje v celé Evropě. Když pracoval v Itálii, přidal se spolupracovníky k tamní partyzánské skupině. Po příchodu americké a britské armády vstoupil do II. polského sboru. Protože válka skončila poměrně brzy, nezúčastnil se mnoha bojových akcí a nakonec se ocitl v Anglii.

40. léta, SSSR. Vojáci Andersovy armády.
Fot. Vojenský úřad pro propagandu a vzdělávání. Polské ozbrojené síly v SSSR; Polský institut a Muzeum generála Sikorského v Londýně [online]. Dostupné z: https://foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_0915_instytut_polski_i_muzeum_sikorskiego,58123,zdjecie.html

V roce 1947 se vrátil do Polska, když mu britští spojenci odmítli další pomoc. Chtěl pokračovat ve studiu na polytechnice, byla mu však nabídnuta práce při kácení lesů

v Kanadě. Státní bezpečnost ho sledovala ještě i po událostech roku 1956,[10] což bylo pro celou rodinu dalším břemenem.

Tato neobvyklá biografie otce měla obrovský vliv na atmosféru panující v rodném domě Kleszczyů. Polská historie se tu nahlížela optikou odlišnou od oficiálního narativu. Rodina nevěřila propagandistickým příběhům o velkém přátelství se Sovětským svazem a bratrství socialistických národů. Mladý Jerzy od útlého věku vstřebává tuto alternativní historickou perspektivu, která mu v budoucnu mnohokrát přivodí problémy v oficiálních státních a společenských strukturách.

Rodný dům byl místem, kde se dějiny vyprávěly z perspektivy těch, kteří zakusili jejich brutalitu a absurditu. Otec Józef svou minulost neskrýval, přestože to v tehdejších politických poměrech mohlo přinést vážné důsledky. Atmosféra otevřenosti vůči jiným, než oficiálním interpretacím historických událostí formovala mladého Jerzyho a učila ho kritickému myšlení a odstupu od propagandy.

Tento rodinný pohled na dějiny a politiku se stane později podstatným rysem charakteru Jerzyho Kleszcze jako fotografa a reportéra. Schopnost nahlížet na skutečnost optikou vlastních pozorování – místo oficiálních narativů – mu v budoucnu umožní vytvářet autentické, schématům nepodřizované fotografické záznamy událostí, jež bude dokumentovat.

2.1 První setkání s fotografickým přístrojem

První setkání Jerzyho Kleszcze s fotografickým přístrojem se uskutečnilo v roce 1970. Tehdy ho Jurkův švagr (přítel sestry) odvedl ke svému otci, Józefu Jakubowskému, který byl nejlepším fotografem v Zawierci. Jeho ateliér sídlil v Zawierci na ulici 3. května.

[10] Rok 1956 v Polsku představuje přelomové období tzv. „Gomułkovy rozmrazky“, které započalo červnovou stávkou a krvavě potlačenými protesty dělníků v Poznani. To vedlo ke změně vedení v PZPR – prvním tajemníkem se stal Władysław Gomułka, což přineslo omezení stalinistického teroru, změnu závislosti na SSSR a dočasnou liberalizaci společenského života. Zdroj: Wikipedia, heslo 1956 rok, přístup 23. 3. 2026.

Pan Józef, přezdívaný Ziutek, pozval Jerzyho do zázemí, jež se ukázalo jako poměrně velká místnost. Poprvé se ocitl v opravdové fotografické temné komoře. Zde také poznal svůj první zvětšovač zvaný „Krokus“ a vyvolal tu svoji první fotografickou zvětšeninu. A tak to začalo. Začátky byly obtížné, postupně se mu však dařilo trefovat správné doby osvitu papíru a krok za krokem překopíroval celý šestatřicetisnímkový film. Ziutek pronesl jedinou větu: „Budeš fotografem.“

Pečeť ateliéru [online].
Dostupné z: http://www.dawne-zawiercie.pl/zawiercianskie_zaklady_fotograficzne

Jerzy ateliér pana Ziutka navštěvoval často, tím mu pomáhal, a zároveň pokračoval ve svém dobrodružství s fotografií. Po nějaké době mu mistr půjčil fotoaparát START. Název byl naprosto výstižný pro místo, kde se nacházel. Byl to dvouobjektivový přístroj, do nějž se dívalo shora a obraz se ostřil na matnici jako v camera obscura.

Fotografický přístroj START. Zdroj: Wikipedia [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/START_(fotoaparát)

S tímto přístrojem se Jurek vydal na svůj první fotografický výlet do přírody. Uskutečnilo se to v Łazech, kde začal fotografovat stromy a keře, na které narazil. Bohužel byl film podexponovaný. Ukázalo se, že fotografie vůbec není tak jednoduchá. Druhý film dopadl výrazně lépe. Jerzy Kleszcz tehdy fotografoval vše, co se mu zdálo hodné zachycení. Ziutek, vida Jurkovo nadšení k fotografování a přebytek volného času, vymyslel téma dokumentování nejkrásnějších míst Krakovsko-Čenstochowské jury. Jerzy na tento projekt vzpomíná takto:

> *„Dodnes si pamatuji, s jakou vážností jsme fotografovali zakrslou borovici na pozadí hradu v Mirowě a obrovský strom hned vedle bubolických zřícenin, který půl století poté dál objímá hrad (...). Zdá se mi, že to byla dobrá škola krajinné fotografie, která mi nikdy nebyla silnou stránkou a které jsem se snažil vyhýbat. Statická fotografie mě nikdy nezajímala.“*

Hrad v Mirowě [online]. Dostupné z: https://www.trasadlabobasa.pl/tab/miejsce/zamek_mirow_zwiedzanie_historia_i_ciekawostki/471

Další důležitou událostí spojenou s Kleszczovým fotografickým dobrodružstvím byla účast v několika fotografických soutěžích v měsíčníku „Młody Technik“. Bohužel v těchto soutěžích nikdy nic nevyhrál, ale pouhé vědomí účasti mu poskytovalo dobrou inspiraci k dalšímu fotografickému směřování. Ve stejné době pomáhal Jerzy Ziutkovi, když tento fotografoval svatby a hostiny. Byl při tom dokonce osvětlovačem. Všechny tyto události měly velký vliv na Jurkovu pozdější fotografickou kariéru. Tyto počátky byly natolik plodné a zajímavé, že fotografii nikdy neopustil; stala se pro něj doslova důležitou větví života.

2.2 Školní léta

Základní školu dokončil Jerzy Kleszcz s výbornými výsledky, na vysvědčení měl samé jedničky a pouze jednu dvojku. Nyní stál před volbou střední školy. Sám Jurek chtěl nastoupit na výtvarné gymnázium, zvláště se mu líbilo zakopanské Kenarovo. Bohužel otec chtěl, aby se stal inženýrem. Byl totiž zamilován do zawierciańské huti, kde trávil

celé dny, a nechápal syna, který měl od dětství talent na kreslení. Bohužel se Jurek musel podřídit otcovu tlaku, a tak se stal čtyřicátým druhým žákem elektroenergetické třídy Hutní průmyslovky v Zawierci. Otec ostatně o několik let dříve vyučoval strojírenství na téže škole a žáci ho neměli v oblibě.

> *„Tatínek Józef tam před pár lety učil strojírenství. Žáci ho moc neměli rádi. Byl štiplavý a zlomyslný. Po letech ho dokonce chtěli zmlátit za ty jeho kousky. Naštěstí ho nový ředitel propustil a zamezil tak hanbě, které bych se nejspíš nevyhnul.“*

Na začátky studia na Hutní průmyslovce Jerzy nevzpomíná rád – strašení špatnými známkami, likvidací osobnosti apod. Díky této škole se však dostal ke skautingu. Hned na první hodině měl totiž na výběr: vstoupit do Svazu socialistické mládeže, nebo se zapsat právě do skautingu, který byl v té době přetvořen na Skautskou službu socialistickému Polsku. Jurek si zvolil skauting, což se ukázalo být šťastným rozhodnutím, neboť právě na této škole patřil skautům oddílový sál a redakce (něco jako malá novinářská agentura referující o událostech ve škole, výjezdech a táborech).

> *„Skončil jsem ve filmovém oddílu, protože jsem vlastnil sovětskou kameru Quartz 2x8 mm. Byl to takový bojový filmový přístroj – malý a dosti těžký, natahovaný pružinou.“*

Léta strávená na hutní průmyslovce, ačkoli zpočátku přijímaná s nechutí a zklamáním po nesplněných snech o výtvarném gymnáziu, se ukázala jako doba intenzivního fotografického a novinářského rozvoje. Paradoxně se technická škola, na níž skončil proti vlastní vůli, stala branou do světa reportérské fotografie – světa, který navždy určí jeho profesní a osobní život.

2.3 Skauting

Jerzyho první filmový křest ve zmíněném skautingu a ve škole se uskutečnil 13. 11. 1973, kdy se zde konala školní akademie u příležitosti udělení jména Stanisława Staszice. Bohužel se ukázalo, že všechny filmy spotřebované při této události byly podexponované, neboť jejich citlivost byla příliš nízká, v tehdejší době však lepší nebyly. Z tohoto důvodu se filmová dráha Jerzyho Kleszcze poměrně rychle uzavřela a nastoupila fotografie, a to v reportérském provedení.

V rámci výjezdu na prázdniny, na zimní tábor, odjela skupina skautů do Spálené (malá obec v Sudetech). Zde se naskytla příležitost k odpočinku a fotografování. Jerzy, vybavený přístroji Zenit a Čajka a primitivním bleskem, zaznamenával na film vše, co se tam odehrávalo: apely, cvičení, večerní programy nebo táboráky. Filmy se poté vyvolávaly jako černobílé diapozitivy, které všichni společně sledovali při promítání na stěnu jídelny. „Šéfem“ celého zimního tábora, jak ho všichni nazývali, byl Zbigniew Mitręga. Zalíbily se mu záběry Jerzyho Kleszcze, na což byl jejich autor velmi hrdý. Od té doby fotografoval nejen pro skauty, ale i pro školu. Další výjezd, tentokrát v rámci prázdninového tábora, byl rovněž z fotografického hlediska zdařilý, a Jurek díky tomu zdokonaloval své dovednosti. Tentokrát, jak sám fotograf říká:

> *„Tmavou komoru jsme měli ve dvojitém stanu. Fotografické zpracování jsme prováděli v noci, protože přes den plátna prosvítala. Nejčastěji jsme kopírovali mapy pro orientační běhy. Nadšení pro fotografování nebylo velké.“*

Po nějaké době byla Hutní průmyslovka v Zawierci přeměněna na skupinu škol, díky čemuž škola získala o jednu budovu navíc, což se projevilo vytvořením nové fotografické základny a funkční tmavé komory. Jurek se stal správcem této místnosti a k tomu vedoucím fotografického kroužku. Rodiče z toho měli takovou radost, že Jurkovi koupili zbrusunový fotografický přístroj Pentacon Six. Takové vybavení nebylo k zahození.

Přesto se stále nejvíce dělo na skautských táborech. Jerzy při nich plní další doplňkové funkce, jako obsluhu rozhlasového uzlu nebo vydávání táborového časopisu. Byly to pro něj první skutečné žurnalistické zkušenosti, jež vyústily ve zveřejnění fotografie (zobrazující skautského hasiče při odvíjení hadice) v „Dzienniku Zachodnim“. Jurek byl na sebe hrdý a konečně se cítil jako „pravý“ fotoreportér.

Střední škola, navzdory prvnímu dojmu, který se dostavil na začátku studia, uplynula poměrně rychle a bez větších problémů. Po maturitě podal Jerzy Kleszcz v souladu s rodinnou tradicí a otcovými ambicemi přihlášku na Polytechniku v Częstochowě. Život se však ubíral jinam. Jurek zaslechl v televizi oznámení o otevření nového rozhlasového a televizního oboru na Slezské univerzitě (SU). Proti otcově vůli převedl přihlášku na SU, na kameramanský obor, a tam také skládal přijímací zkoušku. Bohužel se mu na tento obor dostat nepodařilo, neboť bylo pouze 10 míst na 600 zájemců. Znamenalo to zklamání a Jerzy se po oznámení o nepřijetí znovu vydal do Bieszczad.

> *„Bylo vyhlášeno 10 jmen do druhého kola, tedy všichni na seznamu jsou již studenti. Kolovala fáma, že takoví jako já, „z ulice“, tu neměli co hledat. V jistém velkém domě bylo rozhodnuto, kdo byl jedním z deseti.“*

Maje již zkušenosti z předchozího roku, Jerzy Kleszcz se velmi rychle zabydlel ve štábu „Operace Bieszczady – 40“. Zde ho nasměrovali do redakce „Stanicy“ – týdeníku vydávaného po dobu operace. Tentokrát se stal fotoreportérem, který procházel táborová útočiště (bylo jich kolem 20) rozmístěná v okolí velké bieszczadské smyčky obtáčející Solińské jezero. Nebylo to snadné kvůli tehdejší dopravě, zvláště na tomto místě.

„Operace Bieszczady – 40“, skupina skautů [online]. Dostupné z: https://obserwatoriumedukacji.pl/esej-wspomnieniowy-moj-rok-1979-czyli-tez-oboz-ale-naukowy-w-bieszczadach

Během tohoto ročníku operace měl Kleszcz příležitost fotografovat návštěvu předsedy vlády PLR Piotra Jaroszewicze. Byl to pro něj první takto vysoký reportérský úkol – dokumentace návštěvy druhé nejvýznamnější osoby v zemi. Tentokrát se to Jerzemu podařilo: jeho fotografie se objevily na obálce a dvojstránce „Stanicy“. Ještě rok předtím si myslel, že je pro něj tento titul příliš vysokou laťkou, tudíž otištění fotografií znamenalo velký úspěch. Poprvé také sledoval proces zalomení stránek novin, což v něm probudilo zájem o novinářskou grafiku.

Na konci turnusu do tábora nečekaně zavítal velitel Slezského okruhu Henryk Górny, který, jakmile se dozvěděl, že se Jerzy nedostal na rozhlasový a televizní obor Slezské univerzity, mu navrhl, aby čas do příštího náboru na studia strávil prací ve Skautském středisku Katovického okruhu v Chorzowě, nacházejícím se na území Krajského parku kultury a oddechu hned za Slezským stadionem. A začala nová éra.

2.4 Práce ve Skautském středisku Katovického okruhu v Chorzowě

Pracovištěm Jerzyho Kleszcze se stal Pavilon techniky. Jednopatrová budova, kde se nahoře nacházely specializované místnosti – mimo jiné fotografická – a dole mechanická dílna, kde se vyráběly stojany pro velké táborové stany. Jeho první fotografický úkol spočíval v namáčení negativů ve formaldehydu a jejich sušení – jednalo se o snímky z poslední letní akce zvané „Malta“, kdy se do Chorzowě sjížděli skauti z různých koutů světa, nejčastěji ze spřátelených zemí.

„Po pár kolech sušení (…) jsem oznámil, že už to dělat přestanu, protože nemíním ještě v mládí skončit jako exponát v nádobě s formaldehydem.“

Jeden z pavilonů skautského střediska v Chorzově. Archiv skautského střediska v Chorzově [online]. Dostupné z: https://historyczna.slaska.zhp.pl/?page_id=1050

Atmosféra v práci byla napjatá. Jako příchozí ze Zagłębie nebyl Kleszcz přijat rodilým slezským prostředím vlídně. Navíc vědomí, že je chráněncem velitele okruhu, jeho situaci nezlepšilo. Navzdory přístupu k profesionálnímu filmovému vybavení, včetně pokročilého 16 mm střihového stolu (daru slezského vojvody Jerzyho Ziętka), byla samotná práce jednotvárná a neposkytovala dostatečné výzvy.

Z tohoto důvodu po třech měsících ze zaměstnání odešel a podal měsíční výpověď. Známí byli velmi překvapeni jeho rozhodnutím zahodit finanční jistotu. Pro Jerzyho však bylo důležitější, že práce nerozvíjela jeho fotografické ambice. Vydržel do konce prosince, čímž uzavřel svou první zaměstnaneckou epizodu. Po všech těchto událostech se Kleszcz rozhodl chodit na doučování matematiky, což znamenalo podvolení se otcovu tlaku a nástup na polytechniku.

> *„Stará domácí písnička samozřejmě ožila – budeš inženýrem! Bohužel jsem se poddal, čehož lituji dodnes.“*

Po absolvovaném doučování odjel Jerzy s jistými obavami do Częstochowy na přijímací zkoušky. Stále mu vězel v paměti neúspěšný pokus o přijetí ke studiu žurnalistiky rok předtím. Tentokrát to mělo výjít lépe, ačkoli i na Metalurgické fakultě byly tři uchazeči na jedno místo. Zkoušky se ukázaly poměrně snadné a koncem září se Kleszcz nastěhoval na kolej „Herkules“ na okraji akademického areálu. Přestože volba oboru byla vynucena rodinou a neodpovídala jeho zájmům, ke studiu nastoupil.

Před začátkem studia odjel Jerzy Kleszcz znovu do Bieszczad. Lze z toho usoudit, že jde o jeho oblíbenou oblast Polska, do níž se rád vracel. Tentokrát fotografoval opět pro „Stanicu“, avšak k tomuto úkolu přistoupil trochu ledabyle, pročež na konci tábora neobdržel medaili „Zasloužilý pro Bieszczady“, ačkoli sám se domníval, že po těch třech letech prázdninové spolupráce mu taková medaile právoplatně náleží.

Fot. Jerzy Kleszcz. Německo, Oberstdorf, 30. 12. 2011, skoky na lyžích – Turnaj čtyř skokanských můstků

KAPITOLA III

STUDIUM NA POLYTECHNICE V CZĘSTOCHOWĚ

Studium mu od začátku nebylo po chuti. První hodiny přinesly incident s přednášejícím, který tři hodiny bez přestání vedl nudnou přednášku, až nakonec někdo z posluchárny nechal rozeznít budík, což vyvolalo skandál. Kleszcz měl také problémy s povinnou „dělnickou praxí" – místo aby odjel na nucené fyzické práce, přivezl potvrzení o práci ve skautingu v Bieszczadách, které děkanát nepřijal příznivě.

Atmosféra na škole byla odměřená a pedagogický sbor náročný. Jediným světlým bodem bylo trávení času v prostorech fotografické temné komory na koleji, které Kleszcz spolu s kolegou Pawłem Czubou převzali po skupině, jež je využívala zejména k pití alkoholu. Oni však měli ambicióznější plány, pokud jde o jejich využití. Uspořádali dokonce velkou fotografickou výstavu s názvem „Dítě", kdy pořídili několik desítek portrétů pravidelných návštěvníků blízké mateřské školy. Otevíral ji sám proděkan, jenž při té příležitosti neopomněl říci, co si myslí:

„Vy se raději učte a nelítejte s přístroji, protože ta vaše studia jsou nějak liknavá!"

3.1 Objev studentské žurnalistiky

Jednoho dne, když procházel kolem akademické polikliniky, si Kleszcz povšiml značek Akademického novinářského centra a Studentského týdeníku „Politechnik" – Redakce v Częstochowě. Překonal ostýchavost a vstoupil do redakce, kde se seznámil s dr. Witoldem Mielczarkem, odborným asistentem Ústavu společenských věd. Mielczarek objasnil, že „Politechnik" potřebuje fotografie publicistického charakteru

jako ilustrace k seriózním textům. Kleszcz se rychle zapojil do práce pro noviny. Częstochová s dominantním mariánským kultem spojeným s Jasnou Horou se ukázala jako fascinující terén pro fotografa – reportéra. Na každém kroku se odehrávaly scény hodné zachycení.

STUDENT ZA KAMERA
(akademia kultury studenckiej)
– str. 6

felietony:
kiedy myślę – poglądy
punkty dodatkowe
bunkier w samo południe

INTERWENCJE:
SPRAWY NIE DO KOŃCA ZAŁATWIONE
– str. 3
W 10-tą rocznicę klubu, którego nie ma
– str. 7

ILE POŻYTKU MOŻNA MIEĆ ZE STUDENTA...
gmina na desce
wozić powietrze – str. 8-9
usługi w cenie – str. 10

TYGODNIK STUDENCKI politechnik

ROK ZAŁOŻENIA 1930
Nr 30 (747)
30
9.X.1977
CENA 1 ZŁ

PISMO SPOŁECZNO-POLITYCZNE

CZKA
JÓZEF SZEWCZYK

węgiel, sól, kompleksy
(korespondencja z ZSRR)

Studentský týdeník „Politechnik“, archivní vydání [online]. Dostupné z: https://allegrolokalnie.pl/oferta/tygodnik-studencki-politechnik-nr-30-z-9-x-1977

Práce pro „Politechnik“ Kleszcze pohltila natolik, že začal cítit stále větší odpor ke studiu metalurgie. Zejména chemie, kterou přednášel dr. Bala vyžadující memorování vědomostí, se mu zdála zbytečná a škodlivá pro budoucího inženýra. Přesto se mu podařilo absolvovat první ročník bez větších problémů, kromě komisionálního zkoušení z matematiky.

Během prázdnin roku 1980 se Kleszcz zúčastnil světového šampionátu v modelářství na laně v Częstochowě, kde byl akademický internát přeměněn na hotel pro závodníky. Zaznamenal zde švédského fotoreportéra Ulfa specializujícího se na tuto tematiku, který se s ním podělil o profesionální techniky vyvolávání filmů Kodak Tri-X (takových, na nichž bylo možno regulovat citlivost). Spolu s dr. Witoldem Mielczarkem a Pawłem Czubou se Kleszcz zúčastnil sjezdu redakcí „Politechnika“ v Piasecznie u Varšavy, kde se setkal s vynikajícími novináři a science-fiction spisovateli, jako byli

Marek Oramus, Tadeusz Markowski a Maciej Parowski. Atmosféra intelektuální svobody a otevřenost diskusí na něj udělaly hluboký dojem. Stále častěji se však nejen mezi novináři objevovaly bojovné nálady a vše nasvědčovalo tomu, že se v zemi schyluje k něčemu důležitému.

> *„Něco viselo ve vzduchu. Bylo cítit, že to na politické scéně bouchne. „Gierkovština“[11] dostala obrovský záchvat dušnosti. Investice nad míru a neefektivnost systému začínaly čím dál více dusit. Propaganda úspěchu se stávala groteskní. Velké investice socialismu, které zpočátku vzbuzovaly naději na prudký skok k blahobytu, se mnohokrát ukázaly být pouhými prázdnými slupkami. Sice se postavily statisíce bytů, které dodnes tvoří hlavní bydlení obyvatel nad Vislou, ze skladů však začalo mizet zboží. Objevilo se zdražování, no a to, co systém již dvakrát rozbilo v letech 56. a 70. – zdražení!“*

[11] „Gierkovština“ (polsky *Gierkowszczyzna*) je hovorové označení období vlády Edwarda Giereka v Polsku (I. tajemníka ÚV PZPR) v letech 1970–1980. Toto období se vyznačovalo pokusem o rychlou modernizaci země financovanou západními úvěry, která zpočátku přinesla zlepšení životní úrovně, avšak nakonec vedla k hluboké hospodářské krizi a zadlužení PLR. Hodnocení tohoto období je ambivalentní: na jedné straně se hodnotí jako čas modernizace, na straně druhé jako začátek finanční katastrofy PLR. Zdroj: Wikipedia, heslo Gierkowszczyzna, přístup 23. 3. 2026.

Fot. Jerzy Kleszcz. Liga mistrů CEV ve volejbale 2023, Dąbrowa Górnicza, Polsko. 14. 12. 2022 Aluron CMC Warta Zawiercie – Hebar Pazardzhik

KAPITOLA IV

ZMĚNY

4.1 Srpen 1980 – zrození „Solidarity“

14. srpna 1980 vypukla stávka v Gdaňských loděnicích, která nastolila novou společensko-politickou realitu v Polsku. Kleszcz, stejně jako jeho otec, pravidelně poslouchal rádio „Hlas Ameriky“, aby získal věrohodné informace, neboť státní média mlčela nebo lhala o dění ve světě. Prázdninové období způsobilo zpočátku vlažné přijetí zpráv o stávce ze strany veřejnosti.

V té době nastoupil Kleszcz jako reportér do „Gazety Częstochowskiej“ a do pobočky „Trybuny Robotniczej“, mimo jiné proto, aby si přivydělal. Redakce trpěly chronickým nedostatkem místních a sociálních reportérů. Mediální systém byl pod kontrolou PZPR (Polská sjednocená dělnická strana) prostřednictvím Dělnického nakladatelského družstva „Prasa-Książka-Ruch“ a dodatečnou kontrolu vykonával preventivní Úřad pro kontrolu tisku a veřejných produkcí. Stálí novináři často neprojevovali žádnou invenci. Jerzy na tyto události vzpomíná takto:

> *„Nefunkční ekonomický systém řízený nejčastěji různými nekompetentními osobami, popírající základní zákon trhu, tj. mechanismus nabídky a poptávky, dříve nebo později odsuzoval k setkání se zdí. Tak vznikaly různé vzpoury a zvraty dějin v zemi všeobecné socialistické blaženosti. Dodnes nevěřím, ba jsem přesvědčen, že za podněcováním společenských nálad stál bezpečnostní aparát.“*

SPRAWY MŁODYCH NR 16/80 STR. 7

Lokatorzy z Jesiennej

O połowę krócej czekać na mieszkanie? Któż by nie chciał! Ale starzy na to mają tylko członkowie ZSMP, którzy nie boją się ciężkiej pracy i nie nają dwóch lewych rąk. W ubiegłym roku pod patronatem ZSMP wybudowano w kraju 9 tysięcy mieszkań, z czego połowa — poza planem. W trakcie budowy znajduje się dalszych 15 tys. mieszkań. Ta niezwykle pożyteczna akcja po latach raczkowania zabrała w ostatnich czasach rozmachu. A to dzięki decyzji Prezydium Rządu z 1978 roku, która jasno określiła prawną stronę patronatu. Powołany został Centralny Sztab Patronacki, w Częstochowie — Wojewódzki. Sztaby nawiązały bliską współpracę ze spółdzielniami mieszkaniowymi.

* * *

Na brak przestrzeni i mocnych to nie można narzekać. Po jednej stronie ul. Jesiennej rozciąga się nowo czesne osiedle sunych pra wie wieżowców, po drugiej — pejzaż wiejski. Choć jeszcze kwietniowe powroty zimy trzymają ludzi w kożuchach, nad polami strzelają skowronki, w domostwach pieją koguty, szczekają psy. Co pilniejsi rolnicy podmiejskich łanów rozrzucają obornik, ileś już zeja.

Tu kończy bieg autobus MPK nr 26. Nie kursuje najlepiej. Do patronackiej szkoły tylko parę kroków, tyle że pod górkę, bo stoi na błoniu. Wiesław zna tę okolicę do skonale, choć mieszka tu dopiero kilkanaście dni...

— Cztery lata temu zapisałem się do spółdzielni, chciałem dostać chociaż kawalerkę. Od ośmiu lat pracuję w Kombinacie Budowlanym w Częstochowie. Pochodzę znad jeziora Wigry. Skończyłem w tym czasie zasadniczą szkołę i technikum budowlane, myślałem wtedy o rozpoczęciu studiów. We własnym mieszkaniu łatwiej się uczyć studentowi pracującemu. Wszystkie moje plany życiowe zmieniły się w momencie, gdy dowiedziałem się o patronacie ZSMP nad budownictwem mieszkaniowym. Na zebraniu naszej organizacji zakładowej w 1977 roku powiedziano, że jesienią rozpocznie się budowa. Spuszczono wstępnie listę chętnych do otrzymania mieszkania i do pracy. Byłem wtedy jeszcze kawalerem. W 1978 roku poruszy raz przyszedłem na miej sce, gdzie teraz mieszkam. Ożeniłem się w międzyczasie, musiałem więc starać się o M-3. Trzeba było odpracować trzecią część wkładu na mieszkanie, a mnie wypadło 15 tysięcy zł.

— Gdy mąż był tu pierwszy raz to oprócz dołu pod fundamenty niczego nie zrobiono. Ja po raz pierwszy przyszłam, gdy stały dwie kondygnacje. Można było zobaczyć rozkład mieszkań. Mamy to, które nam się najbardziej podobało z trudem ukrywa radość Anna Danilczykowa, drobna, młoda dziewczyna, która mogłaby jeszcze nosić tarcze szkolną na rękawie. Od 5 lat jest sprzedawczynią w sklepie cukierniczym WSS, poza tym żona Wiesława i matką małego Roberta, który 19 lipca będzie miał 2 latka.

— W naszym bloku patronackim, trzyklatkowym wieżowcu mieszka prawie sto młodych rodzin. Z tego 90 procent to pracownicy Kombinatu Budowlanego. Można zatem przypuszczać, że dla siebie wybudowaliście szybko i bez usterek, że powstał w miejscu budynek wzorcowy.

ciąg dalszy na str. 8

Miesiąc miodowy i co dalej?

Tymczasowo, ale szybciej

24 marca 1978 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę, której celem było pomoc młodym małżeństwom w trudnych warunkach mieszkaniowych. Dotychczasowa praktyka stawiała młode małżeństwa oczekujące w spółdzielniach na mieszkanie w grupie uprzywilejowanych na trzecim względnie czwartym miejscu. Oczywiście, te z pełnym wkładem i od powiednim stażem członkowskim. Postanowienia o budowie i przydziale mieszkań rotacyjnych stwarzały realną szansę skrócenia terminu oczekiwania na zmianę warunków mieszkalnych przez tymczasowe zamieszkanie w bloku rotacyjnym.

Budowa

Program budowy domów z mieszkaniami rotacyjnymi dla młodych małżeństw ustala wybudowanie w latach 1978—1982 w całym kraju 100 tysięcy mieszkań. Udział woj. częstochowskiego w tym przedsięwzięciu zamyka liczba 2100. W pierwszym roku planowano wybudowanie na naszym terenie 50 mieszkań, w roku minionym ileść planowana wzrosła do 250. Wreszcie na rok 1980 program zakłada oddanie młodym małżeństwom, których jest 360 mieszkań. A realizacja?

W 1978 roku, co trzeba podkreślić — niepełnym, oddano młodym w Częstochowie 116 mieszkań. W następnym liczba wzrosła trzy krotnie. Natomiast w roku bieżącym częstochowskie spółdzielnie mieszkaniowe szacują, że klucze do rotacyjnych mieszkań otrzyma 366 młodych rodzin.

W każdym roku zatem budowano więcej niż zakładał plan. Jeśli podobne tempo utrzyma się w tym roku i w następnych latach można przypuszczać, że w końcu 1982 r. zaspokojone zostaną najpilniejsze potrzeby więcej niż 2100 młodych rodzin. Najpilniejsze, bowiem z kolejce do własnego „M" oczekuje w samej Częstochowie z górą kilkanaście tysięcy członków, z czego prawie siedem stanowią młode małżeństwa.

Zwiększanie ilości mieszkań rotacyjnych dokonuje się w rezultacie budowy nowych bloków, tzw rotacyjnych, w całości przekazywanych młodym małżeństwom oraz wygospodarowania w innych spółdzielczych budynkach lokali odpowiadających parametrom mieszkań rotacyjnych. W drugim przypadku chodzi zwłaszcza o budownictwo z drugiej połowy lat sześćdziesiątych, które dziś dla wielu rodzin okazuje się już za „ciasne", a odpowiada wymogom mieszkań rotacyjnych.

Przydział

Budownictwem rotacyjnym zawiaduje w Częstochowie dwie spółdzielnie mieszkaniowe: „Nasza Praca" i „Hutnik". Wprowadziły one niedawno, m. in. takie dla oczekujących na rotacyjne mieszkanie, elektroniczny system ewidencyjny z zastosowaniem komputera, zmierzający do większego obiektywizowania i zapewnienia sprawiedliwego rozdziału mieszkaniowych zasobów. Ale wiadomo, komputer może być tylko pomocnym przy podejmowaniu decyzji instrumentem. Zanim bowiem przydział trafi do rąk uprawnionych, prawidłowość komputerowych „decyzji" weryfikują jeszcze członkowie społecznych komisji mieszkaniowych.

Klucze do mieszkań rotacyjnych otrzymują na zasadach lokatorskich małżeństwa będące członkami spółdzielni. Taka jest zasada i formalny wymóg. Jednak w szczególnie uzasadnionych przypadkach przydział w trybie przyśpieszonym otrzymać mogą także młode małżeństwa — kandydaci na członków, które nie mają żadnych warunków do zamieszkiwania wspólnie z rodzicami.

ciąg dalszy na str. 8

U „HERKULESA"

Dla 600 studentek i studentów Politechniki Częstochowskiej „Herkules", czyli Dom Studenta nr 7, jest domem rodzinnym. Rodzinny charakter domu podkreśla fakt, że wśród mieszkających tu jest 56 studiujących małżeństw, które doczekały się dzieci. Zanim jednak „Herkules" stał się prawdziwym Domem Studenta, trzeba było wiele pracy, przede wszystkim społecznej samych mieszkańców. Praca ta, oprócz satysfakcji przyniosła także zaszczyty.

Jeszcze pogratulować: II miejsce w kraju i nagrody (100 tys. zł) ministra, dyplomy przewodniczącego Rady Państwa PRL, prof. dr Henryka Jabłońskiego za aktywną realizację Czynu 35-lecia, Puchar Prorektora za najlepsze wyniki w nauce, nagroda „Czerwonej Róży" za dobrą i ciekawą pracę radiowęzła i wiele innych.

Mieszkańcy „Herkulesa" którym przewodzi dobrze pracująca Rada, nie czekają na pomoc z zewnątrz. Wychodzą z założenia, że jeśli tu żyją i studiują, to należy także mieszkać ładnie, spokojnie, przyjemnie, rodzinnie. Przed VIII Zjazdem partii zrealizowali więc kolejny czyn społeczny.

Pracowali 3 tys. godzin, wymalowali m. in. 67 pokojów, 150 drzwi, kilkanaście pomieszczeń wytapetowali. Urządzili żłobek dla dzieci, a ostatnie przystąpili do organizowania ogródka jordanowskiego. Nie brak „herkulesiakom" pomysłowości. Malują ciekawymi, dowcipnymi kompozycjami ściany korytarzy. Każdy z korytarzy ma taką tematykę, jaką wybrali mieszkańcy piętra.

Pomyślano w „Herkulesie" o różnorodności zainteresowań i potrzeb. Panie mają do swej dyspozycji pomieszczenia gospodarcze i niezbędne sprzęty domowe, panowie natomiast mogą majsterkować. Dla sportowców i turystów wydzielono salkę i sporo sprzętu. Fotograficy i filmowcy mają własne pracownie i sprzęt (chociaż trochę go za mało).

Niebawem w Częstochowie odbędzie się podsumowanie IX Krajowego Konkursu Domów Studenta. Mamy nadzieję, że i tym razem „Herkules" znajdzie się w krajowej czołówce. Szczerze wszystkim jego mieszkańcom, aktywowi i Radzie Mieszkańców tego życzymy. (W. M.)

Zdjęcia: Jerzy KLESZCZ

Fot. Jerzy Kleszcz. „Gazeta Częstochowska" archivní vydání číslo 16 (1242) 16. 4. 1980 [online]. Dostupné z: https://sbc.org.pl/dlibra/publication

STR. 10 NR 28/81 W OBIE

Indeks

INDEKS

?

Magiczne słowo. Mała podłużna książeczka wypełniona po brzegi przeróżnymi rubrykami.

Corocznie tysiące młodych ludzi staje do egzaminów wstępnych na wyższe uczelnie. Wszyscy pragną zdać egzamin, zostać przyjęci, otrzymać indeksy.

W tym roku do egzaminów przystąpiło o blisko 11 tys. osób mniej, niż w roku ubiegłym. Mimo to tłok panował duży. Podobnie, jak w latach poprzednich szczególnie oblegane były uniwersytety, znacznie mniej — uczelnie techniczne.

Tegoroczne egzaminy różniły się od przeprowadzanych w latach poprzednich: egzaminy ustne zastąpiono testami rozwiązywanymi pisemnie. Ma to na celu precyzyjniejsze a zarazem bardziej obiektywne sprawdzenie wiedzy kandydata.

W reportażu Pawła CZUBY i Jerzego KLESZCZA pokazujemy zarejestrowane scenki z egzaminów wstępnych w wydziale metalurgicznym Politechniki Częstochowskiej.

Fot. Jerzy Kleszcz. „Gazeta Częstochowska" archivní vydání číslo 28 (1307) 15. 7. 1981 [online]. Dostupné z: https://sbc.org.pl/dlibra/publication

Na konci srpna dostal Kleszcz zakázku na reportáž z produkce kovozávodů v Praszce. Průmyslový hlídač mu však odmítl vstup na území závodu, přestože měl novinářský průkaz. Večer se od kolegů ze studentské praxe dozvěděl, že v závodu tou dobou probíhala stávka. Oficiální propaganda se slovu „stávka“ vyhýbala a používala eufemismy jako „prostoj“. Pro Jurka a další mladé lidi bylo slovo „stávka“ jen otřepaným archaickým pojmem pocházejícím z dob kapitalismu. Podpis srpnových dohod 31. srpna ve Štětíně a Gdaňsku přinesl šok – vláda ustoupila bez použití síly, jak tomu bylo v roce 1970. Tentokrát se ukázala moc, která slibuje socialistický ráj, ale požaduje bezpodmínečnou poslušnost.

4.2 Fotoreportér v době přelomu

Září přineslo překvapivé události na vrcholech moci. Stanisław Kania se stal novým prvním tajemníkem ÚV PZPR. V podnicích vznikaly nové nezávislé odborové organizace, jež fakticky vytvářely novou politickou pevnost podkopávající monopol PZPR. Společenské probuzení přesáhlo nejodvážnější očekávání.

Nový akademický rok 1980/1981 začal otřesy na škole. Objevila se vydání mimo cenzuru – strohé, cyklostylové publikace odkrývající pravdu o dějinách. Hlavní aula Fakulty metalurgie praskala ve švech na mítincích, kde noví tribunové řečnili o změnách. Pro reportéra to byl ráj – možnost dokumentovat události, jež vybočovaly z dosavadních schémat.

Byl vyměněn školní stranický výbor, vznikla základní organizace Nezávislého samosprávného odborového svazu „Solidarita“[12] a Socialistický svaz polských studentů se stal prostě Nezávislým sdružením studentů (NZS – studentské sdružení vzniklé 22. září 1980 v důsledku událostí a dělnických stávek ze srpna 1980, jež byly odporem společnosti

[12] NSZZ „Solidarita“ – největší nezávislý odborový svaz v Polsku, vzniklý v roce 1980, který sehrál klíčovou roli při pádu komunismu. Vznikl z vlny stávek a zpočátku fungoval jako mnohamilionové společenské hnutí bojující za pracovní práva, svobodu slova a systémové změny. Dnes sdružuje zaměstnance a hájí jejich zájmy. Zdroj: Wikipedia, heslo *Solidarność (NSZZ)*, dostupné z: https://pl.wikipedia.org, zobrazeno 23. 3. 2026.

vůči tehdejšímu politickému režimu v Polsku). Politický vír však neměl vliv na výuku – vyučující pokračovali ve svých požadavcích na studenty a na úlevu se nedalo spoléhat. Pro Kleszcze to bylo dodatečné trápení, neboť si stále více uvědomoval, že studium metalurgie je mu zcela cizí.

4.3 Rozvoj novinářské reportáže

Jediným východiskem pro Jerzyho, jak se od všech těchto událostí určitým způsobem oprostit, byla intenzivní reportérská práce v częstochowské pobočce „Trybuny Robotniczej“ a činnost v „Politechniku“. „Trybuna“ měla v týdnu dvě velké regionální strany, které bylo třeba zaplnit obsahem. Kleszcz s fotoaparátem a zápisníkem pracoval intenzivně a honoráře za zveřejněné materiály mu umožňovaly lepší živobytí. Obchody však začaly zet prázdnotou – na pultech stály hlavně ocet a hořčice, dokonce i alkohol byl nedostatkovým zbožím.

Kolej žila nočním životem. Atmosféra jakési svobody způsobila, že Kleszcz chodil místo do studentské jídelny do restaurace Adria. Spřátelil se se studenty ze Studentské fotografické agentury – Jackem Kucharczykem a Krzysztofem Polakem, kteří ho naučili fotografovat při přirozeném světle bez použití blesku. Tato nová dovednost výrazně zlepšila kvalitu jeho reportáží.

> *„Můj dosavadní přístup k fotografii byl silně konzervativní a nabubřelý. Takové osvěžení mysli dělá dobře, protože v reportáži je to kopanec vpřed. Zejména proto, že všeobecné společenské probuzení samo od sebe nabízelo desítky témat k fotografování nebo k popsání.“*

Politická válka nabývala na síle. Televizní deník každý den v 19.30 ronil jed nenávisti a plivával na vše nové. Odpovědí na to byly nápisy na zdech: „DTV lže!“, „Televize lže!“. V módě byla trička s písmeny EA (antisocialistický prvek). Stávky se šířily jako houby po dešti a solidaritní lidé začali požadovat předání budovy Krajského výboru strany pro nemocnici.

4.4 Děkanské volno

Studijní pokroky Kleszcze byly nepřímo úměrné měnící se realitě. Vynechával stále více hodin, zejména laboratoří. Do hodin mechaniky nebo chemie museli studenti memorovat suchou teorii, což Kleszczovi připadalo zcela nesmyslné, zvláště když se kolem odehrávalo tolik fascinujících společenských událostí.

Na konci semestru mu chyběly čtyři zápočty ze šestnácti. Proděkan ho poslal na děkanské volno. Moc ho to netrápilo – měl více času na reportérskou práci. Dočasně se nechal zaměstnat na škole na Ústavu technologie kovů jako technický pracovník na částečný úvazek, což mu umožňovalo doplňovat chybějící zápočty bez opakování celého semestru. Práce byla příjemná, převážně fotografická, a vedoucí ústavu dr. Henryk Dyja oceňoval jeho dovednosti.

13. května 1981 střelil ve Vatikánu Ali Agca papeže Jana Pavla II., což otřáslo Polskem více než politické šarvátky, jež v té době ustoupily do pozadí. V národu se probudila religiozita v nevídané míře – bílé průvody, mše a modlitby před mítinky se staly každodenností. Na stránkách „Politechniku“ byly texty stále ostřejší, zásah cenzury byl znatelný – čtyři pomlčky v závorce nahrazovaly vystřižené pasáže.

Dr. Witold Mielczarek rezignoval na vedení pobočky v Częstochowě, protože nevyhovoval varšavské centrále vedené Maciejem Parowskim. Na prázdninovém sjezdu redakcí v Zielonce u Varšavy se Kleszcz dozvěděl, že se stane vedoucím częstochowské pobočky a oficiálním dopisovatelem redakce. Zároveň mu byla nabídnuta novinářská stáž v „Trybunie Robotniczej“ v Katovicích.

4.5 Stáž v „Trybunie Robotniczej“

„Trybuna Robotnicza“, ačkoli byla oficiálně stranickým orgánem, prošla obrovskou personální proměnou. Zkostnatělí funkcionáři byli odstraněni a nové vedení reprezentovalo jinou úroveň. Kleszcz se ocitl v reportérském oddělení pod vedením redaktora Jerzyho Miemce a stal se součástí skvělého mladého novinářského týmu.

Redaktor Miemiec ho rychle zapřáhl do práce a poté s ním dlouho pracoval na textech. Zvláště chválil jeho fotoreportáže a brzy řediteli nakladatelství předložil návrh na stálé zaměstnání Jerzyho. Rozhovor s ředitelem však neskončil úspěchem – upozornil na nedostatek míst na plný úvazek, ale byl zjevně překvapen podporou mladého zaměstnance. Kleszcz tehdy neznal zákulisní vztahy v katovickém tisku.

Přihodil se mu také poučný novinářský případ. Jel na žně k prostému rolníkovi, kterého fotografoval při práci s koňmi a povozem. Po vyvolání fotografií se ukázalo, že matka v rolníkovi poznala svého zaměstnance z MPGK (Městský podnik komunálního hospodářství), který Kleszczovi udal nepravé jméno. Celá jednodenní práce přišla vniveč. Zavolal do redakce s informací, že materiál nebude.

4.6 Stanné právo

Podzimní návrat ke studiu Kleszcze nepotěšil. Ocitl se v nové skupině zajímavých lidí, kteří stejně jako on lehkovážně přistupovali ke školnímu řádu. Ve vzduchu bylo cítit, že nastoupí radikální změny. Činnost „Solidarity“ proti lidové vládě musela nakonec nevyhnutelně vyústit v potyčku.

Vlna stávek v zemi se šířila závratnou rychlostí. Také na koleji, kde bydlel Jerzy, se mnohé změnilo a on sám byl zvolen do Rady obyvatel. Na Vyšší inženýrské škole v Kielcích vypukla stávka proti rektorovi. V rámci solidarity se zastavila většina vysokých škol v zemi. Studenti tábořili na chodbách, výuka neprobíhala. Kleszcz měl co fotografovat – téma bylo populární jak v médiích, tak na školních nástěnkách. Prosinec přinesl chmurné nálady z obavy z násilného řešení konfliktu.

13. prosince 1980 vzbudil otec Kleszcze v rodném domě v Łazech slovy: „Máme válku!“ Generál Wojciech Jaruzelski[13] vyhlásil stanné právo. Tomu nemohl uvěřit –

[13] Wojciech Jaruzelski (1923–2014) byl polský vojenský velitel a komunistický politik, armádní generál LWP, I. tajemník ÚV PZPR (1981–1989), předseda vlády PLR a předseda Vojenské rady národní záchrany (WRON). Je nejznámější jako vůdce, který zavedl stanné právo v Polsku 13. prosince 1981. Poslední prezident PLR (1989–1990) a první prezident PR po systémových změnách (po krátkou dobu), zvolený Národním shromážděním. Jaruzelského osoba zůstává jednou z nejkontroverznějších v polských dějinách, hodnocenou zcela rozdílně – od původce komunistických zločinů po politika, který umožnil pokojný přechod k demokracii. Zdroj: Wikipedia, heslo *Wojciech Jaruzelski*, dostupné z: https://pl.wikipedia.org, zobrazeno 23. 3. 2026.

vyskočil z postele a první, co udělal, bylo zapnout televizi. Bohužel se otcovo tvrzení ukázalo být pravdivým. Před nádražím v Łazech se objevily hlídky osob v maskáčích – místní milicionáři. Zavedena byla policejní hodina. Televize servírovala strnulé komuniké a konferenciéři přestrojení do vojenských uniformiček vypadali, jako by pracovali v cirkusu.

Studentům byly vyhlášeny povinné zimní prázdniny. Kleszcz trávil čas čtením Alexandra Dumase v městské knihovně – „Josefa Balsama“ a „Diamantového náhrdelníku“. Jakobínská předrevoluční doba obsažená v tvorbě A. Dumase (epocha prudkých změn, radikalismu a společenských konfliktů) korespondovala s válečnou přítomností. Každé ráno, navzdory krutým mrazům, běhal trasu do Niegowonic, aby siudržel kondici. Po několika dnech obdržel předvolání k Vojenské doplňovací komisi v Będzinu. Studenty předvolávali podle abecedy, ukázalo se však, že se mají vrátit ke studiu, a pokud se učit nebudou, půjdou do armády.

Z důvodu stanného práva byla omezena základní občanská práva – svoboda slova, pohybu, shromažďování a osobní nedotknutelnost. Byly odpojeny telefony, přestaly vysílat televize a rádio, úřady začaly zatýkat aktivisty Solidarity a na ulice vyjely tanky a obrněné transportéry. Cenzurována byla rovněž korespondence, tj. čteny soukromé dopisy a odposlouchávány telefonní hovory.[14] Moc se cítila prakticky beztrestná. Bylo to těžké období i pro fotoreportéry, avšak Jerzy Kleszcz tehdy nepociťoval žádný strach.

4.7 ROMO na koleji

Jakmile bylo omezení cestování zrušeno, odjel Kleszcz na kolej pro část oblečení a vybavení. Kolej byla plná příslušníků ROMO (Dělnické oddíly Občanské milice)[15] ve starých vojenských uniformách, kteří se opilí potulovali po chodbách. Pokoj Kleszcze byl otevřený a bylo vidět, že byl dříve prohledán, ale povrchně – samizdatová vydání

[14] Dudek, A.: *Stan wojenny w Polsce 1981–1983*. Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, 2003.

[15] Robotnické oddíly Občanské milice (ROMO) – formace působící v Polsku v 80. letech 20. století (zřízena v roce 1981). Byla vytvořena za účelem posílení pořádkových sil, zejména tváří v tvář rostoucímu společenskému odporu (NSZZ „Solidarita“) a blížícímu se stannému právu. Zdroj: Zdroj: Wikipedia, heslo *Robotnicze Oddziały Milicji Obywatelskiej (ROMO)*, dostupné z: https://pl.wikipedia.org, zobrazeno 23. 3. 2026.

v zásuvce zůstala nedotčena. Rádio a magnetofon chyběly – vybavení bylo z bezpečnostních důvodů uloženo v nefunkčním studentském klubu.

Fotografická temná komora byla zavřená a zapečetěná. Rovněž byly vyměněny zámky. Fotoaparáty Kleszcze, včetně těch soukromých, byly nedostupné. Při cestě s přáteli po chodbách si v koutě povšimli ležícího samopalu – sovětské zbraně z dob druhé světové války, namazané, avšak bez střeliva. Jeden z přátel zbraň vzal a odnesl do sklepa.

Rozčílená vedoucí přibíhá se zprávou o výhrůžkách přivolat bezpečnost. Kleszcz naznačil, že někdo viděl zbraň ve sklepě na topném potrubí. Vedoucí zbraň našla a poděkovala za vyřešení problému, navrhujíc okamžité odnesení věcí, než ROMO odhalí strůjce tohoto žertu. Incident ukázal chaotickou organizaci ozbrojených útvarů v tehdejším období.

4.8 Nucené prázdniny a návrat na školu

Vánoce roku 1981 byly smutné, zejména po událostech v Dole „Wujek“, kde ZOMO (Motorizované zálohy Občanské milice)[16] zaútočilo na stávkující závod a ztlouklo zaměstnance obušky. Lidé z Hutě Katovice vyprávěli, jak funkcionáři vtrhli dokonce do závodního výboru strany a zbili tajemníka, který na to zareagoval odjezdem na krajský výbor a odevzdáním stranické legitimace.

[16] ZOMO (Zmotorizowane Odwody Milicji Obywatelskiej) – paramilitární milicijní oddíly působící v Polsku v letech 1956–1989. Komunistické úřady (PLR) je používaly hlavně k potlačování demonstrací a stávek a vyznačovaly se brutalitou, zejména za stanného práva. Zdroj: Wikipedia, heslo *Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej*, dostupné z: https://pl.wikipedia.org, zobrazeno 23. 3. 2026.

Katovice-Brynów. Okolí uhelného dolu „Wujek“ / foto: archiv Úřadu pro národní paměť [online]. Dostupné z: https://www.solidarnosc.org.pl/dzis-44-rocznica-krwawej-pacyfikacji-kopalni-wujek

Rozhlasové stanice zpoza železné opony byly jediným zdrojem věrohodných informací. Nesmyslnost oficiálních médií spočívala pouze v šíření propagandy. Otec Kleszcze díky zmilitarizování Huti Zawiercie vlastnil propustku umožňující neomezený pohyb. Přesvědčil osobu vydávající propustky a rodina dostala souhlas s výjezdem do Zakopaného. Ukázalo se, že slavné zimní středisko je téměř prázdné.

17. února 1982 skončily prázdniny a studenti byli předvoláni na školu. Celý ročník byl svolán do největší auly. Přišel zástupce vojenského oddělení, proděkan a ročníkový vedoucí s výhrůžkami důsledků za nepodporování nových pořádků. Studenti reagovali syčením. Bylo oznámeno, že se změnil studijní řád – pouze dvě zkušební období místo dřívější značné svobody. Zavedeny byly pracovní soboty jako náhrada za jednotlivé dny prodloužených prázdnin. Šrouby byly utaženy, aby studenti neměli čas myslet na ideály svobody.

4.9 Konec žurnalistiky a studií

Kleszcz nemohl nalézt nový životní rytmus a nadšení. Žurnalistika skončila – „Politechnik“ byl uzavřen, v redakcích probíhaly prověrky a neposlušní novináři byli vyhazováni. Jeho temná komora byla dále zapečetěna a nedostupná. Přestěhoval se do jiného pokoje na koleji, a to ke Zbyszku Lesiakovi z Hutní průmyslovky, který měl vůči nové realitě podobný postoj. Stále více oba studiem opovrhovali.

Přišlo opožděné zkouškové období. Kleszcz měl další problém se zkouškou z matematiky. Písemnou nějak napsal, u ústní však dostal nejhorší hodnocení. Rychle dostal možnost opravného zkoušení – avšak se stejným výsledkem. Musel se vrátit do rodného domu v Łazech, kde ho nepřivítali s nadšením.

Posléze se samostatně rozhodl podat přihlášku na Vysokou pedagogickou školu v Częstochowě na výtvarný obor. Po praktické zkoušce – malování zátiší a skice modelu – dostal trojku a čtyřku. Takový výsledek do druhého kola přijímacího řízení nestačil. Do druhého kola byli připuštěni lidé s prodlouženou vojenskou službou z důvodu stanného práva bez ohledu na schopnosti. Podruhé v životě se cítil podveden u přijímacích zkoušek.

Otec znovu naléhal na návrat na polytechniku. V zoufalství napsal Kleszcz odvolání proti rozhodnutí děkana o vyškrtnutí ze seznamu studentů na Ministerstvo vysokého školství, doufaje v zamítnutí. K jeho velkému překvapení obdržel kladné rozhodnutí – musel se vrátit. Proděkan byl rozzuřen, že někdo zpochybnil jeho rozhodnutí a řešil to až ve Varšavě. Prohlásil:

„Dobře, vracíš se! Ale stejně tuto školu nedokončíš!“

Kleszcz se ocitl v nové skupině „schopných žáků“. Nemohl si v ní však najít své místo. Hodiny matematiky vedla paní Basia, která ho neměla ráda proto, že se jí jednou na ulici nepoklonil. Po tuhém boji se mu podařilo složit zápočet a konečně po dvou letech vykonat zkoušku. Avšak jeho pohár trpělivosti přetekl – měl dost toxického studia i lidí. Rozhodl se: odtud odcházím.

Fot. Jerzy Kleszcz. Fotbal – Bratislava – 15. 10. 2008, kvalifikace na mistrovství světa: Slovensko – Polsko

KAPITOLA V

PROFESIONÁLNÍ FOTOREPORTÉR

5.1 Stálé místo ve „Wiadomościach Zagłębia“

V roce 1982 se Kleszcz díky skautským neoficiálním zdrojům dozvěděl o volném fotoreportérském místě v redakci „Wiadomości Zagłębia“ v Sosnowci – rodném městě, kde se narodil. Po ukončení studia, čekaje jen na zápis po matematické zkoušce, odjel na přijímací pohovor, silně vystresován vědomím nové poválečné reality.

Wojsko króla Jana w miniaturze

Nie przypuszczał zapewne nigdy król Jan, ani jemu współcześni, że trzysta lat po prześwietnej wiedeńskiej victorii atmosfera tamtych dni powróci zaklęta w miniaturach figur historycznych.

Jeszcze bowiem w grudniu bieżącego roku **Muzeum Zagłębia w Będzinie** oraz **Sekcja Zbieraczy Figurek Historycznych przy Stowarzyszeniu Miłośników Dawnej Broni i Barwy** zaprezentuje w starych wnętrzach będzińskiego zamku arcyciekawą wystawę, w całości poświęconą epoce Jana III Sobieskiego.

Oprócz historycznych, konkretnych postaci wspaniale prezentują się sceny bitew, potyczek, szyków zbrojnych formacji, obrazy z życia obozowego. Na szczególną uwagę zasługują te przedstawiające pokonywanie Lasku Wiedeńskiego przez artylerzystów oraz postój wojsk królewskich z samym królem jegomością.

Zadziwia precyzja i pedanteria z jaką wykonane są nie tylko figurki, których wielkość mieści się w granicach od 20 do 50 milimetrów, ale i rzeźba terenu w którym są eksponowane. Figurki historyczne wykonane są podług autentycznych podań i opisów, często na podstawie starych rycin. Jako tworzywa używa się stopu ołowiu i cyny bądź odpowiednich plastików. Nie mają one jednak nic wspólnego z koszmarkowatymi rycerzykami serwowanymi dzieciom przez handel. Tu każda wypustka, kolor munduru, ilość guzików ma swoje źródłowe pochodzenie. Nie są też zastygłymi kukiełkami, lecz ukazane są w ruchu. Zespoły figurek tworzą zamkniętą całość. Nic więc dziwnego, że traktuje się je jako muzealne eksponaty. Stanowią doskonały, poglądowy materiał w nauce historii. Twórcami najciekawszych kolekcji są **P. Górkiewicz** i **Z. Knosała** z Katowic, **A. Jeziorkowski** z Poznania, **S. Wysocki** z Warszawy oraz **T. Kusion** z Krakowa i **A. Klein** z Łodzi.

Zapraszając do obejrzenia wystawy, która czynna będzie do marca 1984 r., koniecznie należy wspomnieć o fakcie przemarszu wojsk króla Jana III Sobieskiego z odsieczą dla oblężonego przez Turków Wiednia właśnie przez Będzin. A kto wie czy sam wielki wódz tędy nie przejeżdżał? Dziejopis zagłębiowski Kantor Mirski w swojej monografii podaje, iż szlak wiódł właśnie tędy. Potwierdzają to niezbicie zapiski w księgach metrykalnych. Prowadzone badania historyczne na pewno to też potwierdzą.

JERZY KLESZCZ

Fot. Jerzy Kleszcz. „Dziennik Zachodni" archivní vydání číslo 51 (1442) 23–29. 12. 1983 [online]. Dostupné z: https://sbc.org.pl/dlibra/publication

Baw się razem z nami

Gwiazdkowe igrce

W ubiegłą sobotę pod tym hasłem w Dąbrowie Górniczej w Szkole nr 3 im Mikołaja Kopernika odbyły się niecodzienne zawody. W kilkunastu konkurencjach startowali zawodnicy z 6 finałowych klas. Premiowane były sportowa zwinność i refleks. Tę ciekawą imprezę przygotował szkolny klubu sportowy. Pomogła dyrekcja, nauczyciele i rodzice. Uciechy było co niemiara!

Zdjęcia: JERZY KLESZCZ

..KAŻDY WIE ŻE WYGRA III C !

Fot. Jerzy Kleszcz. „Dziennik Zachodni" archivní vydání číslo 51 (1442) 23–29. 12. 1983 [online]. Dostupné z: https://sbc.org.pl/dlibra/publication

Redakce sídlila v přízemí desetipatrového bloku v centru města, hned za radnicí a autobusovým nádražím. Přivítal ho šéfredaktor Andrzej Osajda – mladý Zawierčan, absolvent Gymnázia Majakovského, jehož tvář Kleszcz znal ze skautingu. Po krátkém rozhovoru se dostal do doupěte fotoreportéra – malého bytu, kde si z koupelny vytvořil funkční temnou komoru.

Nastoupil na místo po Ryszardu D'Antonim, velmi dobrém fotoreportérovi, který se rozhodl otevřít obchod s obkladačkami, unavený redakční prací. D'Antoni dříve fotografoval pro „Trybunu Robotniczą" a po prověrce novinářů za stanného práva přešel do místního týdeníku. „Wiadomości Zagłębia" svým vydavatelským územím pokrývaly

značnou část tehdejšího katovického vojvodství, od Sosnowce přes Zawiercie až po Olkuš. Náklad se pohyboval kolem 30 tisíc výtisků a stále rostl.

Místní tituly získávaly na prodeji, neboť obsahovaly málo propagandy a zaměřovaly se na společenské a kulturní záležitosti. Lidé si mohli přečíst o sobě, sousedech a lokálních tématech. Do redakce přicházeli obyvatelé se svými problémy a strastmi. Byly to ještě časy, kdy osvětlení něčeho v tisku motivovalo k akci.

5.2 První profesionální vybavení

Prvním Kleszczovým úkolem bylo nafotografování střechy sosnowiecké železniční nemocnice po menším požáru. Budova pamatovala ještě carské časy. Tam poznal první redakční kolegyni Lutku Racinowskou, se kterou zde započal přátelství trvající několik desítek let. Zpočátku fotografoval aparátem Praktica vypůjčeným od švagra.

> *„Temná komora již byla moje a velmi příjemně se tu zpracovávaly fotografie. Poznal jsem také nové redakční kolegy. Andrzeje Wasika, Elu Tkacz-Magner, Małgosiu Siwiec a Staszka Walugu – dépešáka, dědice z Trybuny, který zjevně neskrýval lásku k politické nadstavbě. Tým byl mladý, ale velmi solidní a neobyčejně kamarádský. Byli to skvělí lidé, kteří si dokonale uvědomovali, na jakém historickém zvratu se nalézáme.“*

Samozřejmě před zahájením práce fotoreportéra musel Jerzy, stejně jako každý jiný novinář po vyhlášení stanného práva, projít prověrkou. Protože jí prošel kladně, byl dalším krokem výjezd do přístrojového a materiálového skladu slezského tisku. Odjel pro služební přístroj. Na stole ve zmíněném skladu ležel Canon F1 s krásným objektivem 50 mm f/1.4, 135 mm f/2.5 a dvouobjektivový Rolleiflex s nástavci – širokým a tele. Celek doplňoval blesk Braun F 800. Při pohledu na toto vybavení byl Kleszcz velmi potěšen. Byl to bohatý odkaz po jeho předchůdci.

Uvědomoval si nepoměr mezi hodnotou vybavení a svým platem. Třesoucíma se rukama vložil tento poklad do fotografické brašny. Navíc dostal balík filmů Kodak Tri-X 400, papíry a fotochemii – vše nedostupné v běžném prodeji, nakupované za valuty z uhlí. Canon F1, celý vyrobený z mosazi a nalakovaný načerno, byl neobyčejným přístrojem. Velmi světlý hranol s dálkoměrem na matnici a titanová závěrka dosahující dokonce 1/2000 sekundy. Byl to předmět touhy každého fotografa.

5.3 Poznání redakčního týmu

Funkci sekretáře redakce „Wiadomości Zagłębia“ zastávala Kazimiera Zielińska, manželka tajemníka propagandy Krajského výboru PZPR Jana Zielińského, dřívějšího šéfredaktora „Wiadomości Zagłębia“ a „Trybuny Robotniczej“. Paradoxně to mělo dobré důsledky – místní politruci v obavách z konfliktů s vysokým stranickým úředníkem objížděli redakci obloukem. Samotná Zielińska byla žena umírněná, nikdy se nepovyšující kvůli svému manželství. Sekretariát spravovala Maria Burska, přijímající drobné inzeráty – drobná brunetka s povahou malé Mi (jedna z postav série knih Tove Janssonové a animovaného seriálu o Mumíncích. Individualistka, říká, co si myslí, a dělá, co chce. Přesto má velmi pozitivní přístup k životu).

5.4 První reportérské úkoly

Skladem, z nějž Jerzy vybavení přebíral, disponoval pan Włodzik, jenž mu vysvětlil pravidla účtování fotografických materiálů. Aby Kleszcz mohl vyúčtovat filmy, musel mít z každého negativu tři publikované fotografie, což v praxi znamenalo dvanáct políček na jednu v novinách. Ukázalo se to jako poměrně úsporné, dalo se s tím ale pracovat.

První zakázky nebyly příliš náročné, až do chvíle, kdy měla vzniknout reportáž o kominících. Dva mistři komínů oblečení do černého ho odvedli na střechu čtyřpatrového bloku z padesátých let. Střecha byla velmi strmá a jediná cesta ke komínům

vedla po úzkém prkně přímo nad okapem. Strach z výšky Kleszcze ochromil natolik, že za nimi nedokázal jít. Před očima měl vize efektního pádu. Kominíci se mu smáli, ale nakonec ho odvedli na jinou – rovnou – střechu, aby mohl úkol splnit.

Každý novinář v redakci měl přidělenou oblast působnosti. Kleszczovi připadlo Zawiercie a okolí Jury. Bylo od něho očekáváno nejen fotografování, ale také psaná reportáž. S tím moc spokojený nebyl, neboť tu znal mnoho lidí a neměl dobré mínění o místních elitách pocházejících z většiny z blízkých vesnic – lidech, kteří díky společenskému postupu dosáhli různých úřadů, ale mentálně zůstávali vesničany.

Kleszcz se setkával s různými komisaři a excentriky, kteří se vystoupali po stanném právu. Vedoucí síla strany sice ještě poskakovala, ale s přeraženým ocasem. Vedoucí duchovní roli v Zagłębí měl výbor v Sosnowci, ale byl to již stín gierekových časů. V odboru propagandy seděli dva výborní chlapci – Janek a Arek, zodpovídající za propagandistická hesla. Vždy měli ve svých stolech v zásobě alkohol a popíjeli pod heslem: „Kdy to konečně všechno padne?!“

Fotoreportáž na ulici přinášela velkou satisfakci, neboť témat byl dostatek. Zejména v období výjimečného marasmu počátku osmdesátých let. Lidé byli po „válce“ polsko-jaruzelské silně utlumeni. Absurdity pozdního socialismu byly patrné pouhým okem. Šéfredaktor vymyslel, aby Kleszcz nafotografoval pouliční frontu u papírnického stánku v centru Sosnowce, kde se prodávaly sešity a toaletní papír – nejdeficientější zboží kromě motouzů ke snopovačkám.

Nestihl se vzdálit ani pár metrů od prodejního stolu, když ho dva muži chytili pod paží. Byla to Státní bezpečnost (SB). Odvlekli ho na Velitelství MO (Občanská milice) a SB, kde na něj uhodili, že chce zesměšnit nedostatek a hanobit vlast. Posadili ho do čekárny pod dohledem službukonajícího, sebrali novinářský průkaz a drželi ho tam dvě hodiny. Navzdory strachu a nepříjemným zážitkům se v nejnovějším čísle, na druhé straně, přece jen objevila fotografie fronty s ostrým komentářem šéfredaktora, a PLR se nerozpadla.

První odměnu šéfredaktora obdržel Jerzy Kleszcz za foto-textovou reportáž o předválečném truhláři, který vyráběl luxusní nábytek. V jeho dílně stály sochy, za které by se nemusel stydět leckterý klasický sochař. Zakázky mu přicházely různé, na různých místech. Jedny zajímavé, druhé méně a jiné budící strach.

„Vždy jsem prožíval stres na Horníkův den. Bylo to spojeno se sjezdem do důlní hlubiny, aby se ukázala dřina a pot poctivých lidí. Stres nevyplýval ze strachu, že mi něco spadne na hlavu, nýbrž z toho, že fotografické vybavení nezvládne stoprocentní vlhkost tam dole. Tak se také stalo. Když jsem sjel dolů v Dole Sosnowiec, můj plně nabitý blesk Braun F 800 o obrovském výkonu na povrchu (za normálních podmínek) tam dole nefungoval. Akumulátor se vybil ještě předtím, než jsme dojeli k dobývacímu čelu. Celou moji výpravu lze považovat za neúspěšnou! Požádal jsem několik horníků, aby namířili baterky na tvář svého kolegy, velmi zablácenou, a exponoval jsem z ruky po půl sekundy, políčko za políčkem s vírou, že snad bude některé z nich dostatečně osvětlené, čitelné a ostré, aby se dostalo do novin. Hodil jsem film do vývojky na půl hodiny místo na deset minut. Staň se vůle boží...“

„Po zpracování byl film samozřejmě přeexponovaný a zakouřený, ale portrét vyšel celkem obstojně. Tvář horníka na pozadí kombajnu byla téměř umělecká... Fotografie se šéfredaktorovi velmi líbila.“

5.5 Další zakázky

Město Sosnowiec uspořádalo výjezd žáků hudební školy pod vedením ředitele Bronisława Olesia do spřáteleného Bitterfeldu v NDR. Do skupiny byl přibrán pan Arek z oddělení propagandy stranického výboru, pan Gienek, vedoucí výpočetního střediska na dráze, znalý německého jazyka, a Kleszcz jako reportér.

Mládež koncertovala hlavně ve východoněmeckých domovech důchodců. Konaly se milé večery u různých nápojů organizované místoředitelem továrny ORWO ve Wolfenu vyrábějící fotografické materiály. Dříve, za časů Adolfa Hitlera, se továrna jmenovala IG Farben a vyráběla mimo jiné Cyklon B. Místní řeka přitahovala pozornost tím, jak hrála všemi barvami duhy – pestrobarevný a páchnoucí chaos, který by neměl opodstatnění ani v tehdejším Polsku.

Hostitelé s nelibostí sledovali Kleszcze, jak do přístroje zakládal imperialistické filmy Kodaku a fotografoval Canonem, a ne východoněmeckým produktem. Jako suvenýr obdržel jeden černobílý film ORWO, slavnostně mu předaný ředitelkou továrny. V rámci ocenění byla pozvána polská delegace do výboru SED (Sozialistische Einheitspartei Deutschlands / Socialistická strana jednoty Německa). Setkání zjevně nevyšlo a večer se konala ne zcela výstavní večeře.

Kleszcz měl velký zájem o fotografování povrchových dolů v Bitterfeldu, ale hostitelé se tomuto tématu vehementně vyhýbali. S polskými řidiči se odtrhl od kolony a pořídil několik důlních fotografií přes okno autosanu. Po návratu byl bohužel za tento kousek kritizován vedoucím střediska.

Regionální tvorba Kleszcze pomalu začínala nudit. Zarývaje se do terénu, poznával od základů místní komunity, vlastně jejich avantgardu – místní závislosti a klientelismus. Kdo s kým, kdo co může „zařídit“, neboť tehdy se vše zařizovalo. Když zel trh prázdnotou, vládl všeobecný mechanismus zařizování.

Bohužel redakce se toho také účastnila – boty od ředitele továrny, záclony od vedoucí obchodu, maďarské víno od vedoucí klubu. Dobrým slovem, lehkým perem odměníme. Nejvíce však Kleszcz miloval nejrůznější nesmysly. Jedním z nich byl brazilský seriál „Nevolnice Isaura“, vysílaný televizí. Ženy usedaly před televize a ronily slzy nad osudem hrdinky. Prožívaly její dobrodružství jako svá vlastní.

Když byli herci – Leoncio a Isaura – pozváni do Polska na turné se setkáními s fanoušky, sály praskaly ve švech. V Sosnowci se tato událost odehrála na rozmrzlém kluzišti. Vibrující hala byla zaplněna k prasknutí. Jako akreditovaný fotoreportér se zde Kleszcz mohl poměrně volně pohybovat. Dokonce se s herci naobědval na Sieleckém zámku na hostině pořádané městskými představiteli. Přišlo mu, že je téměř světoběžníkem. Taková setkání byla možná právě díky tomu, že byl fotoreportérem.

Jerzy Kleszcz se zúčastnil další frašky, a v těchto časech jich bylo velmi mnoho, totiž tiskové konference v továrně na obuv v Będzinu. Ředitel pozval novináře, aby oznámil úspěch své firemní politiky. Ukázal řadu luxusní obuvi z tenkoulinké kůže, barevné a lesklé. Bohužel veškerá tato luxusní obuv byla určena pouze na export a za dolarové příjmy z exportu ředitel koupil stroj na lepení podrážek. Pro Poláky byla určena obuv s gumovou podrážkou a látkovým svrškem – kvalitativně nepoměrně horší než ta exportovaná.

Kleszcz nevydržel a zeptal se ředitele:

„Všechno fajn, super, ale rád bych věděl, kdy se taková pořádná obuv, jakou jste ukazoval na začátku, objeví v našich obchodech.“

Nastalo nepříjemné ticho. Ředitel poděkoval a ukončil konferenci, aniž by na otázku odpověděl.

V redakci se objevili noví pracovníci. Antoni a Jacek – technický redaktor, který lámal noviny a vymýšlel titulky k textům. Jackův předchůdce, Staszek Waluga, přešel do jiného nakladatelství za lepší peníze. Jacek neměl talent na výkresy a začaly problémy. Šéfredaktor mu na malých maketách kreslil náčrt novin a on ho jen kopíroval. Když Romek odcházel na dovolenou, problémy narůstaly. Jurek mu v tom byl také schopen pomoci, neboť často sedával v pokojíku Staszka Walugy při výrobě novin a rychle poznal tajemství tohoto povolání. I díky vrozenému grafickému talentu ho tento úkol velmi bavil. Začal lámat noviny podle vlastní invence, dynamičtějším způsobem – tučné linky, zajímavé rámečky, žádné prázdné strany (strany bez fotografií).

Druhou částí technické práce byla návštěva tiskárny v Katovicích. Stálo to celý den stání u sazečů, kteří jeho dílo lámali ze sazby odlité z olova na linotypech. Bylo těžké rozkreslit noviny tak dokonale, aby nebylo potřeba oprav, ale časem Kleszcz nabyl takové zručnosti, že prakticky vymizely. Se štětkou, tj. plochým výtiskem zalomených stran, bylo třeba jet na cenzuru – Úřad pro kontrolu tisku a veřejných produkcí, sídlící v nádherné staré vile na ulici Zabrské v Katovicích. Návštěvy byly velmi málo příjemné –byla zde cítit policejní atmosféra. Kleszcz pochopil, že odpoledne do tiskárny přicházel pohotovostní cenzor, který předstíral, že čte noviny, něco zakroužkoval a nakonec tam otiskl razítko. Redakční autocenzura byla často přísnější než oficiální.

Antek byl schopný novinář, který psal celkem dobře, ale táhl se za ním jakýsi stín. Přijel s matkou z Gdaňsku, prý tam před vyhlášením výjimečného stavu pracoval v loděnicovém plátku. Není známo, komu se zalíbil, ale byl přijat do redakce listu „Wiadomości Zagłębia” na doporučení samotného ředitele katovické RSW „Praca” (Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza). Jeden z novinářů pro něj uvolnil místo a přešel do jiné redakce.

Fot. Jerzy Kleszcz. Fotbal – nejvyšší liga – superpohár Lech Poznaň – Wisła Krakov

KAPITOLA VI

SPORT A FOTOGRAFICKÁ AGENTURA (1983–1987)

6.1 Objev sportovní fotografie Jerzym Kleszczem

Kleszcz nikdy nebyl fanouškem ani příznivcem sportu. Vyplývalo to z jeho fyzické slabosti – na základní škole byl nejmenší ve třídě a na tělocviku ho všichni větší tloukli. Ve vyšších ročnících se situace obrátila, když se ukázalo, že od něj lze opisovat domácí úkoly. Přerostlí žáci opakující ročník tvořili většinu a nyní ho chránili před ostatními.

Jedna ze stran ve „Wiadomościach Zagłębia“ byla věnována sportu. Po mnoho let ji redigoval Andrzej Wasik, pozdější šéfredaktor katovického „Sportu“. Již jako skaut si Jerzy všiml, že chladný přístup ke sportu se dobře promítá do fotografování takových soubojů. Nerozrušoval se tím, co se děje v aréně, ale hledal emoce ve tvářích závodníků. Výsledkem byly skvělé, netuctové snímky.

Číslem jedna v Sosnowci byli fotbalisté prvoligového sportovního klubu „Zagłębie“. Na Lidový stadion chodil Kleszcz na každé ligové kolo. Toto zaměstnání ho bavilo – lehké téma k fotografování dávalo komfort sníženého stresu. Nezajímal ho výsledek zápasu, tabulky ani body. On raději fotograficky pronikal do duší moderních gladiátorů. A chtě nechtě, osud ho nasměroval na dlouhá pracovní léta právě tímto směrem.

6.2 Počátky v Ústřední fotografické agentuře

Z nudy, která ho stále více přepadala v sosnowiecké redakci, unikal Kleszcz do Katovic. Spřátelil se dokonce s fotoreportéry z „Dziennika Zachodniego“ – Jackem

Tomeczkem a Józefem Makalem, ikonami reportáže na Slezsku. Na ranní kávu chodili spolu do hotelu Diament na ul. Dworcowej, kde ji popíjeli v přízemí klubu Kaktusy – neformálního klubu pro různé tvůrce a tehdejší celebrity. Na vrátnici stál ředitel hotelu, který do klubu pouštěl pouze známé osoby nebo ty, koho přivedli stálí zákazníci. Právě zde Jerzy poznal Stanisława Jakubowského, fotoreportéra a dopisovatele Ústřední fotografické agentury z katovické pobočky. Při jednom ze společných kávových posezení se Staszek zeptal Kleszcze, co dělá o víkendech, protože je v agentuře dost fotografické práce. V regionu hrálo v soboty až pět prvoligových fotbalových mužstev a všechny tyto zápasy bylo třeba obsloužit. Navíc Staszek koupil s manželkou pozemek a potřeboval volné některé víkendy, aby tam mohl jezdit. Proto potřeboval pomocníka.

Kleszcz návrh ochotně přijal, netušíce, jak silně ho agenturní práce pohltí. Chodil na zápasy Górníku do Zabrze, do Bytomě na Szombierky a Polonii, do Chorzowě na Ruch a na zápasy rodného Zagłębia. Tehdy se obohatil o objektiv 200 mm f/2,8 a motor k pohonu Canonu, což u některých starších fotoreportérů vyvolávalo kroucení hlavou. Ti holdovali svým 135 mm. Když dokoupil konvertor 2x, tak mávali rukama – co je z něho za podivína.

„Vždy jsem byl přesvědčen, že je třeba se rozvíjet, jak přístrojově, tak... intelektuálně. Vědění nechybí v žádném oboru. Fotografie není výjimkou.“

Fot. Jerzy Kleszcz. Fotbalový zápas Polsko – Sovětský svaz 11. 4. 1987 [online]. Dostupné z: https://polska-pilka.pl/mecze/u-16/1981-1990/1987/1987-4-11-polska-u-16-zsrr-u-16-1-1

Fot. Jerzy Kleszcz. Fotbalový zápas Polsko – Belgie 6. 5. 1987 [online]. Dostupné z: https://polska-pilka.pl/mecze/u-18/1981-1990/1987/1987-5-6-belgia-u-18-polska-u-18-0-1

Objíždění stadionů bylo jen částí Kleszczovy práce. Doplněním byla fotografická temná komora nacházející se u katovického náměstí, dobře vybavená a funkční. Hotové vyvolané papírové fotografie bylo třeba popsat na spodním pásu a pomocí bubnového skeneru odeslat zařízením zvaným telefoto. V závislosti na kvalitě telefonních linek měly tyto práce různou kvalitu – nestálé linky kvůli vlhkosti přenášely produkci ve velmi různé kvalitě.

Stanisław Jakubowski připravoval celý tento proces mistrovsky. Byl tehdy jedním z nejlepších polských fotoreportérů – obdržel první cenu v soutěži World Press Photo v kategorii „Photo Stories“ za fotoreportáž s názvem „Vyrváni smrti“, jenž zobrazoval průběh záchranné akce při katastrofě v Dole „Generál Zawadzki“ v Dąbrowe Górniczej. Agenturní práce fotoreportéra Kleszcze tak pohltila, že kromě sportu začal realizovat také zakázky týkající se každodenních událostí. S fotoaparátem navštěvoval různé podniky a firmy a hledal zajímavosti. Realizoval je ve třech verzích, protože taková byla praxe, aby různé tituly novin dostávaly jiné verze stejného tématu, samozřejmě ve stejnou dobu.

Zpočátku dostával důtky od tajemníka redakce Henryka Rosiaka, dlouholetého fotoreportéra, jednoho z lepších v tomto povolání. Kleszcz to přijímal pokorně, vědom si toho, jaké a od koho čerpá ponaučení, jež se mu hodila na celý fotografický život. V tomto duu byli patrně dobří. Jednou dostali úkol obsloužit v Zabrze přátelský zápas Polsko-Německo. Zápas začínal v 19.00 a ve 20.00 měly být snímky odeslány do Varšavy. To bylo téměř nemožné, neboť tehdy nebyly digitální přístroje ani počítače. Přesto se jim to podařilo. Po 20 minutách intenzivního fotografování na stadionu sbalili vybavení a odjeli do Katovic. Bohužel při jízdě Staszkovi v nové Ladě vyvřela chladicí kapalina. Porušili všechny možné dopravní předpisy, ale dojeli a přesně ve 20.00 byly snímky v centrále. Byli první v zemi, nejlepší agenturní skupina! Dostali za to mimořádnou odměnu.

Agenturní angažmá Jerzyho Kleszcze v CAF (Ústřední fotografická agentura) se moc nelíbilo v mateřské redakci ve „Wiadomościach Zagłębia“. Jeho šéfové si uvědomovali, že ho to zajímá více než fotoreportáže z regionálních akcí. Cítili, že začíná hledat únikový ventil, možná jiné reportérské zaměstnání. Jurek to ani netajil. Jednoznačně začal dávat přednost jinému, novému zaměstnání.

Staszek Jakubowski se pomalu chystal na důchod a naznačoval, že by Kleszcze rád viděl na svém místě. Tato práce Jurka fascinovala, až na jednu důležitou věc – platy v CAF byly skromné. Přestože to byla oficiální a největší fotografická agentura v Polsku, zbohatnout se zde rozhodně nedalo. Žurnalistika nikdy nebyla dobře placenou činností. Buď ji člověk miloval, nebo hledal něco jiného, výnosnějšího.

Šéfredaktor „Wiadomości Zagłębia“ nabídl Jurkovi, aby vzal na sebe technickou redakci, za což měl dostat funkční příplatek. Kleszcz si tehdy uvědomil, že by v této redakci zůstal příštích pár let, ale přitom ho lákala fotografická reportáž v širším než místním rozsahu. Situace s místy ve slezském tisku je mu nejevila dobře. Vše bylo léta obsazeno. Posledními personálními pohyby byly prověrky za stanného práva. Jerzy odmítl, nechtěl být technikem a rozhodl se hledat práci v jiné redakci.

„Mé rozhodnutí bylo přijato velmi chladně. Počítal jsem s tím, že se mohou přihodit různá nařčení ve stylu, že jsem něco udělal špatně

nebo ne včas. Nic platné... Kdo neriskuje, v kaši nesedí – jak říkával Jan Kaczmarek z kabaretu Elita.“[17]

6.3 Spolupráce s „Dziennikiem Zachodnim“

Jerzy Kleszcz stále častěji pobýval v Katovicích s přáteli z „Dziennika Zachodniego“. Do takové míry, že když nestíhali zakázky, najímali právě jeho. Díky takovým náhodným zakázkám pořídil zajímavé fotografie losa toulajícího se pokatovických silnicích a sídlištích, které se dostaly na titulní stranu novin. Tehdy za svou fotoreportérskou pohotovost sklidil mnoho pochval.

Mnoho mu také přinášely výjezdy, respektive přelety, pod záštitou Klubu leteckých publicistů (fungující často v rámci struktur Sdružení novinářů PR organizace sdružující novináře, autory, fotoreportéry a spisovatele specializující se na leteckou tematiku. Jejich cílem bylo propagování znalostí o letectví – civilním i vojenském – polské technické myšlence, historii letectví a integrace prostředí lidí popisujících tato témata).[18] Letectvo bylo vždy elitou. Sezení byla organizována především armádou. Kleszcz absolvoval návštěvy v několika vojenských jednotkách a pobyt na škole Orląt v Dęblinu. Potkával tam špičky polské žurnalistiky. Byl velmi vděčný za rady Tadeuse Zagoździńského, jednoho z nejlepších fotoreportérů CAF, který říkával: „Juruś, nikdy nechoď ve skupině s fotoreportéry. Hledej své místo. Protože tak budeš mít v nejlepším případě to samé co oni, a to už nebude mít velkou cenu. Musíš být fotograficky sám sebou. Takovým Kleszczem, dělajícím Kleszczismy.“ Tato slova v něm zůstávají dodnes a pořád tuto zásadu dodržuje.

Jednou se mu poštěstilo dostat na sezení mořských publicistů, spojené s akcí na legendární lodi „Stefan Batory“ – kultovní plachetnici plující do Ameriky. „Stefan

[17] Jan Kaczmarek – jeden z nejvýznamnějších tvůrců polského poválečného kabaretu, spoluzakladatel kabaretu Elita, spolutvůrce „Studia 202“, spolutvůrce satirických programů vysílaných na III. programu Polského rozhlasu a autor textů písní, jež vstoupily do kánonu polské poetické písně. Zdroj: *Jan Kaczmarek: monografia*, dostupné z: https://sklep.okis.pl/produkt/jan-kaczmarek-monografia, zobrazeno 24. 3. 2026.

[18] *Jubileusz piewcy polskiego lotnictwa*, dostupné z: https://dziennikarzerp.org.pl/jubileusz-piewcy-polskiego-lotnictwa, zobrazeno24. 3. 2026.

Batory“ měl po této akci odplout do Indie na šrot. Jerzy zažil šok – loď, která v obecných představách byla synonymem luxusu, vypadala hrozivě. Starý nábytek, na toaletách tekoucí voda z pokroucených kohoutků. Jen číšníci v motýlcích a orchestr dodávali tomu všemu lesk.

Závěr osmdesátých let se v něčem podobal Titaniku. Krize ve státě byla patrná odevšud. Jaruzelského vlády nepřinesly průlom v socialistickém marasmu. Jisté naděje se začaly vkládat do Gorbačovova převzetí moci nad Kremlem.

Kleszczovi se poštěstilo to osobně zažít. Prostřednictvím Státní cestovní kanceláře „Orbis“ odjel na výlet do nitra impéria. Byl to prý první výlet takového otevřeného charakteru – z obavy před „virem“ Solidarity se takové pro Poláky nepořádaly. Přes Kyjev se dostal do Severní Osetie, potom absolvoval Gruzii a Ázerbájdžán a skončil v Moskvě.

Moskva Jerzyho překvapila v mnoha ohledech. Zejména ho překvapil boj s alkoholismem, tak pečlivě pěstovaným od dob prvních carů. V mnohých obchodech visely jako varování portréty místních alkoholiků. Bylo obtížné koupit jakýkoli alkohol. Naopak v Gruzii se bez problémů pokoutně prodávalo „čača“ – destilát z hroznů, ale to je specifická republika, odkud pocházel Stalin, portrétně visící v mnoha obchodech, což budilo velký odpor.

Mezitím v zemi v Dole „Niwka-Modrzejów“ vypukla stávka. Kleszcz dostal za úkol nafotografovat bránu dolu ozdobenou polskými vlajkami a svatými obrázky. Několik dní předtím obdržel nový služební Canon F-1N nové generace – již poměrně silně elektronizovaný fotoaparát. Pořídil několik snímků brány a šel na tramvaj jedoucí do centra. Bohužel byl sledován a když se pokoušel utéct, milicijní auto přijelo přímo k němu. Dveře se otevřely a byl vtažen dovnitř. Stačil vytáhnout novinářský průkaz, ale nestačil ho otevřít, než byl opět vystrčen z auta. Dveře se zabouchly a auto odjelo. Kleszcz vážil málo, takže se mu kromě pohmožděnin nic nestalo. Prostřednictvím stávek v dolech a sledování Státní bezpečností bylo patrné, že se blíží další změny.

Jednoho dne zavolal Jacek Tomeczek a požádal Jurka, aby přijel do Katovic. Chtěl si promluvit. Byl to přelomový okamžik – blížil se jeho konec práce ve „Wiadomościach Zagłębia“ a počátek nové etapy fotografické kariéry v největších novinách regionu.

Fot. Jerzy Kleszcz. Tony Rickardsson a Sebastian Ulamek havarovali v Čenstochové – polská Extraleague, 19. května 2005 – zápas Zlomrex Čenstochová – Unia Tarnów. 2. cena Grand Press Photo 2006 v kategorii sport

KAPITOLA VII

FOTOREPORTÉR „SPORTU“ (1989–1990)

7.1 Přestup do katovického „Sportu“

Setkání s Jackiem Tomeczkem přineslo konkrétní nabídku. Jurek Bydliński, dosavadní sportovní fotoreportér, vážně onemocněl. Technici se ho pokoušeli zastupovat, ale ne s příliš velkým úspěchem. Jacek s Józkem Makalem přesvědčili šéfredaktora, že seriózní celostátní noviny si nemohou dovolit náhodné snímky. A se tak volné místo naskytlo Jurkovi a prvním úkolem byl zápas reprezentace na Slezském stadionu a předání Křišťálové píšťalky nejlepšímu rozhodčímu sezony.

Kleszcz se velmi podivil a nedokázal ze sebe vypravit ani slovo. Jen přikývl a rychle odešel. Největší radost mu však přinesla možnost sdělení šéfredaktorovi „Wiadomości Zagłębia“, že odchází.

Jerzy Kleszcz odjel do Chorzowě na první důležitý zápas již jako pracovník katovického „Sportu“. Naposledy tam byl v roce 1974 na zápase reprezentace Polska a Sovětského svazu. Nikdy nezapomene na hvizd stotisícového davu při přehrávání sovětské hymny. V televizi takovou situaci předvídali, proto pustili hymnu z pásky a publikum tedy nebylo slyšet. Taková to byla doba – nesmělo se dráždit „staršího bratra“.

Na začátku své nové dráhy Kleszcz trochu zklamal – zpozdil se na ceremonii předání Křišťálové píšťalky, slavnostně uctívanou šéfredaktorem, a obával se, že to bude konec jejich spolupráce. V přestávce však dostihl v šatně rozhodčího Piotra Wernera, který obdržel zmíněné ocenění. Šlo o velmi barvitou osobnost, nejen ve fotbalovém prostředí. Jurkovi se podařilo pořídit portrét rozhodčího s píšťalkou a s velkým úsměvem na tváři.

Po zápase rychle odjel do Tiskového domu, využil temné komory v „Dzienniku Zachodnim“ (protože ve „Sportu“ k ní ještě neměl přístup) a nervózně přiběhl na sekretariát, čekaje na pokárání za opuštění ceremonie. V sekretariátu ho přivítal

drobný muž s podobou italského zpěváka Al Bana – Tadeusz Radłowski. Kleszcz mu vysvětlil, co se stalo, Tadzio se však dal do smíchu a řekl mu, že když vyfotografoval Wernera, může klidně jít. Jurkovu fotografii pochválil a za úspěšně splněný úkol obdržel klíče od svého nového kabinetu a nové temné komory.

> *„Velmi se mi líbilo nové působiště v šestém patře. Stejné měli pode mnou chlapci z „Dziennieka Zachodniho“ a ještě níže z „Trybuny Śląské“. Dvě temné komory vedle sebe, takové úzké, ale funkční. V pokojíku stůl, křesla, pancéřový sejf na vybavení a bubnová sušička papírových fotografií. Taková, o jaké jsem vždy snil. Rychlá a výkonná.“*

V pokoji v pancéřovém trezoru na něj čekaly dva zbrusu nové Canony New F1 s motory a hodně objektivů – v čele 200 mm s f/2,8 – bohatá výbava. V popředí byly tři fotbalové kluby: Ruch Chorzów, Górnik Zabrze a GKS Katovice. Na jejich zápasy bylo třeba jezdit a fotografovat je. Ostatní se brali výrazně hůře. Redakce měla k dispozici tři služební automobily. Tehdy to byl luxus. Řidiči – pan Roman, a častěji pan Jurek – dováželi Kleszcze přímo ke stadionům, díky čemuž nemusel nosit vybavení. Poskytovalo mu to i časový komfort, aby stihl zajistit materiál před uzávěrkou novin.

Fot. Jerzy Kleszcz. Fotbalový zápas Polsko B (olympijský tým) – GKS Katowice v Buku, 23. dubna 1988 [online]. Dostupné z: https://polska-pilka.pl/mecze/polska-b/1981-1990/1988/1988-4-23-polska-b-olimp-gks-katowice-2-0

Fot. Jerzy Kleszcz. Fotbalový zápas Polsko B (olympijský tým) – GKS Katowice v Buku, 23. dubna 1988 [online]. Dostupné z: https://polska-pilka.pl/mecze/polska-b/1981-1990/1988/1988-4-23-polska-b-olimp-gks-katowice-2-0

Ve „Sportu“ Kleszcz poznal jako první z pracovníků tzv. píšící novináře. Některé znal již dříve ze společných akcí nebo z novinářských praxí ve „Wiadomościach Zagłębia“. Nejdůležitější a nejpočetnější byl fotbalový oddíl. Jelikož to byla nejpopulárnější disciplína, 90 % materiálů ve sportovních novinách se týkalo právě fotbalu.

Šéfem oddílu byl Adam Barteczko, muž výjimečného klidu, avšak nikdy se nekoukal svému partnerovi do očí. Jeho pravou rukou byl Mirosław Nowak ze Sosnowce, který stavěl první kroky ve „Wiadomościach Zagłębia“ a jenž se vyznačoval výjimečným talentem, nejen jako sportovní novinář. Byl prostě člověkem výjimečně nadaným.

Malé kanceláře v redakci skrývaly různé osobnosti zabývající se různými disciplínami. Postupem času je Kleszcz začal stále blíže poznávat a s většinou se mu pracovalo velmi dobře. Stanisław Penar, legenda fotbalového světa, vynikal v neobyčejně zajímavých rozhovorech a úvahách o sportovním světě. Adam Jaźwiecki se honil po speedwayových tratích jako renesanční člověk. Tadeusz Radłowski byl mistrem reportáže pronikajícím do lehké atletiky. Zatímco Janusz Smilowski se věnoval motoristickým sportům, včetně Formule 1, nakazil Kleszcze touto vášní tak silně, že pětkrát absolvoval Hungaroring (závodní okruh Formule 1 v Mogyoródu, 7 km od Budapešti). Lidia Nowakova skvěle pokrývala krasobruslaře, moderní pětiboj a zimní sporty. Jurek Dusik byl titánem fotbalových relací a tabulek. Henryk Marzec pokrýval házenkáře, zatímco Ryszard Szuster mimo jiné fleret.

Měli také bohaté dopisovatele – ve Varšavě Andrzeje Kostýru a Grzegorze Stańského a v Krakově Wojciecha Gorczycu. Ten byl výjimečný – strašně koktal, když normálně mluvil. Naopak když vzal mikrofon jako konferenciér na boxerských turnajích, tíživá vada zázračně mizela. Měl k tomu obrovské vědomosti.

Další fotbalové zápasy nejvyšší ligy vtáhly Kleszcze definitivně do novinářského a vydavatelského kolotoče. Najednou se dozvěděl, že má spolu s šéfredaktorem a Stanisławem Penarem jet na nějaké sportovní výročí do Rzeszowa. Jeli spolu autem a během cesty musel Jurek poslouchat vyprávění šéfredaktora. Dokonce se mu dostalo pochvaly za reportáž z utkání národního týmu s Rumunskem na stadionu Legie ve Varšavě. Padly tři góly a všechny tři se Jurekovi podařilo vyfotografovat. V Rzeszowě byl po slavnostním ceremoniálu uveden v premiéře film „Piłkarski poker“ (Fotbalový

poker) Janusza Majewského, vyprávějící o machinacích a zvrácenostech ve fotbalové extralize. Což bylo nevhodné. Ukázalo se, že organizátoři tento film předem neviděli, a proto došlo k trapné situaci. Byla to naprostá parodie na socialistickou morálku sportovních funkcionářů. Většina diváků po promítání hlasitě vyjadřovala nesouhlas.

O chvíli později byl Kleszcz vyslán do Zielené Hory na sjezd Polonusů (osob polského původu žijících v jiné zemi, které se cítí být Poláky a pěstují polskou kulturu) – budoucích sponzorů polského sportu, protože bylo cítit, že obrovský průmyslový kolos se naklání k pádu a brzy se vše s velkým rachotem zhroutí. Byli přijati vynikající kuchyní v nejlepším hotelu Orbis a akci řídila Irena Szewińska, která dělala vše pro to, aby byli hosté spokojeni s návštěvou své staré vlasti.

Následujícího dne Kleszcz opustil veselou společnost a vydal se do Drzonkova na setkání s polskými pětibojaři, kteří si vedli skvěle na olympijských hrách i na mistrovství světa.

Konec osmdesátých let lze bezpochyby zařadit k nejzajímavějším v polské historii. Duch Solidarity z roku 1980 hluboce otřásl základy komunistického systému a donutil jej k totální obraně. Návštěva Gorbačova v roce 1987 dávala naději na určité reformy systému, který praskal v švech v každé oblasti své činnosti. Násilné zbrojení, které prosadil Ronald Reagan, zcela ochudilo křehkou ekonomiku sovětského bloku.

> *Kdo ví, zda tehdy nevznikl nápad, že Polsko bude pokusným polem pro přeměnu systému na určitý druh kapitalistického liberalismu. Zákon poptávky a nabídky, který byl v socialistickém hospodářství na každém kroku tak zkreslován, se zázračně oživí. A tak se v Jaruzelského vládě náhle objevil ministr Wilczek, který zaséval nová ekonomická pravidla.*

I ve sportu zavál vítr novinek. Leszek Błażyński, dvojnásobný olympijský medailista a mistr Evropy, přišel s nápadem uspořádat profesionální boxerský zápas sjediným polským mistrem světa v amatérském boxu – Henrykem Średnickim. Tato zpráva byla zveřejněna v deníku „Sport“ prvního dubna 1989. Mnozí to považovali za aprílový žert (žert, vtip nebo úmyslné uvedení někoho v omyl, slavené 1. dubna, jehož cílem je pobavit, nikoli ublížit). Jako aréna byl vybrán Dům hudby a tance v Zabrzu.

Plakát z boxerského zápasu [online]. Dostupné z: https://przegladsportowy.onet.pl/boks/pierwsza-zawodowa-walka-bokserska-w-prl-jak-wygladalo-to-wydarzenie/2n48xqv

Média se k tomuto projektu vyjadřovala velmi intenzivně – od chvalozpěvů až po slova pohrdání. Dva stárnoucí boxeři, kteří mají svou profesionální kariéru již za sebou, se snaží vyvolat zbytečné problémy – hřímali obhájci zavedeného řádu. Nové však zvítězilo. Bez triček, s holými hrudníky vstupovali do ringu v devíti dvouminutových kolech.

Mnozí z těch, kteří přišli na zápas, pochybovali o autentičnosti souboje. Kýč, představení – šeptali. Rychle změnili názor. Mistři se do sebe pustili s plnou vervou. Svištění úderů a litry potu – to vše sledoval Kleszcz, stojící přímo u provazů a fotografující jednotlivá kola. Ohromila ho neuvěřitelná bojovná vůle těchto chlapců, nebo řekněme spíše zralých mužů. Nebyla to show. Byl to boj o čest a prestiž.

Ringový rozhodčí po zápase zvedl nad hlavu ruku Leszka Błażyńskiego. Vyhrál 2:1. Přesto byla odměna ve výši dvou milionů spravedlivě rozdělena napůl. Takové bylo Leszkovo přání. Televize se neodvážila tento zápas vysílat. Velká škoda, protože to stálo za to sledovat. Galavečer moderoval Włodzimierz Szaranowicz, který už tehdy platil

za skvělého sportovního televizního komentátora. Po zápase se, jak se na profesionály sluší, konal honosný banket, během kterého Kleszcz také fotografoval.

7.2 Kulatý stůl a volby 4. června 1989

Paralelně probíhal politický boj o systémové změny. Po televizním souboji Alfreda Miodowicze z OPZZ a Lecha Wałęsy,[19] v němž Lech zdrtil svého protivníka, čím dál hlasitěji nabývalo barvy heslo „Miodoskazy na Powązky!“ („Miodoskazy“ – je to pravděpodobně ironické označení pro odborové struktury (OPZZ) vedené Miodowiczem, vnímané opozicí jako režimní nebo stranické; „Na Powązky“ – odkaz na Powązkowský hřbitov ve Varšavě, naznačující v politickém kontextu tehdejších let politický konec nebo přání odsunout ho od moci).[20] Kulatý stůl,[21] synonymum vířících proměn poměrů v nový systém, se stal faktem. Dnes existují různá hodnocení této události. Podle Jerzyho Kleszcze jsou i taková, že to byla hra a dohodnutý souboj s opozicí vypěstovaný stranou a bezpečnostními silami, aby soudruzi změnili vývěsní štít a z druhé řady dál řídili zemi, aniž by si oklešťovali získaná privilegia.

Skeptici trochu zapomněli, že Varšavská smlouva byla stále v platnosti a navíc bylo v Polsku rozmístěno sto padesát tisíc sovětských vojáků. Volební hra začala naplno. Polská sjednocená dělnická strana a seskupení, která po předchozích několik desítek let byla jen jejími satelity, si garantovala 60 % mandátů v Sejmu, měl také vzniknout stočlenný senát, prezidenta mělo volit Národní shromáždění a Solidarita se měla z podzemí vrátit do hry.[22]

---

[19] Debata Alfred Miodowicz – Lech Wałęsa – televizní debata mezi předsedou OPZZ Alfredem Miodowiczem a Lechem Wałęsou. Debata se konala 30. listopadu 1988 v sídle Polské televize. Debata byla přenášena na TVP1. Tématem debaty byl odborový pluralismus a politická situace v Polsku. Bylo to první vystoupení Lecha Wałęsy v televizi od zavedení stanného práva 13. prosince 1981. Zdroj: *Debata Alfred Miodowicz – Lech Wałęsa*, dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Debata_Alfred_Miodowicz_–_Lech_Wał%C4%99sa, zobrazeno16. 2. 2026.

[20] Zdroj: Wikipedia, dostupné z www.wikipedia.pl, navštíveno 3. 3. 2026.

[21] Kulatý stůl – jednání vedená od 6. února do 5. dubna 1989 zástupci vlády Polské lidové republiky, demokratické opozice a církevních stran. Jedno z nejdůležitějších událostí v nejnovějších polských dějinách, od nichž se začaly systémové změny PLR, včetně částečně svobodných voleb do Sejmu (tzv. červnové volby). Zdroj: *Kulatý stůl*, dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Kulatý_stůl, zobrazeno 16. 2. 2026.

[22] *35 lat temu zebrały się Sejm i Senat z przedstawicielami solidarnościowej opozycji*, Historický portál *Dzieje.pl*, dostupné z: https://www.dzieje.pl/35-lat-temu-zebraly-sie-sejm-i-senat, zobrazeno 16. 2. 2026.

„Sport“, jako noviny patřící ke stranickému koncernu RSW „Prasa-Książka-Ruch“, se samozřejmě rovněž ocitl ve volebním víru. Kleszcz intenzivně pracoval a plnil příkazy šéfredaktora. Jeho úkolem tehdy bylo nafotografovat soudruha Manfreda Gorywodu, tehdejšího vůdce slezské PZPR, v doprovodu fanoušků, sportovních funkcionářů a některých fotbalistů na zápase mužstva Ruch Chorzów. Jerzy nikdy předtím neměl příležitost fotografovat takové „představení“. Vše se však podařilo a na první a poslední straně „Sportu“ se jeho fotografie objevily.

Jerzy, pracující ve „Sportu“, se přesvědčil, že letní měsíce vůbec neposkytují klid ve fotografování fotbalu. Fotbalové ligy sice mají přestávku, ale vlastně se tehdy připravují na novou sezónu a sportovní novináři jsou asi více vzrušeni personálními změnami v klubech než samotní fanoušci. Naskytly se také jiné zajímavé zakázky, jako např. návštěva v Gdaňsku u Lecha Wałęsy, která Kleszcze velmi překvapila. Nemohl uvěřit, že oni z režimního, stranického koncernu jedou na návštěvu k šéfovi Solidarity. Sice před červnovými volbami skončilo pronásledování Wałęsy a dokonce se znovu stával plnohodnotným hráčem na politické scéně. Společná fotografie s Wałęsou zavedla do Sejmu a Senátu bezprecedentní nové uspořádání od roku 1944.

Při cestě do Gdaňsku se Jerzy Kleszcz dozvěděl, že vlastně mají udělat rozhovor s dcerou Lecha Wałęsy, Marií Viktorií, která se věnovala moderní gymnastice. Materiál měl vyjít v ilustrovaném vydání „Sportu“. Ale každá záminka je dobrá, aby si promluvili s vůdcem dělníků vracejícím se na piedestal. Jurek neměl tušení, kdo tuto návštěvu domluvil a jaké mechanismy se rozpohybovaly.

Do Gdaňsku spolu s Kleszczem, Adamem Jaźwieckim a Januszem Smilowskim odjel rovněž Zenon Plech, tehdy nejlepší polský speedwayista – velmi zajímavá, sympatická osobnost. Cítili se poměrně nesvobodně, zejména proto, že čekání na mladou Marii Viktorii se protahovalo, a Danuta Wałęsova jim ho zpříjemnila tím, že je pohostila jablky.

„Za chvíli se před domem objevil sám Lech Wałęsa, měříc nás z dálky pohledem. V domě Wałęsových probíhala rekonstrukce. Uprostřed dvora stála vymontovaná záchodová mísa, vytvářejíc poněkud

svéráznou atmosféru. V jistém okamžiku Lech nasedl na kolo a začal ji objíždět. Rychle jsem přiběhl, přichystávaje se na snímek.

„– Ani se neopovažuj! – drsně se ozval majitel domu.

„Tabu bylo ustanoveno! Uvědomoval jsem si, že jsme jen hosté a sluší se respektovat přání hostitele. Nemohl jsem také riskovat, aby naše návštěva skončila nějakým nesouladem, protože bych se neměl proč vracet do redakce.“

Po rozhovoru a sezení s mladou Marií Viktorií Wałęsovou v zahradě potkali Lecha, který k nim sám promluvil. Tím začal dlouhý zdvořilostní rozhovor, při němž Kleszcz mohl libovolně fotografovat Wałęsu za volantem auta, což bylo výmluvné a velmi symbolické.

Změny po červnových volbách bylo možné pocítit i v redakci „Sportu“. Nervozita vedení byla velmi znatelná – zejména proto, že se stále hlasitěji začínalo mluvit o rozparcelování koncernu RSW „Prasa-Książka-Ruch“ a prim v tom hrála „Gazeta Wyborcza“, jež se v té době natrvalo zabydlela na tiskovém trhu. Šéfredaktor „Gazety Wyborczej“ Adam Michnik vymyslel vznik podivného útvaru zvaného „Olympijské sdružení“, maje nejspíše v budoucnosti v úmyslu převzít redakci „Sportu“. Vyšel dokonce jakýsi jednorázový produkt, aby se kreoval jako seriózní vydavatel. Bohužel se ukázalo, že šéfredaktor při výrobě tohoto produktu angažoval lidi ze „Sportu“, což nevyvolávalo obzvláštní radost, ale těžko bylo co říct, protože zmíněný šéfredaktor zatím měl absolutní moc a využíval ji bezohledně. Měl rovněž sklon udělovat důtky za nic. Dělal to velmi nepříjemným způsobem, křičíce intenzitou hlasu dosahující 120 decibelů. Kleszczovi se toho také mnohokrát dostalo. Jednou šlo o to, že prý nevyfotografoval reprodukci poštovní známky blížícího se mistrovství světa v boxu, na které se šéfredaktor chystal do Athén. Rychle se ukázalo, že zmíněná známka nedorazila k Jurkovi vinou Janusze Smilowského, který na to prostě zapomněl. Šéfredaktor však křičel na oba.

7.3 Výprava do Číny a další konflikty

Po nějaké době se v redakci objevila zpráva o návštěvě delegace v Číně, v rámci výměny se spřátelenou sportovní novinkou. Po událostech na náměstí Tchien-an-men – Nebeského klidu – byla Čína, dokonce i v socialistickém Polsku, trpkým plodem. Delegace na nejvyšší úrovni – šéfredaktor spolu s ředitelem slezského RSW (Szarowskim) – odletěli prohlédnout si zemi za Velkou zdí.

Kleszcz byl zavázán dodat šéfovi fotografický přístroj se zásobou filmů a krátkou instruktáž k obsluze této sady. Již při instruktáži si uvědomil bezúčelnost svého snažení objasňovat tajemství fotografie. Šéfredaktor tyto znalosti nevstřebával, protože považoval fotografování za jednoduchou záležitost. Potvrdilo se to na sto procent po jeho návratu. První film byl jediný a uvázl v přístroji. Jurek dostal od šéfredaktora také krásnou upomínku z Číny – odznak s podobou Mao Ce-tunga. Nevěděl proč, ale tento dárek ho potěšil. Záhy ho však tato euforie opustila, neboť znovu dostal důtku. Na nejbližším redakčním kolegiu, které se mělo konat za týden, byl předvolán a potrestán za šíření defétismu. Jerzy tím byl velmi překvapen. To bylo nemožné! Ukázalo se také, že nejen on má stanout před vysokým soudem, ale rovněž Krzysztof Mecner – nedávno přijatý do práce, který místo aby se na výslovný příkaz šéfa dostavil na zápas kněžích ze dvou farností, udělal materiál po telefonu (stacionární telefon byl hlavním nástrojem pro rychlý kontakt s redakcí – novinář diktoval text tajemníkovi redakce nebo přímo strojistce).

7.4 Vzpoura redakce

Atmosféra v redakci houstla. Novináři se domlouvali po kancelářích. Při návratu z fotbalového zápasu šéf fotbalového oddílu Kleszcze oslovil, zda s ním starší kolegové již vedli závažný rozhovor. Ukázalo se, že plánují potají svolat redakční schůzi, na niž pozvou šéfredaktora Zygmunta Dziubka a předají mu písemné vyjádření neposlušnosti. Tak se také stalo. Celý tým zaplnil malý zasedací sál. Chyběli jen dva zástupci vedoucího. Netrpělivě čekali, zda se dostaví, nebo zda mu to někdo předčasně prozradil. Přesto se dostavil a Adam Barteczko klidným hlasem přečetl celou litanii hříchů, jež

se šéfredaktorovi nakupily: aroganci, hrubost, ponižování lidí, svévoli a tu nešťastnou výpravu do Číny se Szarowskim, všeobecně neoblíbeným pro lakomost. Nakonec oznámil, že ho mají dost, že jeho příkazy už nadále poslouchat nebudou.

> *„Opustili jsme houfně zasedací sál. Šéfredaktor vypadal jako po solidním knockoutu mezi lany, v disciplíně, jíž se sám věnoval. Lze říci, opakujíce herečku Szczepkowskou, že komuna skončila. Tentokrát v redakci ‚Sport'."*

22. března 1990 přijal Sejm po bouřlivé debatě zákon o likvidaci RSW. Na základě tohoto zákona přecházela RSW od okamžiku jeho vyhlášení do stavu likvidace, jejímž vedením byla pověřena Likvidační komise.[23] Pod tlakem protichůdných očekávání a nátlaků komise zahájila proces vlastnického přetváření tisku bezplatným převodem titulů nově vzniklým novinářským družstvům. Ve druhé etapě nepřevedené tituly prodala ve výběrovém řízení. Formálně byl proces privatizace tisku ukončen v dubnu 1992. V jeho důsledku bylo 70 titulů převedeno novinářským družstvům, 89 prodáno, 4 předány státní pokladně, pro 14 nebyl nalezen nabyvatel, proto bylo jejich vydávání přerušeno.[24]

S ohledem na noviny, se kterými Jerzy Kleszcz spolupracoval, jejich privatizační proces tehdy proběhl takto:

- „Wiadomości Zagłębia" – tyto noviny prošly vlastnickými změnami, ale na rozdíl od mnoha jiných titulů si po dlouhou dobu udržovaly svou identitu. V 90. letech se redakce osamostatnila od státních struktur. „Wiadomości Zagłębia" fungovaly jako týdeník vydávaný novinářským družstvem, a poté jako společnost s ručením omezeným (WIADOMOŚCI ZAGŁĘBIA SP. Z O.O.).
- „Dziennik Zachodni" – byl zprivatizován a přešel do rukou nakladatelství patřícího ke skupině Polskapresse (později Polska Press Grupa, patřící německému koncernu Verlagsgruppe Passau).

[23] Ustawa z dnia 22 marca 1990 r. o likwidacji Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa-Książka-Ruch", Úřední věstník. 1990, č. 21, položka 125.
[24] POKORNA-IGNATOWICZ, K. *Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza „Prasa-Książka-Ruch"*, s. 126–127.

- „Sport“ – byl zprivatizován. Nakonec přešel do portfolia zahraničních investorů, včetně koncernu Passauer Neue Presse (pozdější Polskapresse / Polska Press), který převzal kontrolu nad velkou částí regionálního tisku ve Slezsku.
- „Przegląd Sportowy“ – přešel do soukromých rukou, zachovávaje si přitom svou sportovní identitu. V dalších letech po roce 1990 prošel titul různými osudy. Nakonec v roce 2007 koncern Axel Springer Polska dokončil převzetí „Přeglądu Sportowego“.[25]

[25] Zdroj: Wikipedia, dostupné z www.wikipedia.pl, zobrazeno 3. 3. 2026.

Fot. Jerzy Kleszcz, skoky na lyžích – Světový pohár v Kuusamu 24. 11. 2005

Jerzy Kleszcz

KAPITOLA VIII

ZAHRANIČNÍ CESTY (1990–1994)

8.1 První zahraniční výjezdy

Jednou z větších pozitivních změn po roce 1989 bylo otevření hranic a možnost obsluhovat sportovní akce v zahraničí. Dosud bylo cestování do západních zemí složité. Bylo běžné dostat jednu 45dolarovou dietu na celý týden pobytu v zahraničí, takže bylo nutné si vozit jídlo z Polska, aby měl člověk co jíst. Výjezd byl samozřejmě vnímán jako jakási odměna. Jerzymu byl jako prvnímu po převratu přidělen výjezd na pohárový zápas GKS Katowice s Bayerem Leverkusen. Kleszcz se ocitl v německém Kolíně nad Rýnem, který na něj udělal obrovský dojem. Leverkusen ležící 17 kilometrů od Kolína je jeho satelitem. Mezi oběma městy se rozkádala mohutná továrna na léčiva proslulá aspirinem. Vydal se samostatně na trénink katovických fotbalistů. Zažil šok na kolínském hlavním nádraží – nikde nebyly pokladny, takže si nemohl koupit jízdenku. Pro člověka zpoza železné opony, neznalého tohoto světa, to byl šok. Po nějaké době přišel na to, že jízdenky se kupují v automatech.

„Mikołajkowy" mecz w Leverkusen - czyli koniec największej przygody katowiczan w europejskich pucharach. Ulf Kirsten i Paulo Sergio osaczeni przez piłkarzy katowickich. (Fot. Jerzy Kleszcz)

Fot. Jerzy Kleszcz. „Mikuláškový" zápas v Leverkusenu – tedy konec největšího dobrodružství katovických hráčů v evropských pohárech. Ulf Kristen a Paulo Sergio obklíčeni hráči z Katovic [online]. Dostupné z: https://gzg64.pl/wp-content/uploads/1994/12/1994-06-12-Leverkusen-GieKSa-30.jpg

I stadion Bayeru na Jerzyho zapůsobil nevšedně. Vše hezké, čisté, jednoduché, jiné od toho, co doma denně vídal. Lidé milí, zdvořilí, ochranka pomáhá, ne překáží. Před zápasem i po něm byl servírován teplý catering. Takhle by se dalo žít. O odesílání fotografií samozřejmě tehdy nebylo ani řeči. Materiál se využíval po návratu ve formě reportáže.

Další reportérskou cestou byl výjezd Kleszcze s Tadeuszem Radłowskim na „Zlatou Tetru" (prestižní mezinárodní atletický mítink[26]) do slovenské Bratislavy. Jurek byl poprvé na atletickém mítinku takové třídy. Zde se již objevovala jména z hlavních světových žebříčků závodníků královny sportu. Akce byla zorganizována s velkým rozmachem co do svého sportovního pojetí. Tiskové konference, rauty a všude „Zlatý Bažant" – jejich nejlepší pivo. Kleszcz s Radłowskim se ubytovali na okraji města

[26] *Zlatá Tretra.* Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zlatá_Tretra, zobrazeno 19. 02. 2026.

v motelu „Zlaté písky“. Vše bylo pozlacené, alespoň názvem. Ostatně písku bylo hodně, nasypaného jako pláž u poměrně zakalené tůně. Zde teprve praskaly sloupy starého systému po volbách 4. června, neboť na ulicích bylo ještě viditelné bratrství se SSSR.

Během tohoto mítinku byl zvláště oblíbeným závodníkem Sergej Bubka. Ukrajinec, který se věnoval skoku o tyči a který v příštích letech zde na mítinku lámal šestimetrové světové rekordy. Zlí jazykové tvrdili, že antidopingová komise ho zřejmě ráda míjela. Kolik je na tom pravdy, nevíme. Dobrý dojem na polských novinářích zanechali sloventští novináři, kteří se vyptávali, jak v Polsku probíhají změny, a doufali, že komuna se u nich také časem rozpadne. Nebáli se hodnotit, nebyl z nich cítit strach z říkání pravdy, a to se cení.

Ve městě bylo strašné horko, jak to odpovídá červencovému létu, a zahřátý Dunaj přidával vzduchu značnou vlhkost. Z tohoto důvodu Kleszcz onemocněl a téměř přestal mluvit. Pomohli mu sloventští novináři-přátelé a vyléčili ho svým osvědčeným způsobem, který vždy pomáhal, totiž návštěvou pivnice a studeným pivem. Jurkovi se hlas skutečně vrátil.

Po vykonané práci se mohli konečně vydat na prohlídku města a na nákupy. Malé historické centrum se ukázalo být půvabným a neobyčejně krásným. Na hrad tyčící se nad městem je nepustili, jelikož tam probíhala uzavřená akce. Odjeli na druhou – jižní – stranu města zvanou Petržalka. Zde vládlo všudypřítomné betonování prostoru, jež bylo spojeno s likvidací městské zeleně a tím i jejích výhod pro město – jako jsou zastínění a snížení teploty (tzv. betonová nemoc).

Na zpáteční cestě trvala celní prohlídka na slovensko-polském hraničním přechodu výjimečně dlouho. Celník jim zkonfiskoval nově nakoupené boty s tím, že je nelze vyvážet do zahraničí, protože jsou dotovány vládou. Poté ve větší skupině celníků prohledali každý kout automobilu Radłowského. Samozřejmě nic nenašli, ale takto tehdy vypadalo překračování hranic. Odmontovali dokonce kolo auta, které se pak neobtěžovali znovu přimontovat.

Celníci unavení hledáním opustili odmontované kolo a nešťastný drát, jímž píchali do každé menší štěrbiny při hledání kdoví čeho. Jerzy s Tadeuszem stáli na tom hraničním přechodu ještě asi dvě hodiny, až nakonec přišel jiný celník, který jim povolil odjezd.

Fot. Jerzy Kleszcz. Fotbalový zápas KS Ruch II Chorzów – GKS Katowice, 23. 6. 1993 [online]. Dostupné z: https://gzg64.pl/1997/08/09/gks-katowice-4-0-wisla-krakow

Přítomnost Wojciecha Fibaka[27] (polský tenista, finalista Masters a čtyřnásobný čtvrtfinalista grandslamových turnajů ve dvouhře, vítěz Australian Open ve čtyřhře, obchodník. Je považován za jednoho z nejlepších polských tenistů v historii) v redakci způsobila, že tenis začal hrát větší roli ve sportovních relacích. V souvislosti s tím se Jerzy Kleszcz spolu s Jackem Piekoszewskim rozhodli vydat se na závěr tenisové se zóny na nejslavnější turnaj, tedy Masters (ATP Finals) do Frankfurtu nad Mohanem. ATP Tour World Championships (1990–1995) – Frankfurt byl na začátku 90. let po šest sezon hostitelem finále ATP ve Festhalle. Hvězdami v těchto ročnících byli mimo jiné Pete Sampras, Boris Becker, Michael Stich a Andre Agassi. V roce 1996 byl turnaj přesunut

[27] Wojciech Fibak. Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojciech_Fibak zobrazeno 16. 02. 2026.

do Hannoveru, čímž skončila éra německých finále ve Festhalle[28]. Po příjezdu do Frankfurtu byl Jerzy znovu příjemně překvapen, jelikož centrum města ve stylu newyorského Manhattanu bylo něco, co v postkomunistickém Polsku stavějícím první kroky ve vývoji volného trhu nebylo možno zažít. Bohatství akce na ně rovněž učinilo obrovský dojem. Ze všech stran bylo vidět obrovské peníze, které sem byly vynaloženy. Luxus výzdoby haly a návštěvníků turnaje – neboť je těžko nazývat je fanoušky – pořádek a elegance na každém kroku.

V tiskovém středisku tato úroveň také jasně patrná – několik desítek faxů, tehdy nejžádanějších zařízení pro přenos dokumentů, a vedle restaurace podávající vynikající jídla a nápoje zdarma. Jerzy se s ničím takovým dosud nesetkal. U samotného dvorce se nacházela místa pro fotoreportéry označená jmenovitě redakcemi. Kleszcz hledal „Sport“. Našel, ale „Sport Zürich“. Naštěstí měl v akreditaci zapsán pouze název „Sport“ bez názvu země, takže tohoto místa využil. Zato poznal skvělé fotografy z Frankfurter Allgemeine Zeitung, kteří mu půjčili optiku, vzhledem k tomu, že měl pouze 200 mm objektiv k Nikonu F4, s nímž tehdy pracoval. Autofokus v objektivech byl poháněn motorem z přístroje pomocí konektoru připomínajícího šroubovák. Vše fungovalo pomalu a nestabilně. Canon naopak v téže době vypustil sérii EOS 1 – konstrukčně mnohem vyvinutější a zralejší, přičemž jejich objektivy měly lineární motory pracující tiše, rychle a přesně.

O rok později se Kleszcz znovu objevil na Masters (ATP Finals) ve Frankfurtu. Tentokrát si město prohlédl důkladněji a dostal se na místa, jež jsou dnes pro návštěvníky nepřístupná. Procházel se také slavnou, nejbohatší frankfurtskou ulicí – Kaiserstrasse.

Jerzy se vydal potřetí na Masters v roce 1994, ale tentokrát samostatně a již s novým fotografickým vybavením. Zde se poprvé setkal s digitální fotografií. K fotoaparátu Hasselblad byl připojen počítač velikosti psacího stolu a tiskárna stejné velikosti. Dodnes má svůj portrét pořízený touto technikou. Tehdy ještě nikdo nesnil o digitální fotografii a o tom, že analogové přístroje přestanou být používány.

Rok 1994 byl výjimečně bohatý na různé události. Na jaře se Jerzy spolu s Markem Wachowiczem vydal do Amsterdamu na pozvání nadace spojené s největší světovou tiskovou fotografickou soutěží, tedy World Press Photo. Kleszcz několik

[28] *Finały ATP – historia* [online]. Dostupné z: https://www.tenis.net.pl/finaly-atp-historia zobrazeno 3. 03. 2026.

předcházejících let posílal své fotografie do této soutěže. Bohužel dosud žádné ceny nezískal, ale jeho jméno se vždy v soutěžním katalogu objevilo, což mu přinášelo určitou satisfakci. Na cestu si sami vydělali u pana Bulera – šéfa uhelné burzy v Katovicích. Ten jim zadal fotografickou dokumentaci návštěvy kněze Jankowského od sv. Brigidy z Gdaňsku, který přijel na Slezsko přesvědčovat horníky k příspěvkům na stavbu jantarového oltáře ve svém chrámu. Odezva horníků byla spíše vlažná, spíše se rozběhlo všeobecné stěžování na zavírání dolů. Na závěr dostali medaile s podobiznou kněze.

> *„Vyrazili jsme do Nizozemska 10 let starým malým červeným Fiatem. [...] Seminaristé nás přivítali s nemalým překvapením. Bylo vidět, že se většina zná navzájem. ‚Odkud jste, čím se živíte?' zeptal se moderátor. ‚Jsme tiskoví fotografové, živíme se tím.' ‚A kolik vám platí za fotografie?' Někdy 20 nebo 30 dolarů za zveřejněnou. To vyvolalo úsměšky. Jak jsme se brzy dozvěděli, tito lidé jsou nadšenci fotografie bez materiálních starostí. Tak jednoduché. Vezmou několik set filmů a jedou do světa!"*

Předávání výročních cen proběhlo v katedrále/galerii. Dostavil se sám premiér Nizozemska. Místo na ně učinilo nevšední dojem. Výzdoba, atmosféra a vůně dávaly pocit, jako by před 15 minutami skončila mše, přičemž poslední zde byla sloužena před 400 lety, když byli vyhnáni Španělé.

8.2 „Przegląd Sportowy"

V polovině devadesátých let přešel katovický „Sport" z typografie na ofset (tisková technika). Dříve používaná typografie byla poměrně zvláštní, neboť šlo o polymerovou typografii, čímž byla grafická kvalita novin jako produktu poměrně nízká ve srovnání s ofsetovými vydáními. Vezmeme-li oba produkty do ruky, byl rozdíl mezi typografií a ofsetem okamžitě znatelný. V důsledku výše uvedených změn se najednou ukázalo, že třetina plochy novin jsou právě fotografie, nikoli jako dříve text, a bylo třeba

skutečně přiložit ruku k dílu, aby tyto fotografie byly na vysoké úrovni. Vybavení, kromě fotoreportéra, hrálo rovněž velkou roli, proto Jerzy Kleszcz obdržel modernější fotoaparát. Horší to bylo s počítačovým vybavením a jeho obsluhou. „Sport“ byl v té době pravděpodobně jedinými celostátními novinami, které neměly oddělení foto-editace, kde počítačoví operátoři, de facto grafici, společně s vedoucími vydání rozhodovali, které fotografie a v jaké formě budou zveřejněny, přičemž nemuseli mít velké znalosti o fotografii, zvláště o sportovní. Nejvíce se jim líbily siluetové záběry, a když Jurek pořídil jiné, zajímavější fotografie z fotbalového zápasu, nebyli s tím zcela spokojeni.

> *„Nejlepší by bylo, kdybych nafotografoval fotbalistu, jak vede míč, a oříznul ho na výšku, aby ho dali do jednoho sloupce.“*

Regionální deníky jsou sektor, který – tváří v tvář krizi tištěného tisku – nejdříve a nejsilněji pocítil zlepšení své situace. Toto zlepšení bylo zvláště patrné ve vztahu k prodeji výtisků. Za pokles čtenosti regionálních deníků však neodpovídalo pouze konkurenční prostředí. Vliv měla také změna čtenářských zvyklostí. Poláci již od 90. let 20. století vykazovali tendence k upouštění od každodenního kupování tisku. Charakteristickým jevem se stávalo sáhnout po tisku, ale jednou týdně nebo méně. V důsledku toho mohly časopisy počítat se zájmem čtenářů. Méně intenzivní nákupy tiskovin měly rovněž ekonomické příčiny. Navíc společnost stále silněji přitahovala jiná média, jako například televize, rozvíjející tematické kanály a nové formáty pořadů.[29]

Již koncem 90. let byl pozorován pokles prodeje některých titulů. Na podzim roku 1998 Výbor Sdružení novinářů PR při analýze situace na polském tiskovém trhu upozornil na „pokles skutečných nákladů, jak periodik existujících na trhu déle, tak periodik nových“, jenž byl spojen s poklesem prodeje zejména deníků.[30]

Problémem v té době byly rovněž technické podmínky a vybavení: jedním z hlavních bodů kritiky bylo omezení přístupu k některým důležitým nástrojům. Nedostatečné investice do vybavení, navzdory zvýšenému množství fotografií

[29] Dzieřyńska-Mielczarek, J. *Rynek prasowy w Polsce w latach 1990–2010.* Studia Medioznawcze, 2012, č. 2, s. 45.

[30] *Sytuacja na polskim rynku prasy*. Biuletyn Prasa Polska, 1998, č. 89, s. 2.

uveřejňovaných v novinách, se odrážely v nabízeném produktu a někdy i na zdraví pracovníků.[31] Jerzy Kleszcz měl to štěstí, že informatik pro něj zakoupil skener Epson Seiko na negativy, čímž mu odpadla část tzv. papírová. Určitým způsobem skončila i analogová temná komora, protože negativy si Jurek nejčastěji vyvolával sám. Bohužel skenery při tehdejší počítačové technice skenovaly jedno políčko od 4 do 10 minut, takže aby měl alespoň 10 fotografií, musel věnovat jejich skenování nejméně tři hodiny.

> *„Ale alespoň tyto fotografie byly ode mě pořádně zpracovány a poté pak nikdo nemohl namítat, že je ta fotografie technicky špatná, což mělo také svůj přínos.“*

[31] Szynol, A. *Dziennikarz lokalny w obliczu interesów politycznych i biznesowych redakcji.* In: *Media w Polsce. Pierwsza władza czwartej RP*, red. M. Sokołowski. Warszawa, 2007, s. 113.

Fot. Jerzy Kleszcz

Fot. Wojciech Surdziel / Agencja Wyborcza.pl. Adam Małysz. Wisla, 22. prosince 1994. Během své kariéry skákal mimo jiné na lyžích značky Elan [online]. Dostupné z: https://katowice.wyborcza.pl/katowice/56,35063,29213746,adam-malysz-obchodzi-45-urodziny.html

KAPITOLA IX

„MALYSZOMANIE“

Pokud jde o sport jako sportovní disciplínu, respektive o finanční situaci ve sportu, i na konci devadesátých let došlo k výraznému zhoršení, jelikož v té době socialistické firmy dožívaly, ocelárny ani doly již neměly peníze na sponzorování sportovců. Poláci ale zatím stále marně čekali na úspěch, nějaké dobré sportovní výsledky. A v tu chvíli se objevil Adam Małysz.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz

Adam Henryk Małysz – skokan na lyžích, závodník v severské kombinaci a jezdec ralley. Reprezentant národního mužstva skokanů na lyžích v letech 1995–2011. Jeden z nejvýznamnějších a nejvíce oceňovaných sportovců v historii disciplíny, mnohonásobný medailista olympijských her, čtyřnásobný mistr světa, čtyřnásobný vítěz Křišťálového glóbu a vítěz 39 závodů Světového poháru. Od roku 2016 zastává funkci koordinačního ředitele pro skoky na lyžích a severské kombinaci v Polském lyžařském svazu. Po ukončení kariéry skokana na lyžích se Adam Małysz rozhodl zkusit své síly v motorsportu. Pětkrát se zúčastnil slavné Rallye Dakar, jeho navigátorem byl Rafał Marton. V roce 2014 obsadil své nejvyšší, 13. místo v tomto závodě. Adam Małysz je jedním z nejpopulárnějších polských sportovců, jak doma, tak v zahraničí. „Małyszomanie“, která zachvátila Poláky v první dekádě 21. století, se nic souběžného nevyrovná, avšak její ozvěna je stále patrná na sociálních sítích. Profil Adama Małysze na Facebooku sleduje přes 600 tisíc, jeho instagramový účet pak přes 240 tisíc uživatelů.[32]

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz a Jerzy Kleszcz. Slovinsko, Planica, skoky na lyžích – Světový pohár – po soutěži – 19. 3. 2011

[32] *Adam Małysz – sportowiec.* Przegląd Sportowy Onet [online]. Dostupné z: https://www.przegladsportowy.onet.pl/adam-malysz-sportowiec, zobrazeno 26. 02. 2026.

Małysz v sezóně 1995/96 zaznamenal několik cenných výsledků a mnohé naznačovalo, že se konečně postaví na nejvyšší stupeň vítězů, avšak na svůj první triumf v kariéře v závodech Světového poháru musel čekat až do závěrečného závodu. A tak 17. března 1996 vyhrál devatenáctiletý Adam Małysz závod Světového poháru v Oslu, čímž zahájil jednu z největších kariér v historii polského sportu. Vítězství však nejen budovalo jeho kariéru, ale stalo se i počátkem společenského jevu dnes nazývaného „małyszomanií“.

Fot. PAP. Adam Małysz poprvé ve své kariéře zvítězil v závodě Světového poháru ve skocích na lyžích. Závod se konal 17. března 1996 v Oslu [online].
Dostupné z: https://www.onet.pl/sport/historiasportuinfo/adam-malysz-30-lat-temu-wygral-pierwszy-puchar-swiata-tak-rodzila-sie-legenda/djdx68t,30bc1058

Před Zimními olympijskými hrami v Naganu v roce 1998 měl Adam Małysz na svém kontu určité úspěchy, skákal již celkem dobře a dělal to jinak než jeho kolegové, měl jinou techniku, proto se počítalo s tím, že v Naganu může dosáhnout na první desítku. Małyszovi se tehdy bohužel nedařilo a po návratu do Polska dokonce přemýšlel o ukončení kariéry. Jak již bylo zmíněno, tehdy na sport nebyly peníze, tedy ani na skoky, k tomu Małyszovi byl vyměněn trenér za Apoloniusze Tajnera, který se jím stal rovněž více méně náhodou. A to vše neznačilo nic dobrého.

Jerzy Kleszcz se s Adamem Małyszem poprvé setkal u něj doma, když spolu s redaktorem Jerzym Nakoniecznym za ním jeli na návštěvu a zároveň mu chtěli dát

impulz k tomu, aby kariéru nevzdával a dále pokračoval. Adam v té době něco vařil a přistoupil k tomu, aby ho vyfotografovali v kuchyni. Byl to první a poslední případ. Małysz pak už nikdy nepustil do svého domu žádného novináře ani fotoreportéry. Později se ukázalo, že Kleszcz a Nakonieczny měli pravdu ohledně Adamova dalšího sportovního vývoje.

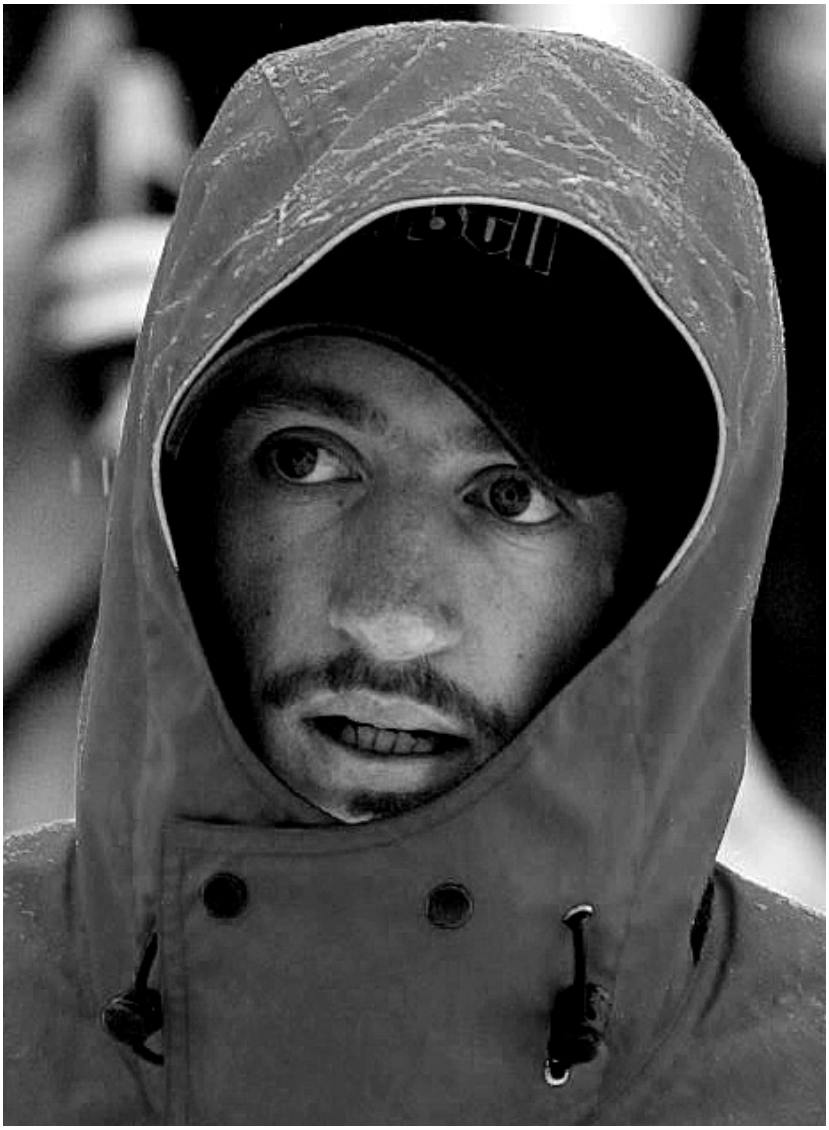

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz

Turnaj čtyř můstků pořádaný na areálech v Německu a Rakousku byl pro Adama Małysze vstupenkou na velkou mezinárodní scénu. Právě na přelomu roku 2000/2001 „explodovala“ Małyszova forma, výsledkem čehož bylo první vítězství Poláka v tomto prestižním turnaji. Jeho náskok před druhým závodníkem v pořadí přesahoval 100 bodů, čehož se nikomu dříve ani později nepodařilo dosáhnout. Konečně Polák začal vítězit, což neskonale potěšilo jeho krajany, přestože skoky na lyžích byly dosud okrajovým sportem.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz

Jerzy Kleszcz začal fotografovat skoky na lyžích přibližně v polovině devadesátých let. Jezdil tehdy do Szczyrku na závody typu Mistrovství Polska nebo Pohár Beskyd a kolegové z jiných redakcí se mu vždy smáli a tvrdili, že jde o jednoduchou práci, neboť Jerzy fotografuje jen skokany, jak jdou s lyžemi. Možná by tomu tak bylo, ale Kleszcz kdysi viděl fotografie Stanisława Marusarze pořízené před druhou světovou

válkou, na nichž sám autor již tehdy fotografoval skákající skokany za letu. Jurek se rozhodl, že pořídí stejné záběry, což tehdy nebylo jednoduché, jelikož fotoaparáty měly mechanické ostření. Skokan letěl rychlostí téměř 100 km/h a zachytit takový objekt ve vzduchu tak, aby fotografie byla ostrá, nebylo vůbec jednoduché.

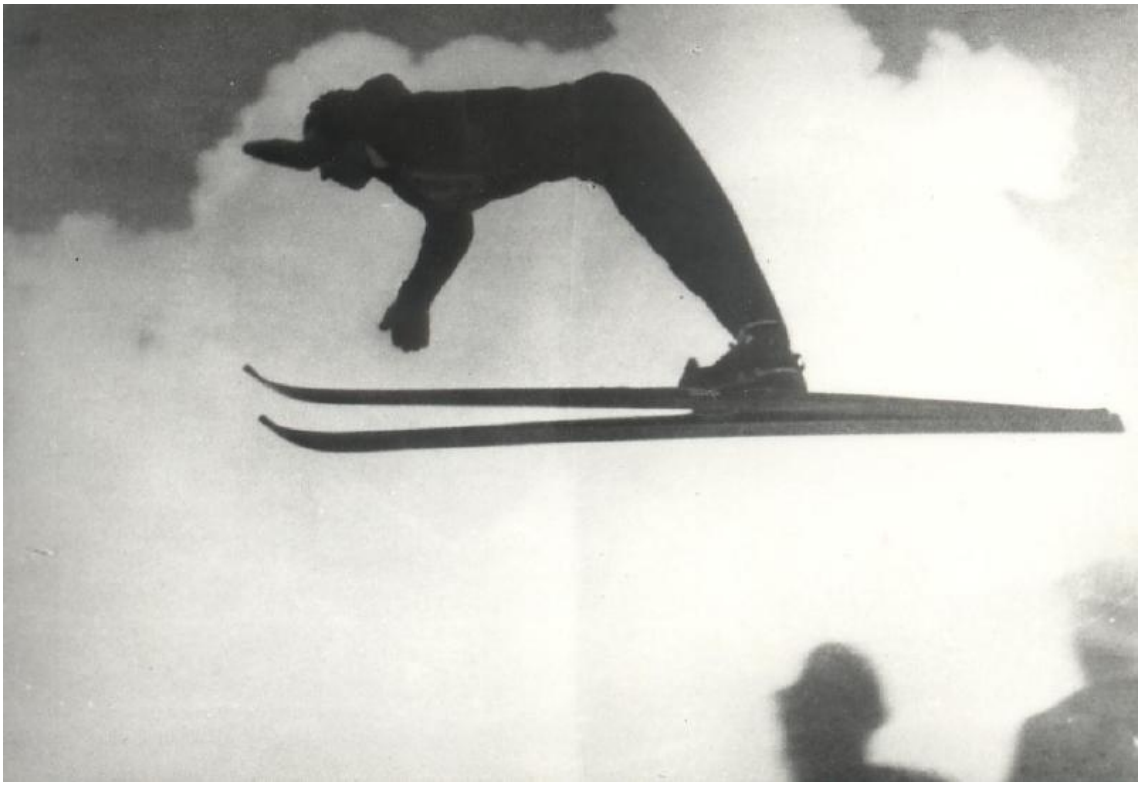

Stanisław Marusarz [online]. Dostupné z: https://www.smszakopane.pl/szko%C5%82a/patron.html

Stanisław Marusarz [online]. Dostupné z: https://www.smszakopane.pl/szko%C5%82a/patron.html

Stanisław Marusarz [online]. Dostupné z: https://www.smszakopane.pl/szko%C5%82a/patron.html

V roce 2001 odjel Adam na Mistrovství světa do Lahti. Jerzy Kleszcz se dozvěděl, že z pověření „Sportu“ tam také pojede jako fotoreportér spolu s novinářem píšícím texty, v zásadě pro všechny tituly novin. Byl jím Marek Serafin. Ukázalo se, že duo Kleszcz & Serafin se velmi rychle sehrálo, Marek byl sympatický muž s rozsáhlými znalostmi, a navíc měl neobyčejný dar psaní. Jerzy Kleszcz na Turnaji čtyř můstků nikdy dříve nebyl. Nevěděl přesně, co čekat od tak velké sportovní akce. Dosud se nevyplácelo posílat na takový turnaj fotoreportéry z Polska. Nikdo nedosahoval úspěchů, tak proč? Jerzy rovněž nečekal, že bude v Lahti tak krutá zima. Ten den uhodily mrazy a teplota klesla na minus 25 °C. Najednou se však zdvihla vlna, když Adam Małysz začal dominovat skokům na lyžích: na Mistrovství světa v Lahti (únor/březen 2001) získal zlato na středním můstku (K-90) a stříbro na velkém (K-116). Na závodech chyběli fotoreportéři z Polska, záběrů tohoto triumfu tedy nevzniklo mnoho. Jerzy Kleszcz měl naopak to štěstí, že při těchto důležitých událostech byl na místě, a navíc před jeho odjezdem do Lahti přijel ředitel z Varšavy a přivezl mu nový digitální fotoaparát. Tentokrát měl lepší vybavení.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz

Triumf Adama Małysze na 49. Turnaji čtyř můstků byl výjimečný z mnoha důvodů. Začátek se zóny 2000/2001 byl zvláštní. Torpedoval ho nedostatek sněhu, závody v Ramsau, Liberci a Engelbergu byly odvolány. Skákat bylo možné jen na přelomu listopadu a prosince v Kuopiu. Tam Małysz vyhrál kvalifikaci, ale byl diskvalifikován za příliš dlouhé lyže (doslova o centimetr). V dalších závodech sílu ještě neprokázal – skončil 26. a 11. Během nucené přestávky Małysz formu vybrousil a trenér reprezentace Apoloniusz Tajner u vánočního stolu prohlásil, že Adam může vyhrát Turnaj čtyř můstků. Rodina to brala jako žert. Podle předpovědí v něm měl zvítězit Martin Schmitt, jenž v předchozích sezónách dvakrát převzal Křišťálový globus, trofej za vítězství v celkovém pořadí Světového poháru. Małysz však soupeře převálcoval. Zvítězil v Innsbrucku a tečku za ním udělal v Bischofshofenu, ačkoli tamější můstek neměl v oblibě. Organizátoři Turnaje čtyř můstků evidentně také nečekali takový obrat a Polák si z toho důvodu nemohl na stupních vítězů nevyslechnout svoji státní hymnu.[33]

> *„Přijel jsem do toho Lahti, no a musel jsem samozřejmě jít na skoky. Tehdy ještě tak moc nepouštěli fotoreportéry na lanovky a bylo třeba šlapat schody nahoru, aby si člověk našel místo. Ale co se ukázalo? Neměl jsem velké zkušenosti s prací v takových podmínkách. Koupil jsem si velmi pěknou bundu, slušné boty, ale vylezl jsem na ten můstek, v té péřové bundě jsem se zpotil, a po 2 hodinách jsem skoro zmrzl. Měl jsem problém sejít ze schodů. Když jsem přišel do tiskového střediska, ukázalo se, že mám na zádech ledovou krustu, která se mi přilepila k zádům. Kolegové z tiskového střediska mi pomohli se z toho osvobodit, vlastně mě odmrazili.“*

Co se týče technické stránky práce Jerzyho Kleszcza, fotoaparát, který měl tehdy u sebe, měl sice dobrý snímač, ale autofokus nefungoval správně. Aby mohl zaostřit na skokana ve vzduchu, Jerzy vypnul autofokus, nastavil na fotoaparátu čas 10 m a co největší clonu. Tehdy byla hloubka ostrosti natolik dobrá, že skokan mohl být vyfotografován v nějaké ostré zóně. Horší to však bylo ve večerních hodinách. Ukázalo

[33] *73. Turniej Czterech Skoczni.* Eurosport TVN24 [online]. Dostupné z: https://www.eurosport.tvn24.pl/skoki-narciarskie/73.-turniej-czterech-skoczni, zobrazeno 10. 03. 2026.

se, že i přes tyto překážky byly fotografie Kleszcza natolik dobré, že mimo jiné z těchto snímků vzniklo album o Adamu Małyszu. Bylo v něm použito 21 fotografií Jerzyho Kleszcza, což pro něj představuje velký úspěch.

Práce v „Przeglądzie Sportowym" se Jurekovi dařila velmi dobře. Bylo tehdy takové období, kdy jezdil střídavě s jiným fotoreportérem na světové poháry a na akce typu mistrovství světa. Později se však ukázalo, že je potřeba tolik fotografií, protože poptávka je tak velká, že začali jezdit společně, ve dvou, a kolik fotografií pořídili, to stejně nestačilo. Poláci potřebovali úspěch a nějakého idola. A nakonec ten moment přišel.

V roce 2001 byl Jerzy Kleszcz opět na místě a fotografoval skoky na lyžích. Tentokrát celé Polsko čekalo na výsledky Adama Małysze – nyní byl jedním z favoritů na získání Křišťálového globu. Jurkovo vybavení pořád ještě nebylo nejlepší – fotografoval Canonem D30, který měl několik nedostatků, z nichž jedním byl fotografický buffer (vyrovnávací paměť snímků, angl. frame buffer – část paměti RAM, obvykle grafické karty, určená k uchovávání informací o jednom snímku obrazu[34]). Buffer v případě tohoto přístroje čítal 6 fotografií, což znamenalo, že po pořízení 6 fotografií přístroj přestane fotit a čeká na zápis alespoň jedné z nich z bufferu na paměťovou kartu. Tímto způsobem bylo možno propást nějaký zajímavý okamžik na můstku. Jurkovi se to přihodilo právě v Zakopaném. Na tomto turnaji bohužel Adam Małysz nekraloval. Nakonec navzdory obrovským očekáváním skončil v celkovém pořadí těsně pod stupni vítězů.

[34] *Bufor ramki.* Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Bufor_ramki, zobrazeno 11. 03. 2026.

Fot. Tomasz Markowski. Adam Małysz po vítězství v Zakopaném (2002). Zdroj: Newspix. Jerzy Kleszcz nestihl pořídit fotografii

Velmi důležitou sportovní událostí v Polsku v roce 2002, pokud jde o skoky na lyžích, byl závod v Zakopaném. Bylo to opravdové šílenství. O třetím lednovém víkendu se v Zakopaném sešlo přes 100 tisíc fanoušků. Všichni přijeli do hlavního města polských Tater za jedním cílem – vidět první vítězství Adama Małysze v závodě Světového poháru na vlastní půdě. Ačkoli zpočátku vše nešlo podle jeho představ, Małysz nakonec splnil sen svůj i fanoušků. A rozproudil nadšení tisíců svých příznivců.[35] Během tohoto závodu vznikla právě slavná fotografie Adama Małysze. Když díky vysokým bodovým hodnocením za styl nakonec obsadil první místo, zavládlo na můstku šílenství a ani vítěz se nesnažil skrýt radost, pokleknul a políbil sníh. To byl právě ten okamžik, který Jerzy kvůli bufferu omezenému na 6 fotografií v přístroji nezachytil. Právě v ten okamžik se přístroj zasekl. Ačkoli uplynula už řada let, přesto si Kleszcz tento okamžik dodnes pamatuje a dodnes ho mrzí. Nikdy poté se mu nepřihodila podobná situace. Jakoby nic, svět se nezhroutil, ale jiným fotoreportérům se podařilo zachytit tento důležitý okamžik, zatímco jemu zrovna ne. Je to pro něj velmi důležité, dodnes o tom hovoří s velkou lítostí.

[35] Skrzypczak, T. *To było szaleństwo. 15 lat od triumfu Adama Małysza w Zakopanem.* SportoweFakty.wp.pl [online]. Dostupné z: https://www.sportowefakty.wp.pl, zobrazeno 11. 03. 2026.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz s Aleksandrem Kwaśniewským, Zakopane 2002

„Překonalo to nejodvážnější očekávání. Na skokanském můstku v Zakopaném se sešlo přes 100 000 lidí, kteří pošlapali vše, co bylo možné

pošlapat. Všechny ploty popadaly, všechna ohraničení se rozsypala. Ochranka nad tím nebyla schopna vládnout. Nastal chaos, byl to nápor. Především ke sportovnímu úspěchu. Polsko má, bohužel, málo sportovců. Dokonce velmi málo. Jakýkoli úspěch ihned vyvolal nevšední nadšení. A najednou se objevil muž, který se stal senzací. Já měl to štěstí, že jsem měl přístup na schody z boku můstku, tak jsem po nich utekl, protože jsem se bál, že mě ten dav ušlape. Bylo to něco nepředstavitelného, co se tam dělo. Divím se, že ten závod vůbec proběhl. To byl zázrak.“

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz s bodyguardy, Zakopane 2002

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz, Zakopane. Leden 2002. Světový pohár

V únoru 2002 se Jerzy Kleszcz vydal s týmem z celého nakladatelství na XIX. Zimní olympijské hry, jež se konaly v americkém Salt Lake City. S takovou akcí dosud nikdy neměl co dočinění a zastával názor, že olympijské hry jsou přece jen něco velkého, stejně jako rozlehlost USA je neobyčejná. Tiskové centrum bylo umístěno v jakýchsi obrovských výstavních halách a pravděpodobně mělo asi čtyři hektary plochy. Byly tam kluby Canonu a Nikonu, kam fotoreportéři rádi chodili. Olympijské hry se přitom konaly půl roku po útoku na World Trade Center, takže bezpečnostní opatření byla poměrně přísná. Každý vstup, výstup nebo přesun z tiskového střediska kamkoli vyžadoval projít osobní kontrolou, což bylo dost obtěžující.

Jerzy nečekal, že olympijské hry jsou tak náročná a vyčerpávající práce. Také si najednou uvědomil, že je zanedbatelným článkem ve srovnání s velkými fotografickými agenturami, v nichž pracuje i několik desítek fotoreportérů. Ti jsou na tom lépe, neboť zpravodajsky pokrývají například jen dvě sportovní disciplíny, zatímco Kleszcz musel být na skocích na lyžích, na rychlobruslení, na krasobruslení i na hokeji. Nejhorší na celém tom bylo to, že bylo třeba fotografovat to, co uspokojí redakci, a Jerzy byl již předem v nevýhodné pozici, protože velké agentury měly vykoupena nejlepší místa k fotografování.

Tentokrát se Jerzy na nízké teploty lépe připravil. Investoval do profesionálního horského oblečení a tentokrát nemrzl, ačkoli po několika hodinách stání na mrazu ani takové oblečení před zimou nechránilo. A stávalo se, že musel stát celý den při teplotě minus 34 °C (např. v Kuusamu). Nebyly to pro Kleszcze příjemné podmínky, což výrazně ovlivnilo jeho zdraví, což se projevilo o několik let později. Tak nízké teploty nesnášelo dobře ani fotografické vybavení, například baterie v přístroji vydržely jen 15 minut.

Jerzy Kleszcz se na hrách znovu setkal s Adamem Małyszem, kterého měl opět měl fotografovat. A protože kvůli ochrance byl přístup k závodníkům velmi složitý, proto se Kleszcz před samotnými hrami domluvil s Małyszem, který měl u sebe redakční telefon;v „Przeglądzie Sportowym“ vedl jakousi kroniku a každý den se telefonicky spojoval s redakcí v olympijské vesnici, že ho vyfotografuje před budovou, v níž bydlel. Jurekspěchal, musel totiž dodat fotografie do redakce do Polska těsně před uzávěrkou. Małysz si však rád dělal legraci a záměrně vyšel jiným východem, čímž Kleszczovi přivodil značný stres. Adam se poté omluvil a jako omluvu se nechal fotografovat dvě hodiny, pózoval, což nikdy nedělal. Jurek měl opět skvělý a neopakovatelný fotografický materiál. Adam Małysz na Zimních olympijských hrách v Salt Lake City v roce 2002 získal dvě medaile ve skocích na lyžích: bronzovou na středním můstku (K-90) a stříbrnou na velkém (K-120). Byly to první olympijské medaile v Małyszově kariéře a historické úspěchy pro Polsko po 30 letech čekání.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz na Zimních olympijských hrách v Salt Lake City v roce 2002

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz na Zimních olympijských hrách v Salt Lake City v roce 2002

Po těchto velkých Małyszových úspěších se objevil společenský jev tzv. „małyszomanie“ – spočívající v masovém zájmu o skoky na lyžích v Polsku v první dekádě 21. století, jenž byl důsledkem těchto sportovních úspěchů. Před Małyszovými vítězstvími televize nepřenášela ani všechny závody Světového poháru. S vypuknutím „małyszomanie“ byl polský skokan „stálým hostem“ v domovech Poláků. Nejen při závodech, ale i díky televizní reklamě. Postava Małysze inspirovala, všichni dodnes pamatují slavnou „housku s banánem“,[36] po které Adam v přestávkách mezi skoky často

[36] Houska s banánem je jednoduchá, energetická svačina zpopularizovaná Adamem Małyszem, skádající se z pšeničné housky a plátků banánu. Tvoří rychlý zdroj snadno vstřebitelných sacharidů a draslíku, ideální pro sportvce. Svačina se stala legendární v roce 2001, kdy ji Adam Małysz jedl mezi skoky v Harrachově

sáhl. Napodobili to ostatní a všichni skokani tehdy také jedli housky s banánem. Byla to jejich nejoblíbenější svačina. Tuto kombinaci vymyslel polský fyziolog. Vrchol „małyszomanie“ nastal v letech 2001–2003. Větší zájem v historii Polska vzbuzoval jen papež Jan Pavel II.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz a Apoloniusz Tajner

Poláci potřebovali někoho jako Małysze. Skromného člověka, který překonal mnoho problémů, aby vystoupal na vrchol. Po transformaci v zemi nám chyběl idol, který by táhl davy. Skokan z Wisły se k tomu ideálně hodil. Nebyl někým mimořádným.

a stala se symbolem jeho jídelníčku. Zdroj: *Houska s banánem.* Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Houska_s_banánem, zobrazeno 16. 2. 2026.

Byl jako každý z nás, a proto se s ním lidé tak snadno ztotožňovali. Na můstku se však proměnil ve velkého mistra.

Od začátku Turnaje čtyř můstků čelil Małyszův dům obléhání. Přijížděli novináři nejen ze země, ale i ze zahraničí. Každý z nich chtěl zjistit něco, o čem ostatní ještě neslyšeli. Rodina vycházející hvězdy slavila úspěch před kamerami, shromážděna v konferenčním sále Úřadu města ve Wisle.

Další hranicí, kterou Małysz překročil, bylo proniknutí sportu do reklamy. Před jeho úspěchy se sportovci v reklamních spotech využívali jen zřídka. Všechno to začalo skokem na poštu. Za chvíli následovaly: pojištění, čaj, instantní polévky, čokoláda, mobilní operátor nebo energetický nápoj. Zdálo se, že Małysz je stálým hostem v domácnostech svých krajanů. Byla to nezapomenutelná doba, ale i samotný Małysz je výjimečná osobnost. V Polsku bylo jen málo sportovců, kteří takhle rozhýbali celou zemi. Byl to fenomén, který se dá jen těžko popsat. To se prostě muselo prožít.

Vrchol małyszomanie nastal v letech 2001–2003. Přenos ze závodu zimních olympijských her v Salt Lake City na středním můstku, na němž vybojoval bronzovou medaili, sledovalo 13,3 milionu Poláků. Ještě větší sledovanost přitáhl závod na velkém můstku, kdy Małysz sáhl po stříbrné medaili, a to před zraky 14,5 milionu diváků. Přes 13 milionů pak sledovalo Světový pohár v Zakopaném v roce 2002.[37]

[37] *Adam Małysz – historia jego fenomenu.* Przegląd Sportowy Onet [online]. Dostupné z: https://www.przegladsportowy.onet.pl/sporty-zimowe/skoki-narciarskie/adam-malysz-historia-jego-fenomenu, zobrazeno 13. 03. 2026.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz na Zimních olympijských hrách v Salt Lake City v roce 2002

V samotném centru této „małyszomanie“ se nacházel Jerzy Kleszcz. Vyfotografoval celkem přes dvě stě závodů Světového poháru ve skocích na lyžích. Pod vlivem „małyszomanie“ vzrostla i turistická atraktivita skokanovy rodné Wisły. Adamovi Małyszovi byly věnovány dokumentární filmy, písně a kabaretní vystoupení. V roce 2001 vytvořili členové Sdružení cukrářů PR ve Wisle sochu Małysze z bílé čokolády v nadživotní velikosti (výška: 2,5 m, hmotnost: 180 kg). Małyszovy úspěchy rovněž výrazně podnítily zájem o trénink skoků na lyžích mezi dětmi a mládeží. Objevil se také zájem o rozvoj disciplíny a podpora ze strany sponzorů.[38]

[38] *Małyszomania.* Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Małyszomanie, zobrazeno 12. 03. 2026.

V samém centru této „Małyszománie“ stál Jerzy Kleszcz. Vyfotografoval totiž více než dvě stě závodů Světového poháru ve skocích na lyžích.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz

„Jak začínala sezóna, od listopadu do března jsem tam prakticky nebyl. Přijížděl jsem na dva dny domů, přebalil jsem si věci a zase odjel. Dělal jsem dvacet Světových pohárů ročně, krát deset let, to dává dvě stě závodů

za život. Bývaly takové chvíle, kdy se čekalo jen na jeho skok a ostatní Poláci se nefotografovali. Protože nebylo proč. „Przegld Sportowy" vedl v té době dokonce „Deník Adama Małysze". O ostatní se nikdo nezajímal. My jsme honili Małysze, obdivovali ho, jezdili… Protože díky Małyszovi se prodávaly noviny. Byl materiál. Jezdil jsem na Turnaj čtyř můstků o den dříve, abych vyfotografoval příjezd skokanů. Že se dostavili, že se hlásí v hotelu…"

„Fotografoval jsem ho ostatně velmi často, určitým způsobem jsme se sblížili. Adam nesnášel, když mu fotoreportéři překáželi při tréninku. Mě si však nevšímal. Víš proč? Protože jsem na něj při tom tréninku nemluvil. On dělal své, já své. A velké množství lidí ho tehdy otravovalo. Pamatuji, jak jsme jednou odjeli do Ramsau, nebyl tehdy v dobrém rozpoložení, a za tři hodiny, co jsme spolu trávili, jsme nepromluvili ani slovo. Teprve když Adam skončil, začali jsme si povídat. Tehdy mi řekl: ‚Hezky se nám spolu pracovalo.' A skutečně mi vyšel fantastický materiál."[39]

V té době se Jerzymu Kleszcze v redakci „Sportu" začalo dařit čím dál hůře. „Przegląd Sportowy" a „Sport" spadaly pod stejné vydavatelství a oba listy si v jistém smyslu konkurovaly. Vedení „Sportu" se proto nelíbilo, že Jerzy spolupracuje také s„Přeglądem Sportowym". A aby ukázali, že není nenahraditelný, přijali druhého fotoreportéra – Dariusz Hermiesz. V souvislosti s tím se Jurek v roce 2004 rozhodl a dal výpověď v „Sportu", což se rovněž nelíbilo šéfredaktorovi Adamu Barteczkovi. Práce v „Przeglądzie Sportowym" však byla zajímavější, už jen proto, že zde zaměstnávali redaktora a fotograf tak měl méně práce. Atmosféra byla také mnohem lepší. V té době odešlo ze „Sportu" také mnoho dobrých, výjimečných redaktorů. Přechod Kleszcza z jednoho deníku do druhého samozřejmě neproběhl bez problémů, protože vedoucí „Sportu" z toho nebyl nadšený a náhle sám poslal dopis předsedovi vydavatelství ohledně disciplinárního propuštění Jerzyho. Napsal v něm, že Kleszcz neplní jeho služební pokyny, že je novinářem, který si jde svou vlastní cestou, že je odcizený a izolovaný

[39] *Małysz – straszny jajcarz.* Weszło [online]. Dostupné z: https://www.weszlo.com/2019/01/19/malysz-straszny-jajcarz, zobrazeno 12. 03. 2026.

od novinářského prostředí v Katovicích. Prezident na to pohlížel zcela jinak a pro něj to byly přednosti, nikoli nedostatky novináře. Od té doby se Jurek stal zaměstnancem „Przeglądu Sportowego“ a jeho spolupráce s novinami trvala poměrně dlouho.

Foto: Jerzy Kleszcz. Kanada Whistler IO Sosnowiec III. liga 2002

Ihned po přestupu do nové redakce se blížila významná událost, a sice Letní olympijské hry pořádané v Athénách ve dnech 13.–29. srpna 2004. Jerzy Kleszcz se jich samozřejmě jako fotoreportér zúčastnil. Na tuto dobu rád vzpomíná, ačkoli se domnívá, že Řekové na hry nebyli zcela připraveni. Mnohé ulice byly stále rozkopané a stavby nedokončeny. K tomu šlo ve městě fotografovat téměř cokoli jen obtížně. Z tohoto důvodu byl Jurek několikrát zadržen tamější policií. Pokoušel se pořídit několik fotografií, aby měl materiál pro noviny, ale ukázalo se, že to není vůbec snadné. Když se mu přece jen něco podařilo, v Polsku tento fotografický materiál stejně nemohl být zveřejněn.

> *„Volám do redakce a říkám, že mám takový materiál z olympijské vesnice, která je nejlépe hlídaným objektem v Evropě. Prý ji hlídá i Šestá flotila Spojených států (klíčové operační uskupení Námořnictva USA sídlící ve Středomoří s hlavním velením v Neapoli v Itálii. Zřízena byla v roce 1950, odpovídá za operace v Evropě a Africe, zajišťuje bezpečnost, odstrašování a podporu spojenců NATO).*[40] *No, materiál první třídy. Šéfredaktor mi nařídil, abych o tom, co jsem tam viděl, napsal, a fotografie odeslal. Sedl jsem k počítači, a učinil jsem tak. Asi za hodinu a půl volá fotoeditor a říká: ‚Jurku, nikdy jsi tam nebyl, nikomu to neukazuj,' a pokračuje: ‚byla velká aféra na vysoké úrovni, ani si to nedokážeš představit. Prostě jsi tam nebyl.' A teprve po 10 letech jsem napsal, že se něco takového přihodilo."*

Do Athén jela polská výprava s velkými nadějemi na medaile a cílem bylo přivézt domů alespoň patnáct kovů. Nakonec to bylo jen deset umístění na stupních vítězů, což bylo v zemi přijato jako porážka. Téměř 1/3 výsledků byla zásluhou Otylie Jędrzejczak a pro zlaté medaile sáhli rovněž ostatní polští favorité. Byly to rovněž hry kuriózních faupas. Mezi polskými závodníky převládaly slzy – jedni slavili úspěch, druzí oplakávali medailové naděje rozplynuvší se absurdním způsobem.[41]

[40] *United States Sixth Fleet.* Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/United_States_Sixth_Fleet zobrazeno 18. 03. 2026.
[41] *Ateny 2004 – słodko-gorzkie igrzyska dla Polaków.* TVP Sport [online]. Dostupné z: https://sport.tvp.pl/48176164/ateny-2004-slodko-gorzkie-igrzyska-dla-polakow, zobrazeno 18. 03. 2026.

Další významnou událostí pro Jurka v roce 2004 byla kvalifikace na mistrovství světa ve fotbale 2006 pod vedením trenéra Pawła Janase. Kleszcz odletěl do Severního Irska, do Belfastu, na jeden z zápasů, který se odehrával na stadionu Windsor Park. Dodnes si pamatuje atmosféru, která na stadionu panovala. Byl to úspěšný začátek kvalifikace, protože polský tým tento zápas vyhrál 3:0. Celkově Poláci prošli kvalifikací velmi suverénně, zaznamenali sérii vítězství a dvakrát podlehli pouze Anglii. Nakonec Polsko obsadilo druhé místo ve skupině a postoupilo na turnaj v Německu jako jeden z nejlepších týmů z druhých míst.

Fot. Jerzy Kleszcz. Polští fanoušci před hospodou fotbal – kvalifikace na mistrovství světa Severní Irsko – Polsko. Belfast

V Polsku i ve světě stále panovala „małyszománie“. Kleszcz každý rok jezdil na všechny skokanské závody, kterých se účastnil Adam Małysz, a zúčastnil se každého závodu. Pro Jurka to bylo velmi vyčerpávající. Hlavně kvůli mrazům. Byl to takový boj, aby to tělo vydrželo. Během sezóny fotografoval 25 až 30 závodů Světového poháru ve skocích na lyžích. To je obrovské množství na jednu osobu. V takové sezóně přijížděl domů na 3 dny, přebalil si cestovní tašku a jel zpátky někam na druhý konec Evropy, kde je zima.

Fot. Jerzy Kleszcz. „Małyszomanie“

Fot. Jerzy Kleszcz. „Małyszomanie“

V roce 2006 se konaly Zimní olympijské hry v italském Turínu. Jerzy vzpomíná, že šlo o akci, jež navzdory přítomnosti největších hvězd a získaní medailí Polskem zápasila s vážnými organizačními problémy a dlouhodobými finančními důsledky, často označovanými za investiční „chaos“.

„Každopádně jsme odjeli do Turína. Tam byl také, no, mírně řečeno, bordel. Možná ne tak velký jako v Řecku, protože v zásadě všechny investice byly dokončeny. Vládl tam zejména totální chaos. Turín je velká metropole. Dnes sdružuje přes 2,2 milionu obyvatel, takže jízda tímto městem je jedna totální noční můra pro někoho, kdo vyrůstal v Polsku.

Dodržování silničních předpisů je asi poslední věc, kterou si Italové osvojují.“

Fot. Jerzy Kleszcz. Zimní olympijské hry – Turín 17. 2. 2006

Jerzy odjel do Turína vlastním soukromým automobilem, což asi nebyl dobrý nápad. Po cestě narazil na sněhovou bouři, v jejímž důsledku vznikly obrovské závěje. Naštěstí na místě dostal služební auto, které bylo vlastně oficiálním olympijským automobilem, takže všichni si mysleli, že Jurek je také z Organizačního výboru, a díky tomu i díky propustce jezdil po celém areálu her, což bylo pro ostatní zakázáno. Adam

Małysz na hrách skákal mimo medailové pásmo. Byl velmi uzavřený do sebe a Kleszcz ho vídával jen na můstku.

Fot. Jerzy Kleszcz. Zimní olympijské hry – Turín 22. 2. 2006

Na jaře 2006 nahradil Hannu Lepistö na místě trenéra polského mužstva ve skocích na lyžích Heinze Kuttina. Pod vedením Lepistö se Adam Małysz rychle vrátil do světové špičky.

V roce 2007 se v japonském Sapporu konalo Mistrovství světa v klasickém lyžování. Tentokrát na něj jel Jerzy Kleszcz s novinářem Sebastianem Parafianowiczem. Toto mistrovství se podle Jurka neobyčejně vydařilo. Nejdůležitější událostí pro polské

fanoušky byl individuální závod ve skocích na lyžích na středním můstku, na němž Adam Małysz vybojoval zlatou medaili a stal se mistrem světa. Byl to jeho čtvrtý titul mistra světa v jeho kariéře.

Fot. Jerzy Kleszcz. Mistrovství světa v klasickém lyžování, 2007

„Pamatuji, jak jsme vyjížděli do Japonska, zástupce šéfredaktora si přál, aby padla konečně nějaká medaile, protože ta cesta stála tolik peněz, až z toho bolela hlava. Kdyby Adam medaili nezískal, mohl by se někdo zeptat, co jsme tam vůbec jeli dělat. Ale ukázalo se, že vše se neobyčejně vydařilo a vznikla tam mimo jiné ta fotografie, na níž nesu Małysze

na zádech. V hotelu, poté co získal zlatou medaili, jsem se si z toho dělal legraci, že ji vybojoval na mých zádech, protože jsem tam byl jediný, kdo stál pod můstkem a foukal na něj, aby letěl co nejdál.“

Mistrovství v Japonsku bylo perfektně připraveno. Nebyl tam žádný chaos ani nepořádek. Bylo koncipováno jako moderní, průkopnická akce, která se stala prvním mistrovstvím FIS v historii pořádaným v Asii. Organizátoři vsadili na inovativní kombinaci tradičních venkovních areálů s krytými halami. Byla tam použita pokročilá technologie: sníh se vyráběl venku a poté se dopravoval do krytého areálu, kde závodníci startovali a dojížděli. Tyto mistrovství, ačkoli se konala mimo Evropu, byla považována za hladce proběhlá a moderní a zajistila mimo jiné historický úspěch Adama Małysze, který získal zlato na normálním můstku ve starém, „šťastném“ kombinézu poté, co měl problémy s rychlostí na novém vybavení.

Jerzy Kleszcz velmi rád vzpomíná na polské fanoušky, kteří vždy věrně fandili polskému skokanovi. Někdy jich na tribunách bylo více než domácích příznivců. Provázeli skokana na všech světových soutěžích a vytvářeli kultovní atmosféru. „Małyszomanie“ byla tak intenzivní, že se Adam Małysz často cítil obklíčen. Fanoušci na něj dokázali čekat před domem a nechávali rodinu ani chvíli na pokoji.

Další, tentokrát již XXI. Zimní olympijské hry se konaly v kanadském Vancouveru v roce 2010. Soutěže se kromě Vancouveru konaly také ve Whistleru a v Richmondu. Byly to třetí olympijské hry, které se konaly v Kanadě, a poslední pro Adama Małysze. Jerzy Kleszcz i tentokrát doprovázel skokana a zachytil na snímcích jeho fenomenální skoky. Tentokrát Adam získal dvě stříbrné medaile ve skocích na lyžích na normální a velké skokanské můstky. Díky těmto úspěchům se Adam Małysz stal jedním z nejúspěšnějších polských olympioniků a jeho medaile byly klíčové pro rekordní bilanci Polska na hrách ve Vancouveru (celkem 6 medailí). Pro Małysze to byly také poslední medaile. Jerzy naopak začal stále více pociťovat tíhu své práce. Byly to počáteční příznaky nemoci, které zatím podceňoval. Myslel si, že na nemoc má ještě čas. Že na to není ten správný věk. Cesty na druhý konec světa, změny časových pásem, práce v zimních podmínkách a krátký spánek však měly velký vliv na to, co se mělo stát. Jediným odpočinkem byly letní soutěže Grand Prix. Tady se dalo posedět na schodech

na skokanském můstku a trochu se opalovat, ale už tu nebyla ta atmosféra jako na zimních soutěžích.

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz se Simonem Ammannem. XXI. Zimní olympijské hry, Vancouver, 2010

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz. XXI. Zimní olympijské hry, Vancouver, 2010

V roce 2011 Adam Małysz na Mistrovství světa v klasickém lyžování v Oslu v Norsku ohlásil, že ukončuje kariéru. Zatím o tom vědělo jen málo lidí, mimo jiné Jurek, jenž se za ta léta se skokanem spřátelil. Jednalo se o neobyčejně důležitý okamžik v jeho kariéře, jenž se stal jejím důstojným zakončením. Adam Małysz získal bronzovou medaili v individuálním závodě na středním můstku. Byla to jeho šestá (a poslední) medaile ze světových mistrovství. Hned po skončení MS, v březnu 2011, Adam Małysz oficiálně oznámil ukončení svého dobrodružství ve skocích na lyžích. Jerzy Kleszcz si tento okamžik dobře pamatuje. Když se všichni balili a loučili, Adam přišel a řekl: „Chlapci, tolik let se s vámi fajn pracovalo, ale bohužel je tomu už konec.“

Fot. Autor neznámý. Adam Małysz a Jerzy Kleszcz. Slovinsko, Planica – skoky na lyžích – Světový pohár – po soutěži – 19. 3. 2011

Fot. Jerzy Kleszcz. Adam Małysz. Po soutěži. Slovinsko, Planica – skoky na lyžích – Světový pohár – po soutěži – 19. 3. 2011

Pro Jerzyho to znamenalo konec jedné éry. Přes 10 let fotografoval závody, jichž se Małysz účastnil. Jen on měl často přístup k mistrovi tam, kam ostatní vpouštěni nebyli.

Nikdy nepřekračoval hranici, jež byla Adamem vytyčena. Nikdy ho nefotografoval ze zálohy ani v situacích každodenního života. Jak sám říká – najednou nastalo zvláštní ticho. Možná proto se nyní nemoc hlásila nápadněji? Pro Kleszcze bylo stále obtížnější scházet se schodů z můstku. Fotografické vybavení se zdálo čím dál těžší. Avšak tehdy si stále neuvědomoval, že jsou to příznaky onemocnění. Začal usínat ve stoje, usínal rovněž za volantem řízeného automobilu. To začínalo být nebezpečné nejen pro něj. Tehdy si uvědomil, že se něco děje, že s jeho zdravím není něco v pořádku.

Fot. Autor neznámý. Jerzy Kleszcz. Slovinsko, Planica

Fot. Autor neznámý. Adam Małysz a Jerzy Kleszcz

V té době bydlel Poznani, do níž se přestěhoval v roce 2008, kdy „Przegld Sportowy“ přešel pod nakladatelství Axel Springer.[42] V Katovicích neměl co na práci, proto mu bylo nabídnuto místo v Poznani. Velmi rychle se tam zabydlel. Po přechodu deníku „Przegląd Sportowy“ do vydavatelství Axel Springer se poněkud změnily vztahy. Samotná práce zůstala stejná a výdělky rozhodně nebyly nižší. Změnila se však pravidla odměňování – fotoreportéři začali vydělávat podle prodeje. Zpočátku ještě existovaly pracovní poměry, později však všichni museli přejít na samostatnou výdělečnou činnost. Čím více se prodalo, tím více si vydělali. Jerzy Kleszcz již neměl sílu pracovat, a proto přestal vydělávat. Vrátil se tedy do rodného domu v Zawierciu.

V roce 2012 se Jurek konečně rozhodl jít k lékaři. Byl převezen do nemocnice, kde u něj zjistili vážné nedokysličení organismu a výrazně zahuštěnou krev. Tehdy se nechal propustil na vlastní žádost, neboť měl pocit, že je léčen jako ve středověku. Nemoc však nepolevovala a Kleszcz nakonec znovu skončil v nemocnici v Zawierci – na interním oddělení. Zde byl okamžitě přeložen na JIP (jednotka intenzivní péče) z důvodu ohrožení života. Byl uveden do umělého spánku a napojen na plicní ventilaci. V té době mu byly podávány vysoké dávky kyslíku a steroidů, po nichž přibral 20 kg za 2 týdny. Během nemoci ho podpořili sportovci, bývalý šéf, novináři a fanoušci. Kamil Stoch věnoval své lyže[43] do aukce, z jejíhož výtěžku byl financován Jerzyho léčebný pobyt. Měla jsem to potěšení si s Kamilem Stochem 4. 12. 2025 ve Wisle promluvit o tomto jeho velkorysém gestu. Kamil skromně odpověděl:

> *„Byl to spontánní gesto. Všichni jsme jedna velká rodina a nikdo ani nenapadlo se k Jerzymu obrátit zády. Pokud se naskytne podobná možnost, každý pomůže. Jsem rád, že jsme mohli alespoň takto přispět k jeho uzdravení.“*

[42] *Axel Springer.* Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Axel_Springer, zobrazeno 18. 03. 2026.
[43] Byla zahájena charitativní aukce lyží Kamila Stocha s podpisy celého polského skokanského mužstva. Výtěžek z dražby bude věnován na pomoc vynikajícímu fotoreportérovi Jerzymu Kleszczowi. Zdroj: *Charitativní aukce lyží Kamila Stocha.* SkiJumping.pl [online]. Dostupné z: https://www.skijumping.pl zobrazeno 30. 03. 2026.

Na spolupráci s Jerzym a dalšími fotoreportéry vzpomíná následovně:

> *„Neřekl bych, že šlo o idylickou spolupráci. Byly těžké a zlomyslné chvíle. Musel jsem si zvykat na určité situace. Když jsem vstupoval do dospělého světa skoků, byl už velmi medializovaný – tehdy byl Adam na piedestalu všech médií, na titulních stranách všech novin a v televizi. Proto byl zákonitě zájem o skokany obrovský. Okamžitě jsem se s tím střetl, bylo to pro mě něco nového a potřeboval jsem delší čas, abych si na to zvykl. První moment, kdy mě někdo „bleskem fotoaparátu zasáhl přímo do očí“, byl pro mě šokem a často to ve mě vyvolávalo podráždění, někdy přímo odpor. Ale po nějaké době, když jsem si zvykl a pronikl do tohoto světa, jsem pochopil, že musíme spolupracovat. Musíme se propojit, protože z toho budeme mít prospěch všichni.“*

Fot. Katarzyna Pawlikowska. Kamil Stoch a Jerzy Kleszcz, Wisła, 4. 12. 2025

Probuzení z umělého spánku nastává postupným snižováním dávek léků, až do okamžiku, kdy pacient znovu nabyde vědomí. Jurek vzpomíná, že to nesl velmi těžce a dodnes trpí posttraumatickou stresovou poruchou, tedy depresí. V umělém spánku strávil měsíc a v té době mu byly podávána velmi silná sedativa, jež působila jako silné narkotikum. Dodnes se mu zdají sny, které měl tehdy.

Fot. Jerzy Kleszcz. Obálky

Fot. Katarzyna Pawlikowska. Jerzy Kleszcz ve svém studiu v Łazach. Stěna slávy.
Červenec 2025

Fot. Jerzy Kleszcz. Profesionální box – boxerská gala v Myslowicích. 1. cena Grand Press Photo 2006 v kategorii sport

KAPITOLA X

ŽIVOT FOTOGRAFA PO NEMOCI

Po propuštění z nemocnice byl Jerzymu Kleszczovi přiznán trvalý invalidní důchod. K aktivnímu fotografování se již nikdy nevrátil. Občas fotografoval různé sportovní události, ale již spíše lokální. Dnes vede firmu v Lazech spolu s manželkou, kterou se oženil v roce 2022. Pořizuje průkazové fotografie, podle něj dělá takovou pseudofotografii, a manželka provozuje kosmetický salon. Stále však jezdí na polské světové poháry, ale nyní již spíše ve společenské roli. Asi před 6 lety, kdy se cítil trochu lépe, zkoušel pracovat jako fotoreportér na volné noze a začal jezdit na ligová utkání, ale fotografie se moc neprodávaly a náklady převyšovaly veškerý výdělek. Bohužel éra internetu vytlačila papírové noviny. K tomu se rozšířily i krádeže fotografií a jejich publikování pod jiným jménem.

Fot. Katarzyna Pawlikowska. Jerzy Kleszcz ve svém studiu v Łazach. Červenec 2025

Další Jerzyho činností spojenou s fotografií, ale již ne tak intenzivní, je účast na fotografických festivalech, na nichž hodnotí portfolia méně zkušených fotografů. Jeho poznámky a rady jsou vzhledem k jeho bohatým zkušenostem velmi cenné. Po několik let byl i porotcem fotografické soutěže – Polská soutěž sportovní fotografie, v níž jsem získala čestné uznání Muzea sportu a cestovního ruchu ve Varšavě. Na slavnostním předávání cen jsme se opět setkali. Jerzy Kleszcz je rovněž aktivním členem Svazu polských výtvarných fotografů Slezského okruhu.

Fotografie z Polského konkursu sportovní fotografie (2022). Zwycięzcy 2022. Polski Konkurs Fotografii Sportowej [online]. Dostupné z: https://pkfs.pl/zwyciezcy-2022, zobrazeno 8. 4. 2026

Jerzy Kleszcz na galavečeru Polského konkursu sportovní fotografie (2022). Relacja z gali 2022. Polski Konkurs Fotografii Sportowej [online]. Dostupné z: https://pkfs.pl/relacja-z-gali-2022

Jeho život se zcela proměnil. Z člověka, který byl stále na cestách a absolvoval jich ročně desítky, se stal někdo, kdo jezdí zpravidla jen do své oblíbené Itálie a Zakopaného. Objevuje se rovněž na skocích na lyžích ve Wisle a v Zakopaném. Tyto události sice fotografuje, ale již jen pro sebe. Cítí, že by takto již pracovat nedokázal, jelikož i výšlap na skokanský můstek je pro něj výzvou.

Fot. Grzegorz Maciąg. Výroční výstava členek a členů Slezského okruhu ZPAF „Hranice fantazie“ 6. 8. 2025

Jerzy Kleszcz na dotaz na svůj archiv uvedl, že vlastní 100 disků CD s tzv. surovým materiálem a jeho hlavní archiv se nachází ve Fotografické agentuře Newspix ve Varšavě, kde je uloženo na 60 000 jeho popsaných fotografií. U sebe má přes 1 000 papírových výtisků z 90. let, především z fotbalových zápasů.

Jurek je určitým způsobem spjat s „małyszomanií“, někteří dokonce říkali, že byl Małyszovým dvorním fotografem. Dodnes spolu udržují kontakt, převážně si telefonují. Často vzpomínají na staré časy. Setkávají se rovněž na některých závodech ve skocích na lyžích, např. na Turnaji čtyř můstků. Mají svůj rituál, že si po závodě vždy společně dají kávu a povídají si o věcech, které zůstaly médiím utajeny.

Osobně jsem se s Adamem Małyszem v přítomnosti Jerzyho Kleszcze setkala 4. 12. 2025 ve Wisle a hovořila jsem si s nimi o jejich společných vztazích v průběhu „małyszomanie“. Záznam níže:

1. Vyvinulo se mezi vámi během tak dlouhé spolupráce porozumění bez slov?

   Jerzy Kleszcz: Sama vidíš, jaké jsou teď mezi vztahy mezi námi. (oba pánové se smějí)

   Adam Małysz: Není tam žádná hra. (naprostá pravda)

   JK: Rozumíme si bez slov. Pamatuji, jak jsme spolu byli tři hodiny na můstku v Ramsau a za ty tři hodiny jsme si nevyměnili ani slovo. Ty jsi skákal

a já fotografoval. Na závěr jsi řekl: „Konečně normální fotograf, co nepřekáží, jen se věnuje své práci."

AM: Vždy jsem si Jerzyho cenil za to, že mi neříkal „postav se, udělej to, zapózuj s lyžemi" atd., jen dělal svoji práci a já tu svou.

JK: Respektoval jsem jeho práci a on moji.

AM: Respektuji také takové novináře, kteří kladou konkrétní otázky, stručně, jasně…

JK: Ne typu „jak se cítíte, když letíte"?

AM: Přesně. Nebo „Jak se cítíte?" (smích). „Ale už asi nevyhrajete..."

2. Co se vám na Jerzym nelíbilo?

AM: Pokaždé jsem měl radost, když musel se vším fotografickým vybavením vylézt na můstek. Nejednou se málem přerazil nebo sjel kus dolů. A tehdy jsem si říkal: „Chudák, raději by nesl lyže místo všech těch věcí."

3. A měl jste někdy dost Jerzyho, toho, jak se motá kolem a fotografuje?

JK: Jednou mě vyhodil.

AM: Opravdu?

JK: Ne, dělám si samozřejmě legraci.

AM: Upřímně řečeno, je asi jediným fotoreportérem, kterého jsem nikdy neodehnal, ani mě nikdy neštval.

JK: Byl jeden fotograf, co v Kuusamu přišel do tvého pokoje a chtěl tě fotit, a dokonce tě začal aranžovat.

AM: Pamatuji. A byl taky jeden, který mě zastavil, když jsem šel na závod a nutil mě pózovat, a já na něj: „Pane, já jdu na závody… Nebudu vám tu teď pózovat."

JK: Já bych neměl odvahu Adama zastavit a nutit ho k pózování. Mojí rolí bylo fotografovat, aniž bych někomu překážel.

AM: On vždy běhal. Chudák se mě snažil předběhnout, ale moc mu to nešlo, protože byl zatížený vším tím vybavením. Nejednou se zadýchal, ale vždycky to zvládl.

JK: A navíc, když jsem viděl Adamovo naprosté soustředění, a já bych mu měl šeptat do ucha, aby zastavil nebo mi zapózoval, považoval bych to za smrtelný hřích.

AM: A vůbec, budeme tu ve Wisle otvírat novou galerii, budou se pořádat tematické výstavy a buď já nebo někdo z města se na Tebe obrátí (oslovuje Jerzyho) ohledně fotografií.

JK: Já mám spoustu fotografií. Právě teď procházím své archivy a našel jsem fantastické záběry ze Salt Lake City. Nedávno jsem vytáhl také jednu tvoji fotografii, na níž tě Morgenstern[44] nesl na zádech v Sapporu…

AM: s Amannem[45].

JK: Ano, s Amannem.

AM: Někde jsem tu fotografii viděl. Co ještě chcete vědět?

4. Objevila se někde v tisku Jerzyho fotografie, se kterou jste nebyl spokojen?

JK: Byly takové. Pamatuji si, když jste seděli v pizzerii v Tarvisiu, a já jsem fotografoval přes okno…

AM: To jsi fotil ty?

JK: Ano. Přinutili mě k tomu v redakci. Rok předtím někdo pořídil podobnou a přinutili mě, abych jim dodal stejnou. Ptali se, jestli pracuji pro ně, nebo sedím Małyszovi v kapse. Říkal jsem ti o tom.

AM: Vzpomínám si. Ohromně si cením soukromí. Byl bych raději, aby někdo ke mně přišel a vyfotil mě uvnitř než přes okno. Ale zažil jsem také takovou situaci, že jsem byl před svým domem, okopával jsem záhony a všiml jsem si fotoreportéra, který se schovával za keři. Obešel jsem dům a říkám mu: „Dobrý den.“ On zmateně odpovídá také „Dobrý den.“ A já se ptám se: „Proč jste nepřišel

[44] Thomas Morgenstern, vynikající rakouský skokan na lyžích, dosáhl významných úspěchu na můstku Ōkurayama v Sapporu. Zdroj: *Thomas Morgenstern.* Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Thomas_Morgenstern, zobrazeno 16. 02. 2026.

[45] Simon Ammann, vynikající švýcarský skokan na lyžích a čtyřnásobný olympijský mistr, dosáhl úspěchu na můstcích v Sapporu, kde mimo jiné vyhrál závod Mistrovství světa na velkém můstku v roce 2007. Zdroj: *Simon Ammann.* Wikipedie: volně dostupná encyklopedie [online]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/Simon_Ammann, zobrazeno 16. 02. 2026.

a nezeptal se, jestli si mě nemůžete vyfotit? Dovolil bych vám udělat dvě fotky, a ne takhle tajně z úkrytu.“ A on na to: „ale to není ono.“ (smích)

JK: Za těch jedenáct let jsme se s Adamem tak sblížili, že ke konci si mě už vůbec nevšímal, a to byla nejkrásnější práce.

5. A jste spolu někdy v kontaktu?

JK: Adam mi někdy zavolá – když něco potřebuje. Každý teď máme svůj život.

AM: Jedna etapa skončila, nyní zastávám jinou funkci.

6. A vracíte se k těm fotografiím Jerzyho s nostalgií nebo naopak?

AM: Vracím se s nostalgií, jen mám velmi málo fotografií. Ale díky fotoreportérům mám alespoň nějaké, protože tehdy (na začátku kariéry) nebyly mobilní telefony a nikdo tak nefotil, jako dnes. Nebyly sociální sítě.

JK: A víš, že mám spoustu tvých fotografií, přes 100 disků CD. Ale ty pořád nemáš čas. Mám např. fotografii, na níž mažeš lyže a jsi tam v takových teplácích, ve kterých bys dnes už nevyšel ven.

AM: Taková to byla doba. (smích)

Fot. Katarzyna Pawlikowska. Adam Małysz a Jerzy Kleszcz, Wisła, 4. 12. 2025

Rozhovor byl velmi zajímavý a probíhal v příjemné a veselé atmosféře. Bylo vidět, že oba pánové k sobě chovají sympatie a respekt a že se jim spolu lehce povídá. Neustále se smáli. Jejich jedenáctiletá spolupráce se také dobře vyvíjela. Adam Małysz je velkým sportovcem, zbožňovaným fanoušky z celého světa, a při rozhovoru působil jako obyčejný skromný člověk s velkým smyslem pro humor. Samozřejmě jsem Jerzyho spolu s Adamem Małyszem vyfotografovala, protože navzdory zdání mají nejméně společných fotografií.

Jerzy Kleszcz měl pocit, že ‚małyszománie' potrvá věčně a ještě o jeden den déle, a proto později, poté co Adam ukončil kariéru, Jurek pociťoval velkou prázdnotu. Navíc ho téměř ve stejnou dobu zasáhla nemoc, která mu mnoho vzala a změnila ho.

> *„Také jsem měl různé pracovní nabídky, nejen v médiích, ale i takovou uměleckou. Ale no víš, nemoc mi to prostě vzala. Zdálo se mi, že jsem nesmrtelný a budu pracovat ještě 100 let. Přišla však nemoc a ukázalo se, že celý ten řetězec se rozpadl. Dobře, že jsem stihl procestovat spoustu zemí, viděl jsem toho za pět lidí, a proto mám, víš, takový vztah ke skutečnosti, jaký mám. Jsem poměrně dekadentní. Tak to je, když se toho příliš mnoho vidí, pak se to v hlavě míchá."*

Na otázku adresovanou Jerzymu ohledně rady pro začínající sportovní fotoreportéry odpověděl, že by jim poradil, aby se věnovali něčemu jinému, protože z této práce se nedá uživit ani dobře vydělat. Zejména v době, kdy se nikdo nestará o to, aby byla řádně ukotvena práva k duševnímu vlastnictví.

Autor fotografie neznámý. Jerzy Kleszcz s manželkou

ZÁVĚR

V předkládané bakalářské práci jsem se zaměřila na představení Jerzyho Kleszcze jako fotoreportéra a sportovního fotografa a hledala jsem odpovědi na otázky: zda je tato práce potřebná, zda je náročná, zda ji může vykonávat každý a nejdůležitější – jak se v ní Kleszcz našel. Dalším mým cílem bylo vytvoření biografie tohoto vynikajícího fotografa a poukázání na to, co ho tato jeho profesní dráha stála. Výsledky rozhovoru a shromážděného materiálu naznačují, že profesní život Jerzyho jako fotografa a sportovního fotoreportéra je jeho ideální cestou, bez níž si život nedokáže představit.

Práce fotoreportéra byla a je neobyčejně potřebná. Zvláště v dobách, kdy nebyly mobilní telefony a málokdo vlastnil fotoaparát. Zdatní sportovní fotografové, kterým Jerzy Kleszcz bezesporu je, dokáží na svých snímcích zachytit emoce závodníků, jejich radost nebo smutek, dokáží vtáhnout diváka do kouzelného světa sportu.

Život Jerzyho Kleszcze je neobyčejně zajímavý, zejména samozřejmě ta fotoreportérská část. Sám by nikdy nepředpokládal, že se fotografování stane zdrojem jeho obživy, vášně, ocenění nebo přátelství. Dodnes si pamatuje první kontakt s fotoaparátem, první ručně vyvolanou zvětšeninu nebo první zadanou fotoreportáž. Díky tomu poznal mnoho zajímavých lidí, známých i neznámých; absolvoval množství zajímavých cest, a především pořídil tisíce skvělých fotografií. Jeho životní příběh vydá za několik lidí. Navzdory tomu všemu Jerzy dbá na své soukromí a chrání ho před propastmi internetu.

Jurek celý svůj profesní život věnoval práci fotoreportéra. Často pracoval v obtížných podmínkách, zejména v silných mrazech během skoků na lyžích, což mělo vážné dopady na jeho zdraví. Nyní se omezuje na fotografování sportu v okolí. Někdy se však vydá na závod ve skocích na lyžích, pořádaný ve Wisle či v Zakopaném. Fotografie pořizuje již však jen pro sebe. Je neobyčejně skromným člověkem. Podařilo se mi ho však přesvědčit, aby vystavil svá díla v mé Galerii umění 9 Arts v Dąbrowě Górniczej. To mě velmi potěšilo, neboť jde o vzácnou událost. Sám autor byl také spokojen a potěšil ho fakt, že jsou jeho fotografie k vidění, a zejména to, že tyto fotografie přitahují diváckou pozornost, jsou tématem rozhovorů a že se líbí.

Fot. Katarzyna Pawlikowska. Jerzy Kleszcz na vernisáži své výstavy v Galerii umění 9 Arts v Dąbrowě Górniczej, 6. 3. 2026

Fot. Dariusz Machura. Jerzy Kleszcz na vernisáži své výstavy v Galerii umění 9 Arts v Dąbrowě Górniczej, 6. 3. 2026

Osobně znám Jurka několik let a naše cesty se mnohokrát zkřížily v několika různých situacích. Nyní při psaní této práce jsem ho poznala ještě blíže. Vyslechla jsem mnoho zajímavých příběhů a dobrodružství. Dozvěděla jsem se, jak vznikly některé jeho známé fotografie. Nyní již vím, jak náročná je tato práce a kolik obětí stojí. Jerzy Kleszcz se z pracovních důvodů během roku téměř neukázal doma. Uvědomoval si tedy, že nemůže založit rodinu a mít děti, protože nechtěl být otcem, který se svojí rodinou netráví skoro žádný čas. Doufám, že má práce přiměje čtenáře k zájmu o tohoto skvělého fotoreportéra, jímž je Jerzy Kleszcz, a že s potěšením vyhledá jeho fotografie na internetu nebo, bude-li taková příležitost, navštíví jeho výstavu a uvidí tyto fotografie naživo a pohovoří si s jejich autorem o jeho cenné práci.

Fot. Dariusz Machura. Jerzy Kleszcz s autorkou této práce Katarzynou Pawlikowskou na vernisáži své výstavy v Galerii umění 9 Arts v Dąbrowě Górniczej, 6. 3. 2026

Fot. Katarzyna Pawlikowska. Jerzy Kleszcz během konzultace, červenec 2025

BIBLIOGRAFIE

1. **Bańbula, J.** *Współczesna rola i społeczne znaczenie widowisk sportowych.* Rocznik Naukowy Wydziału Zarządzania w Ciechanowie, 2017.
2. **Dzieřyńska-Mielczarek, J.** *Rynek prasowy w Polsce w latach 1990–2010.* Studia Medioznawcze, 2012, č. 2, s. 45.
3. **Godlewski, P.** *Globalny i lokalny wymiar współczesnego sportu.* Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2011.
4. **Ligocki, A.** *Fotografia i sztuka.* Warszawa, 1962.
5. **Łatoś, H.** *1000 słów o fotografii.* Warszawa, 1982.
6. **Onuszczuk, A.** *J. Kleszcz, W szafie na ogół jest ciasno.* Skokinarciarskie.pl [online]. Dostupné z: https://www.skokinarciarskie.pl (zobrazeno 16. 02. 2026).
7. **Płażewski, I.** *Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii.* Warszawa, 1982.
8. **Pokorna-Ignatowicz, K.** *Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza „Prasa-Książka-Ruch“.*
9. **Polewska, M.** *Źródła newsów – przegląd agencji informacyjnych w Polsce.* Press, 1999, č. 5.
10. **Prażuch, W.** *150 lat fotografii polskiej.* Warszawa: Wydawnictwo Arkady, 1991.
11. **Skrzypczak, T.** *To było szaleństwo. 15 lat od triumfu Adama Małysza w Zakopanem.* SportoweFakty.wp.pl [online]. Dostupné z: https://www.sportowefakty.wp.pl (zobrazeno 11. 03. 2026).
12. **Sonczyk, W.** *Media w Polsce.* Warszawa, 1999.
13. *Sytuacja na polskim rynku prasy.* Biuletyn Prasa Polska, 1998.
14. **Szynol, A.** *Dziennikarz lokalny w obliczu interesów politycznych i biznesowych redakcji.* In: *Media w Polsce. Pierwsza władza czwartej RP*, red. M. Sokołowski. Warszawa, 2007, s. 113.
15. **Tuszko, W.** *Fotografia.* Narodowe Archiwum Cyfrowe, 2020.

INTERNETOVÉ STRÁNKY

adobe.com

artsy.net

culture.org

culture.pl

dawne-zawiercie.pl

dzieje.pl

dziennikarzerp.org.pl

eurosport.tvn24.pl

fotopaleta.pl

google.pl

historyczna.slaska.zhp.pl

katowice.wyporcza.pl

msit.gov.pl

obserwatoriumedukacji.pl

polska-pilka.pl

przegladsportowy.onet.pl

sbc.org.pl

sklep.okis.pl

skijumping.pl

solidarnosc.org.pl

sportin-art.en

sportowefakty.wp.pl

tenis.net.pl

weszlo.com

wikipedia.org

JMENNÝ REJSTŘÍK

Adamson 25, 26
Agassi Andre 114
Agca Ali 64
Ammann Simon 172
Baranowski Jerzy 33
Barteczko Adam 98, 104, 144
Becker Boris 114
Beyer Karol 26, 27, 28, 29, 31
Błażyński Leszek 99, 100
Brandel Konrad 28, 30, 31, 32
Bubka Sergej 113
Bułhak Jan 33
Burska Maria 77
Bydliński Jerzy 95
Cyprian Tadeusz 33
Czuba Paweł 53, 54
D'Antoni Ryszard 75
Dąbrowiecki Stanisław 33
Dederko Marian 33
Dobrzański Łukasz 32
Dumas Alexandre 66
Dusik Jerzy 98
Dyja Henryk 64
Fajans Maksymilian 29, 30
Fibak Wojciech 114
Fuks Marian 32
Gardulski Bolesław 33

Geddes Anne 18
Gierek Edward 55
Gorbačov Michail 91, 99
Gorczyca Wojciech 98
Górny Henryk 47
Gorywoda Manfred 102
Hearst William Randolph 27, 28
Hermiesz Dariusz 144
Hill 25, 26
Hitler Adolf 79
Jakubowski Józef 40
Jakubowski Stanisław 86, 88, 89
Jan Pavel II 140
Janas Paweł 147
Jaroszewicz Piotr 47
Jaruzelski Wojciech 65, 91, 99
Jaźwiecki Adam 98, 102
Kaczmarek Jan 90
Kania Stanisław 62
Kostyra Andrzej 98
Kucharczyk Jacek 63
Kuttin Heinz 151
Laing 25, 26
Lepistö Hannu 151
Lesiak Zbigniew 69
Majewski Janusz 99
Makal Józef 86, 95
Małysz Adam 5, 18, 119, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 130 131, 132, 133 136, 137, 138, 139, 141, 142, 144, 148, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 159, 170, 172, 174
Markowski Tadeusz 33, 133

Marton Rafał 124
Marusarz Stanisław 127, 128, 129
Marzec Henryk 98
Mecner Krzysztof 104
Michałowski Piotr 26
Michnik Adam 103
Mielczarek Witold 53, 54, 64
Miemiec Jerzy 64, 65
Mierzanowski Jan 33
Miodowicz Alfred 101
Mitręga Zbigniew 45
Morgenstern Thomas 172
Nakonieczny Jerzy 125, 126
Neuman Jan 33
Nowak Mirosław 98
Nowakova Lidia 98
Okniński Ryszard 32
Oleś Bronisław 79
Oramus Marek 55
Osajda Andrzej 75
Ostrowski Wiktor 33
Parafianowicz Sebastian 151
Parowski Maciej 55, 64
Penar Stanisław 98
Piekoszewski Jacek 114
Polak Krzysztof 63
Racinowska Lutka 76
Radłowski Tadeusz 96, 98, 112, 113
Reagan Ronald 99
Rosiak Henryk 89
Ryś Jan 33

Rzewuski Walery 31
Sampras Pete 114
Serafin Marek 130
Siwiec Małgorzata 76
Śmigacz Henryk 33
Smilowski Janusz 98, 102
Średnicki Henryk 99
Stański Grzegorz 98
Stich Michael 114
Stoch Kamil 160, 162
Szaranowicz Włodzimierz 101
Szumański Tadeusz 33
Szuster Ryszard 98
Tajner Apoloniusz 125, 131, 140
Talbot William Henry Fox 25
Thompson Pete 23
Tkacz-Magner Elżbieta 76
Tomeczek Jacek 91
Wachowicz Marek 115
Wałęsa Danuta 102
Wałęsa Lech 101, 102, 103
Wałęsa Wiktoria 102
Waluga Stanisław 76, 81
Wasik Andrzej. 76, 85
Werner Piotr 95, 96
Zagozdziński Tadeusz 90
Zieliński Jan 77
Zielińska Kazimiera 77

Autor práce: Katarzyna Pawlikowska

Vedoucí práce: MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.

Oponent práce: MgA. Mgr Michał Szalast

Spolupráce na grafické úpravě: Tiskárna Imielski

Korektura překladu: Tamara Kafková

Fotografie na obálce: Jerzy Kleszcz

Počet stran: 192

Počet normostran: 101

Počet znaků: 186 989

Institut tvůrčí fotografie

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Slezská univerzita v Opavě

Opava 2026